

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1880. december 15.

I. évfolyam

III. füzetet.

A fordulat Németországban.

A mit mi, kik a németországi viszonyok csendes fejlődését éber figyelemmel kísértük, már hónapok óta vártunk, s a minék, az előzmények után, előbb-utóbb okvetlenül bekövetkeznie kellett: az a legutóbbi hetek alatt tényleg bekövetkezett. A sokáig lappangott zsidókérdés egyszerre nagy robajjal a felszínre vetődött.

A zsidóellenes hírlapi cikkek, röpiratok, proclamációk, népgyűlések, legfőképp pedig a zsidóság arroganciája, zsarolásai és egyéb üzelmei, sat. pár év alatt kellőleg előkészítették a talajt; a levegő megtelt villanyossággal; a gyúanyag, a lőpor roppant tömegekben halmozódott fel. Arra, hogy a kellőleg elkészített talajba vetett mag kikeljen: csak egy csendes eső kell; – hogy a villanyossággal megtelt légkör villámait és menyköveit szórja: arra egy elektrikus szikra, egy meteorológiai parányi tényező elégséges; – s hogy a felhalmozott gyúanyag lángra lobbanjon, – hogy a puskaporos hordó felrobbanjék, és légbe röpítse a körülötte levő akadályokat: oda nem kell egyéb csak egy kicsike szikra. – Hogy a kedélyeket élénk érdekeltségben, mondhatni lázas feszültségben tartó zsidókérdés Németországban egy csapással előtérbe tolult: arra néhány, eleinte jelentéktelennek látszott helyi esemény szolgáltatott közvetlen okot.

A német közönségnek a zsidóság irányában már táplált ellenszenvét a többi között nem kis mértékben növelte a f. é. október hóban végbement kölni dóm-ünnepély, a mely – természetesen – exclusiv keresztény ünnepélyt az egész birodalomból Kölnben összehozott s a lapok szerint mintegy harminczezer főre rúgott bamesz zsidóság úgyszólván jeruzsálemi templomi ünnepélylyé tette, annjival inkább, mert az ünnepély alkalmából rendezet német történelmi díszmenetben szereplőknek aránytalanul nagyobb része is Izrael horgas orrú s nagy falu daliái és delnöi képeztek – Továbbá, a majnai frankfurti városi színház megnyitása alkalmával,

a színházban, főleg pedig a páholyokban alig jutott másoknak hely mint Izrael fiainak, a kik mindezzel meg nem elégedve, a különben nagy zsidópajtás Miquel főpolgármester ellen az újságokban nagy spectaculumot csináltak azért, hogy őket és dámaikat, „Hebron rózsáit” a színház megnyitásánál jelenvolt Vilmos császár „szűkebb cercle”-jétől egy kissé iparkodott, – a mennyire ez a zsidó tolakodás és szemtelenség mellett egyáltalán lehetséges volt, – távortartani; s kicsiben múlt, hogy ezen „attentat” miatt Miquel uramat a felbőszült zsidók anathema alá nem helyezték. – Már ezen dolgok nagyon szemet szúrtak a jó németeknek.

F. é. november hó 2-án ejtettek meg a berlini városi képviselői választások. Dr. Strassmann, Berlin városa képviselőtestületének évek óta elnöke, különben zsidó, már régóta szálla volt, a berlini zsidó- és zsidótányérnyaló-banda üzelmei miatt felháborodásban levő berlini elvbarátaink szemében. „Fejétől bűdös a hal,” gondolkák magukban, és elhatározták Dr. Strassmannt a képviselői választásnál megbuktatni. „Ne válasszatok zsidót!” – ez a jelszó lett kiadva az antisemita-liga által, s vörös falragaszokon felhíva lett a választó közönség ezen elvnek gyakorlati keresztülvitelére. S csakugyan célzott is értek annyiban, hogy Dr. Strassmannt sikerült nekik régi, teljesen biztosnak hitt kerületében megbuktatni. Ez esemény csak fokozta azon kölcsönös elkeseredettséget, a mely a két párt között már úgysis létezett, s a melyet, az egész csendben terjesztett antisemita kérvény által előidézett mélyreható mozgalom mind hevesebbé tett.

Az ellenséges elemeknek, az ellentétes természeti erőknek, az egész vonalon való általános összecsapása most már imminens lett. A szikra, mely a felhalmozott gyúanyagot lánggra lobbantotta s a lőporos hordót légberöpítette, egy privát összekoczczanás volt két keresztény és egy zsidó között.

Ugyanis f. é. november 8-án, az antisemita kérvényt kísérő levél két aláírója: Dr. Förster Bernát, királyi műtanodai tanár és Dr. Jungfer János, városi gymnáziumi tanár, Berlinben, egy közúti vasúti kocsiban Stöckerről és az antisemitikus mozgalomról egész csöndben bizalmasan beszélgetvén egymással, egy, szinte a kocsiban ült Kantorowitz nevű berlini zsidó pálinkafőző, – a ki, mint utóbb kiderült, a „benedictiner-liqueur” gyári áruvédjegyét meghamisítva, ezen világhírű cég alatt árulta mérges kotyvadékait, s e miatt az illető ipari hatóság által megbüntetve lett, – nesztét vévén annak, hogy a két úri ember a zsidókérdésről beszél: mihelyt erre alkalom nyílt, közvetlen közelükbe ült, s nemsokára velük grombáskodni kezdett. A két úri ember erre rendőrt hivatott, de Kanto-

rowitz a kocsiból kiszállva is folytatta a szinte kiszállt úri emberek irányában durvaságait, a melyeket végre azzal tetézt, hogy dr. Jungfert főbeütötte, a kit az eközben összecsdült utczai közönség akadályozott csak meg a tettegesség viszonzásában. Dr. Jungfer intézkedéseket tett a párbajra, de kiderülvén Kantorowitznak imént érintett múltja, dr. Jungfer segédei kijelentették; hogy a hamisításért megbüntetett becstelen Kantorowitz zsidó, elégtételadásra már csak e tekintetből is, képtelen.

A zsidó azonban nem azért zsidó, hogy meghunyászkodjék, még akkor is, ha ő a hibás. Feladta a két tanárt illető tanoda-igazgatósaiknak, feladta őket a városi hatóságnak, meghurczoltatta őket a zsidó sajtó-falka által valamennyi zsidó újságban. Dr. Jungfer ellen a városi hatóság elrendelte a fegyelmi vizsgálatot; dr. Förster ellen azonban nem volt hatalma eljárni annál kevésbbé, mert a város hatósága alatt nem álló királyi műtanoda nem terrorizált tanári kara és a tanulók, egy nyilatkozatot tettek közzé kitűnő kartársuk s illetőleg tanáruk mellett.

A zsidók elbizakodottsága azonban mindezzel még nem érte be. Azt hitték, mikép elérkezett reájuk nézve a kedvező pillanat, a melyben ezen, Berlin városát, sőt mondhatni egész Németországot lázas izgalomba hozott eset alkalmából egy megsemmisítő csapást mérhetnek az egész antisemitikus mozgalomra. Mobilizálva lettek a zsidópajtások és zsidó-tányérnyalók, s f. é. november 12-én kiállítatott ama hírhedt zsidópajtás-nyilatkozat, a legújabb időben, egy bizonyos „elégett codex” csiklandós ügye miatt, a zsidó sajtó jóakarátára nagyon nagyon rászorult Mommsen úr és kivüle még 74 gyász-német és nagy részben hírhedt gründer aláírásával.

De még ezzel sem elégedtek meg. Azt gondolván magukban, hogy „addig kell ütni a vasat míg meleg,” mindjárt másnap, november 13-án (ominózus szám!) dr. Hänel és kuszipajtásai által a porosz képviselőházban interpellációt jelentettek be, azt híve, hogy ezzel Bismarck herceget a miniszerelnököt, sarokba szorítják, színvallásra kényszerítik, s ilykép a már nagyon inukban levő egész antisemitismust egy hatalmas csapással agyonütik.

Ezen, következményeiben kiszámíthatlan horderejű, hírhedt interpellációt s a kormány által a porosz képviselőház f. é. november 20-iki ülésében arra adott választ alább közöljük, egyúttal lehető te jes képét adván az interpellate tárgyalása fölött megeredt s két eljes ülést igénybe vett emlékezetes vitának. E közleményünk a hazai közönség előtt annyival is inkább érdeket fog kelteni, mert a hazai lapok majdnem kivétel nélkül, megelégedtek a berlini zsidó tavírda-bureau által e tárgyban is elibük tálalt rövid sürgönyökkel,

ugyanazon lapok, a melyek drága hasábjait sokszor annyi aprócseprő hiábavalóságra reá pazarolják, – nem tartván érdemesnek a hazai közönséget arra, hogy vele, ezen általa is élénk érdeklődéssel és feszültséggel kísért eseményt bővebben megismertessék. Hát majd, a mennyire kimért terünk engedi, részletesen ismertetni fogjuk azt mi, hadd álljon az legalább egy magyar közlönyben.

A tárgyalás menete körülményesen ismertette levén, kiki tegye, meg maga hozzá a commentárt. Mi itten csak azon két kérdéssel foglalkozunk, hogy váljon mi indíthatta a porosz képviselőház zsidait és zsidópajtásait ezen, reájuk nézve oly végzetes lépésre, a melyet elvakultságukban az interpellate benyújtásával vesztükre tettek; – és másodsor, váljon mik lettek és lesznek ezen interpellációknak és az ezt követett zsidóvitának következményei, közvetlenül Németországban s közvetve Németországon kívül?

Hogy mi indíthatta az ottani zsidókat és zsidópajtásokat arra, mikép a kérdéses interpellációval a falnak neki menjenek: arra nézve némi felvilágosítást nyújt az egyik zsidópajtás-szónoknak, Seyffarth képviselőnek alább olvasható beszéde. Ezen úr szerint, Magyar ország on is helyesnek bizonyult az ilyenféle interpellate; mert annak megtétele és a magyar kormánynak arra adott válasza után, szerinte Magyarországon is megszűnt a zsidókérdés.

Tehát a Miklós István-féle interpellációra kaptak a német zsidók és zsidópajtások vérszemet! Tehát Miklós István képviselő úr lett ezen urak politikai praeceptora! – Bizony, bizony, Miklós István képviselő úr maga se hitte volna soha, hogy ő valaha egy zsidó-német vagy német-zsidó politikai iskolának lesz a megalapítója, s hogy ő utánna hírneves német politikusok, publicisták, feneketlen mélységű tudósok és államférfiak fognak lépre menni. Ha mi Miklós István képviselő úr esetében lettünk volna, s az egész világ zsidóságán boszunkat akartuk volna tölteni: rettentőbb boszút bizonyára nem vehettünk volna; – mert azt a lavinát, mely a zsidóságra, a porosz: képviselőházi tárgyalások folyamányául, az egész művelt világban^ zuhanni készül: eredetileg ő indította meg. Köszönet és hála ezért neki az egész keresztény világ nevében!

Ez a dolog különben még annyiból is nevezetes, mert frappánsvilágot vet a zsidók és zsidópajtások szokásos taktikájára. Nálunk Magyarországon azzal akarják bolondítani a közönséget, hogy Németországban megszűnt az antisemita mozgalom; a németeket meg azzal akarják lóvá tenni, hogy Magyarországon megszűnt a mozgalom. Tehát mindig csak a régi zsidó fegyver: hazudozás, ferdítés, talmudistikus csűrés-csavarás!

De hát, valamint mi tudjuk, hogy Németországban folyik a küzdelem: úgy a németek is tudják velünk együtt, hogy nálunk is „Eppur si muove!” Csakhogy itt lassabban megy a dolog; mert mi nem vagyunk 45 milliónyi hatalmas nemzet, és a mi hátunk mögött nem áll egy Bismarck berezeg.

A vaskancellár ugyanis hozzáfogott „Augias istállójának kitisztogatásához,” a melybe a „tartalmat” a zsidók és zsidótányérnyalók legalább is 10 év óta nagyban gyűjtögették és halmozgatták. Kulturkampf és sociáldemokratia, svindli és krach, uzsora, zsidó plutokratia és népnyomor: ezek azon egyiptomi csapások, a melyeket Izrael az utolsó évtizedben Németországra mért. És a gyógyszerint mindezen bajok ellen Bismarck herczeg sokáig nem találta meg. De Bismarck herczeg nem volna Bismarck herczeg, ha rá nem jönne a dolgok bibéjére. Az antisemitikus mozgalom mindezen bajoknak gyökeresen véget készűl vetni: a zsidó sajtó által felszított kulturkampf lohad, a zsidó vezérlet alatt állt sociáldemokratia, mint ilyen, elnémult, s az antisemitismus által az igazi helyes irányba lett terelve; – pénzügyi szédelgést újra inscenirozni nem lehet, mert Izrael grundolhatnám fiainak most már nagyon a körmükre néznek, s nem fognak többé „gimpli”-ket a „prospekt”-ek; – a szédelgés nem levén lehetséges, természetesen elmarad a krach is; – az uzsorásokat a f. é. május 24 én kelt birodalmi törvény értelmében, minden teketória nélkül a hűvösre teszik „meditálni”; – a zsidó plutokratianak kilátásban levő megtörésével pedig, a mely plutokratia mint szivacs szítt és szí magába minden pénzt és vagyont, – meg fog szűnni a nép nyomora, társadalmunk gazdaságilag válságos helyzete.

Mindez, édes magyarom, úgy-e, valami nagyon logicus, érthető és tiszta dolog. Igen, ma már. De még ezelőtt csak nagyon-nagyon rövid idővei is, az ilyen logice gondolkozókról még azt olvashattad annyiszor a mennyiszor az újságokban, hogy ők: „hóbortosak”, „bolondok”, „őrültek”, „a Lipótmezőre valók.”

Mert hát forgandó a szerencse kereke, változandó „az világ sorja!”

Ma már szerencsésen odáig jutottunk, hogy a művelt világ egyik leghatalmasabb, irányadó államában, Németországban, a zsidókérdés elsőrangú politikai napi-kérdéssé vált, a mely minden egyéb kozkerdest domina; a jövő évi német birodalmi képviselőlvasztásoknál pedig lényegileg csak két párt fog szembenállani egymással: a hazát, a nemzetet a zsidó idegen uralom alól felszabadítani törekvő hazafiak pártja egyrésztől, – más résztől pedig a zsidók, zsidópajtások és zsidótányérnyalók pártja: a hazát a zsidó

idegen uralomnak végkép igája alá hajtani, – a hazának az ősök vérével áztatott drága földjét a zsidó népnek kiszolgáltatni, – s a nemzetet a gyalázatos zsidó rabbilincsekbe verni akaró hazá-
áru lók pártja.

És a nemzet lángostorral fogja kikergetni a kufárokat azon templomból a melyben választottai hivatva vannak, az ő veszélyeztetett jóléte, boldogsága, jövője, becsülete, dicsősége, mindene de mindene szent ügyének, a haza oltárán áldozni.

Úgy legyen! – De ne csak Németországban, hanem minálunk is!

A zsidóság mint uralomra vágyó kaszt.

A történelmi kutatás felderítette azon tényt, hogy a kaszta-rendszer úgyszólván kivétel nélkül hódításból és fajkülönbségből ered, ez utóbbi különbségnek sok fokozata levén. A győztes, egészséges, nyers ereje által ura lett a művelt de elpuhult legyőzött félnek, vagy a fejlettebb intelligencia diadalmaskodott a bár nagyobb de primitív észről vezényelt fizikai erő felett. Nyers törzsek megölték a fogságba ejtett ellenséget; ha pedig a cultura valamivel magasabb fokán állottak, rabszolgaságra kárhóztatták. Azon esetben, ha számos törzs már egy nemzetbe összeolvadt, a mi előmenetel volt a civilizációban, a rabszolgaság mellett ily esetben gyakran a kaszta-rendszert is látjuk fellépni. Az uralkodó fajból származtak a magas uralkodó kaszták, a legyőzött faj és a kevertvérűek pedig képezték a megvetett, zsarolt, minden terhes munkát végző alsó kasztákat. Az alsó kasztákra kárhóztatott faj fájlalja kezdetben lealázó helyzetét és sóvárog az elvesztett szabadság és emberi méltóság után, de minden új nemzedéknél mélyebb gyökeret ver a rendszer, a melyet szokás és idő szentesítnek. Huzamos idő múlva rögeszmévé válik azon csalfa öntudat, hogy annak így kell lennie, a nehéz járom türelmesen viseltetik, anélkül, hogy a számra nagy előnyben levő alsó kaszták, változtatásra csak gondolnának is; sőt a felsőbb kasztabeliek iránt őszinte loyaltással viseltetnek. A kaszta-rendszer jelenleg legnagyobb tökélyében Kelet-Indiában áll fenn annak daczára, hogy az angol uralom óta, törvényes alapja, tehát a kényszer megszűnt.

A mondottakból kitűnik, hogy eddig testi vagy szellemi erő volt az, a mi az uralmat biztosította a kasztarendszerben. Ha meg-

felelő ellenrendszabályokról idején nem gondoskodunk, a jövő század már virulófélben fog látni egy más alapra fektetett ilyenmő rendiért Európa keleti részeiben, a honnan az lassan de biztosan nyugat felé törve, egész Európát ellepni és az atlanti tengert átlépve, feltarthatlan körútját folytatni fogja.

A földgömb uralkodó faja a talmud népe szeretne lenni; ennek hadvezére és Messiása pedig az „Alliance Israelite universelle.” A fegyverek, melyekkel ez eredményt kiküzdeni akarják, a mindedig gyakorlatban levőktől eltérők; a zsidók az emberi nem parasitai, és valamint a parányi parazita, a physikai pizsokkal telt testeken legjobban terem: úgy e paraziták emberi kiadásban a corruptiótól, ez erkölcsi pizsoktól áthatott társadalomban, legbujábban tenyésznek. Ezt tudják, sőt érzik ösztönszerűleg, tehát a corruptio” fáradhatlan harczosai, és kevesen vannak köztük, a kik „hőstetteikért” elvitáztatlanul ki nem érdemelték volna a cynismus koszorúját. Hogy a zsidófaj tényleg a parasitismus incarnatiója, ezt bizonyítja azon tény is, hogy ők, a meddig saját teremtő erejükre voltak utalva, az ó-kor többi népei mellett, újabb írók szerint, bárminemű jelentékenységre nézve, jóformán eltűnnek. Valódi szerepök csak az idő óta vette kezdetét, a mióta más népek közé befészkeltek magukat. A vagyonnak munka általi szerzése, nem e „nemes” faj feladata; minnek is teremtett volna Jehovah más népeket, ha nem azért, hogy a zsidó, véres verejtékük eredményét a saját zsebébe csúsztassa. Mint az alig észrevehető kullancs vagy a vékony nadály: meghízik a zsidó, ha vérszopó természetének odaengedheti magát.

Tehát az egész zsidóság, – nem csupán az európai, – egy nagy ármádia, mely az „Alliance Israélite universelle” vezénylete alatt a világuralomért küzd, csakhogy e küzdésnél teljesen hiányzik a lovagias jelleg.

Az uralkodó kaszták rendesen a vallás hirdetői is; ezen szerepet anticipálva, a zsidók már most is sikeresen életbe léptetik azon dogmát, hogy felségsértéshez hasonrangú bűn, a zsidó faj ellen bármit is mondani; továbbá, hogy a legbebizonyultabb tény megszűnt igaznak lenni, ha a zsidók ellen bizonyít. Ezen dogmáról mi nem-zsidók mindedig nem vagyunk még meggyőződve, mert mindegyikünk, baráti körben, törzsökös Istóczy; annak daczára mégis imponál nekünk e zsidó parancs véghetetlenül, úgyannyira, hogy a nyilvánosság előtt inkább zsidókortéseknek mint zsidó-ellenségeknek akarunk látszani; tehát erkölcsi hanyatlásunk már oly nagy, hogy meggyőződésünkkel teljes ellentétben vagyunk

Ezen tartózkodás annál feltűnőbb, mert egész Európa-szerte uralg, és a gyűlölség a különféle nemzetek és népfajok közt mind

nagyobb mérvben nyilvánul, s ez a bon tonhoz tartozik; csak az emberiség kérlelhetlen ellensége: a z s i d ó élvezi az immunitást. Tudvalevő dolog, hogy ezen immunitás fentartása és fejlesztése az anynyira elterjedt zsidósajtó főfeladata, amely sajtó különben más irányban gyakran frivol módon sárba tiporja legszentebb érzelmeinket, s azokat ízetlen élczei tárgyává teszi.

Akaraton kívül a zsidók hatalmas szövetségesei a hadügyérek is a kik roppant követeléseik által kényszerítik az államokat, az „Alliance Israelite universelle” főtámaszait: a zsidó bankárokat meggazdagítani, hatalmukat és befolyásukat növesztetni; a kisebb zsidóknak szinte jut az által konczuk, hogy a magas adók által kölcsönre kényszerített állampolgár, az uzsorás részére praeparált prédának tekinthető. Elég sajnos, hogy vannak nagy számban olyanok is, a kik nem a körülmények, hanem saját könnyelműségük következtében, lesznek a zsidók martaléka, és így elősegítik az Alliance Israelite universelle céljait.

A berlini congressus alkalmával bebizonyult, hogy az „Alliance Israélite universelle” már most is nagyhatalom; a romániai zsidók emancipációja Románia belügyeihez tartozván, különben meg sem érintetett volna Továbbá, Keleten akármit tehetnek más fajbeliekkel, ha azok odavalók; de egy zsidó fűrtjének megérintése megvillanyozza valamennyi ország consulatását, és az illető hely papírkészlete jóformán elfogy a sok fenyegető intés írása következtében stb.

Mindezekből kitűnik, hogy az uralkodó kaszta, a mely, legfőbb egynéhány évtized múlva, a magyar pénzpiacz kizárólagos ura lesz, már most is trónusának legalább is első lépcsőjén áll; mert minden emberi faj közt egyedül élvezi az immunitást. És ha ezentúl is iparkodni fogunk, az uzsorások körmeitől megmentett krajczárainkata zsidó boltokba vinni, minden üzletünknel zsidó közvetítőt használni mint ma tesszük, meghódításunk talán előbb is be fog következni.

Kovács Károly.

Egy antisemitikus magyar napilap alapításának kérdéséhez.

Mióta az antisemitikus eszmék a magyar közönség szívében is fogékony talajra találtak, – vagy, jobban mondva – szívéről ama nagy követ, mely úgy nyomja azt, vezérférfaink leemelni próbál-

satják: azóta megindult a tollharcz, folyik a fekete vér, kivált azon a részen, mely csak fekete vér... akarom mondani: tintával akarja lemosni fekete lelkéről a szennyet.

„Fekélyt vakarni,” „zsidót tisztára mosni,” egyformán hálátlan, meddő kísérlet; mert amaz nem gyógyít, sőt ront, emez pedig mindig csak egyesek merész óhaja marad.

Füzetünk 30 napban egyszer jelenik meg, hogy a zsidók túlkapásait korlátozza. Ha szent ügyünk ez egyetlen orgánuma harmincz napban csak egyszer sújthat rájuk, ők harmincz napon át öltögethetik nyelvüket reánk.

A „pro”-nak egy nap kevés, a „contrá”-nak harmincz nap meg sok egy hóban; nem mintha attól tarthatnánk, hogy hazánkfiak azoknak adnának igazat, kiknek idejük, alkalmuk van, az általunk egy napon kimondott igazság értékét, harmincz napon át gyakorlott nyelvöltögetéssel kényük-kedvük szerint kisebbiteni, „kivihetetlen” és „korszerűtlen hóbort”-nak föltüntetni, hanem azért találom ez egyenetlen arányt egalizálандónak – mert, míg füzetünk nem kísérheti és vitathatja meg a napok azon kérdéseit, melyek rögtöni reflexióra, megtorlásra várnak: addig a sémita nyelvöltögetések nagyon megszapordhatnának, s ha céljukat, t. i. magukat tisztára mosni nem is, de azt könnyen elérhetnék, hogy éppen nyelvöltögetéseikkel kicsinyes berzenkedéssé fajtanának minden komoly törekvést.

A „12 röpirat” havonként csak egyszer jelenik meg, egyszer mond véleményt; míg a zsidók, a legtöbb magyar lappal rendelkezvén, harmincz nap alatt hatszázszor is emlegethetik „magyar” hazafiságukat, melyben ők is ép úgy Tamások, mint poroszországi zsidó testvéreik, a kik ott a minapában is annak bebizonyításáért verték mellüket, hogy ők echt „német”-ek.

Ismeri minden európai halandó a zsidó „hazafiságot;” olyan az, mint a gazdátlan, éhes eb ragaszkodása, a mely, mihelyt jól tartottuk, megugat.

Pedig e „hazafiságukat” darab idő óta naponként megénekelik – persze ők maguk – egynéhány agygyengülésben szenvedő lap hasábjain; sajnálatraméltóan verik mellüket, a hazafiság már annyiszor elmondott édeskés szavait hangoztató álarcz alatt, csakhty annál több hívőre találjanak. És valjon találnak-e? Igen vannak kik ideig-óráig készpénzül veszik a szép ígéretek. A „12 röpirat” havi füzet lévén, nem tépheti le azonnal a hamis álarczot, a hazafiságot negélyező alakoskodók arczáról.

De az idő közég, s talán már itt is van, hogy napirendre kerüljön a zsidókérdés. A zsidóknak két, az inficiálásra legalkalmasabbnak vélt állam földjén inog már lábuk alatta talaj, nálunk és Német-

országon. Itt is, ott is felszínre került a zsidókérdés, és valamint ott már megvan, úgy nálunk is ezirányú orgánumokra, napilapokra volna elkerülhetlen szükség. De míg a németországi antisemita elbarátainknak több lap áll rendelkezésükre, itt nálunk, sajnos, azt nem mondhatjuk.

Proponálom tehát egy antisemitikus irányú napilap létesítését, a mely, szakiránya mellett, lehetőleg pártok feletti állást foglalva el, egyszersmind közgazdászati, társadalmi stb. kérdéseket is fejtegetne, – azonban határozottan az antisemitikus eszmék alapjából kiindulva. A míg egy ily lap nem képviseli ügyünket, mely az esetleges megtámadásokat azonnal és kíméletlen, mély meggyőződés-szülte erővel visszautasítani, visszasújtani, minden pillanatban rendelkezésre áll, addig szent ügyünket nem szabad rendben lenni hinni. Bármennyire is osztozik nézetünkben minczen igaz hazafi, mégsem bízhatjuk el magunkat, és annyival inkább nem, mert immár mindnyájan átláthatjuk, hogy sokkal nagyobb, ravaszabb ellenséggel állunk szemközt, mint milyennek azt sokan híresztelni akarják. Ma a zsidóké a kereskedés, tehát a pénz hatalom is, és az ebből százezerfelé elágazó munkakörökre való óriási befolyás, de a szédelés theoriján alapuló – káros befolyás; belemarkolnak ők már az államháztartás ügyeibe is, dobra üttetik uradalmainkat, közép- s kisbirtokainkat, hogy azokat potom áron maguknak megszerezzék, s velünk megdolgoztassák; zablán tartják a magyar hírlapirodalmat.

Szégyen, gyalázat mireánk, hogy emez emberi alakokkal bíró philloxerákat saját testünkön és vérünkön élőszködni hagyjuk!

De mivel egy napilap szükségességét szándékom indokolni jelen cikkemben, szorosán a tárgynál akarok maradni; ámbár lehetetlennek tartom azt akkor, midőn egyszersmind a zsidóság befolyását akarom kimutatni a hírlapirodalomra.

Avvagy ujjal mutassak-e ama „magyar” lapokra, melyek halálos ítéletüket írják akkor alá, ha mellettünk egyetlen sort mersezinének írni?

Lásd, édes magyar nemzetem, ily lapok is vannak, – ilyenek is papolnak neked „hazafiságról!”

Az ily lelketlen lapokra egyelőre mi sem számíthatunk.

Vihetem cikkemet sorba e lapokhoz, – sőt mondhatni – valameny i laphoz. Egyik azt mondja: „Hja, bocsánat! magam is utálom, gyűlölöm e semita fajt, de ha cikkét kiadom, holnap mind a 4-5 zsidó előfizető elhagy...” A másik? „Kiadóm maga is zsidó, tehát átláthatja ön, hogy kenyerem forog kérdésben ... Igaz, osztom nézetét, hogy a zsidó az egész földkerekségén a legár... de bocsánat épen itt jön kiadóm”. A harmadiknak nyomdásza zsidó, a negyedik-

nek valamennyi munkatársa,annoncirozója vagy papírszállítója zsidó, s így megy ez tovább; s ha mégis épen akad egy szerkesztő, aki azzal biztat, hogy semmivel sem biztat, t. i. hogy el fogja majd a cikket olvasni, és ha nem nagyon „erős,” hát akkor... talán-talán hozni fogja. No akkor is korán volna szívünket egy piczike reménység örömeire is ingerelni; mert biztosak lehetünk abban, hogy másnap nagy sajnálkozások közt visszakapjuk cikkünket azon biztatással, hogy talán később, midőn az ügy még nagyobb tért nyer magának, midőn mit sem fog kockáztathatni, az általa is oly annyira megvetett zsidókkal szemben.

Így állunk mi ma, saját ősi fészünkben a hírlapirodalommal, midőn a zsidó túlkapásokat ostorozni akarnók.

Hol vagytok dicső költőink szabadságért rajongó szellemei! Nemde undorral néztek utódaitokra, kiknek tollát silány magánérdekek vezérlik, de akik ellenében már a szabadságért rajongó Kazinczy is azt tanácsolja, hogy:

„Csípd, döfd, rúgd, valahol kapod a gaz latrot, az ilyet
Ütni, csigázni, agyonverni (nevetve) szabad.”

Az ily lapok nem is érdemelnek kíméletet. Addig is, míg napilap védi ügyünket, semmi kímélettel nem lehetünk az ily saját sorainkból lekenyerezett paizsok iránt.

De vigyen csak valamely zsidó egy rossz cikket közlés végett! – Eszembe jut a „künn a farkas, benn a bárány”-féle gyermekjáték, melyben a báránynak szabad ki-bemenetele van a körbe, míg a farkasoknak ez korlátozva van. „Szegény áldozatra szánt zsidó-bárány”, hogyan ne találna menedéket a lapoknál, midőn a Nemezis ostorral jár nyomába!

És milyenek ezen menedék-nyújtások? Csak, hogy egyet érintsek, egy ily menedékcikk keletkezési titkáról föllebbentem a fátyolt. A múlt hét egyik napján N. ügyestollú író, – mert néha lapokba is irogat, – a ki egy gazdag zsidócsaládnál házi nevelő, épen ebédnél kél föl, midőn principálisa őt karonfogva, így szólítja meg: „Thudja mit professor ór, (mert a zsidó minden házi praeceptort „professor”-nak titulál – az „nem kóstál pénz,”) – maga csinálhatja egy fain gscheft! írjon egy szép cikket, hogy a zsidó echt hazafi« írjon egy... thodja olyan djönörő fölhívás a zsidó hazaikhoz ily értelemben, és kapja maga thülem 4 arany a holnapi agioval!” A cikk elkészült, s másnap ott pompázott egy eléggé olvasott magyar lap hasábjain, „áradó fényt” sugározva az olvasóra. Kurta? Kinek írta?... „Keresztyén” írta keresztyéneknek! A zsidó se nem írta, se el nem olvasta, legfőlebb ha el is olvasta

egy-egy, markába nevetett, s azt gondolta: „hadd vakuljon ez a buta náció!”

Az ilyesféle, „hazafiságot” felette bajos havi füzettel saját értékére leszállítani.

Ha magyar napilapjaink, zsidó nyűg alatt, nem állhatnak ügyünk rendelkezésére, úgy önálló, független napilap keli nekünk, a mely minden pillanatban résen álljon a leálcázásra. A megtorlásnak, hogy hathatós legyen, rögtöninek és kíméletlennek kell lennie, s ez csak úgy volna lehetséges, ha a „12 röpiratának napilappá leendő átváltoztatása, a haza sorsát szíven hordozó honpolgárok lelki öröme, mielőbb keresztülvihető lehetne. (Ezen óhaj megvalósulása egyedül a hazai közönségtől függ. Szerk.) Hogy pedig ez lehetséges lenne, azt a „12 röpirat” -tal elért szellemi és anyagi sikerből következtetve, – teljesen hiszem.

Várfalvi F. Dénes.

A németországi zsidó-ellenes kérvény véglegesen megállapított szövege.

„Főmagasságú berezeg, nagyhatalmú birodalmi kancellár s miniszterelnök úr!

Németország összes tájain gyökeret vert az a meggyőződés, hogy a zsidó elem elharapódzása nemzetiségünkre nézve a legkomolyabb veszélyeket rejti magában. Mindenütt, a hol keresztény és zsidó, társadalmi érintkezésbe jönnek egymással, a zsidót mint urat, a keresztény öslakosságot pedig szolgai állásban látjuk. Népünk nagy tömegének nehéz munkájában csak elenyészőleg csekély részt vesz a zsidó; a szántóföldön, a műhelyben, a bányákban és az építési állványokon, a mocsárookban és a csatornáknban, – mindenütt csak a keresztény kérés keze mozog. Munkájának gyümölcseit pedig mindenek előtt a zsidó szedi. A nemzeti munka által előállított tőkének legeslegnagyobb része zsidó kezekben pontosul össze; az ingó tőkével egyidejűleg pedig növekedik a zsidó ingatlan birtok. Nemcsak nagyvárosaink legbüszkébb palotái zsidó urakéi, a kiknek atyáik s nagyatyáik handlérozva és házalva lépték át hazánk határait; hanem a falusi földbirtok is, ezen főfontosságú conservatív alapja állami épületünknek, mindinkább a zsidók kezére kerül.

Szemben ezen viszonyokkal és semitikus elemeknek tömeges betolakodásával minden oly állásba, a mely hatalmat és befolyást nyújt, – úgy erkölcsi, mint nemzeti szempontból valóban nem jogosulatlan az a kérdés: milyen jövő vár hazánkra, ha a sémita elemnek még egy emberkorra lehetővé lesz szülőföldünkön hasonló hódításokat tennie minttetta két utolsó

évtized alatt? – Ha nem akarjuk, hogy e fogalom „haza” eszményi jelentőségéből kivetköztessék; ha nem akarjuk, mikép az az eszme, – hogy a mi atyáink voltak azok, a kik e földet vadoni állapotából kiragadták, s a kik azt ezer csatában vérükkel áztatták, – népünk előtt veszendőbe menjen; ha azt akarjuk, hogy a német szokások és német erkölcsök közt egy részről, más részről pedig a keresztény hagyományok közt levő benső összefüggés fentartassék: akkor amaz idegen néptörzsnek, a melynek humánus törvényhozásunk a vendég-és honpolgári jogot megadta, de a mely nép érzelmére és gondolkodására nézve távolabb áll tőlünk mint az összes európai népfajok bármelyik népe, – német földön soha de soha nem szabad uralkodó elemmé emelkednie.

A veszélynek nemzetiségünkre nézve természetesen ugyanazon mérvben kell növekednie, a mely mérvben a zsidóknak sikerül nemcsak népünk nemzeti és vallási öntudatát a saját által elhomályosítani, hanem oly államhivatalokba is bejutni, a melyek viselőinek kötelessége, népünk eszményi javai felett őrködni. E helyütt mindenekelőtt a tanítói és a bírói állásokat értjük; mindkét-nemű állás a legújabb időig a zsidókra nézve hozzáférhetlen volt s azok előttük újra elzárandók, ha nem akarjuk, hogy a népnek a többségről táplált fogalmai összezavartassanak, és jogérzete úgy mint hazaszeretete megrendíthessék. Már is háttérbe kezd szorulni a személyes becsület, a hűség, a valódi vallásosság germán eszményképe, hogy helyet engedjen egy kosmopolitikus ál-eszményképnek.

Ha tehát nem akarjuk azt, hogy népünk a zsidó pénzhatalmak nyomása alatt, a gazdasági szolgáknak úgy mint kiválólak a zsidóság által képviselt materialistikus világnézet befolyása alatt, a nemzeti hanyatlásnak, kiszolgáltatásnak: akkor parancsoló szükségesség, hogy oly rendszabályok fogantassanak, melyek a zsidóság elhárításának útját bevágják. Távol áll tőlünk, a zsidó nép bármily újabb elnyomatását előidézni akarni; az, a mire mi törekszünk, csupán a német nép emancipációja az idegen uralomnak egy neme alól, a mely idegen uralmat a nép már sokáig nem lesz képes elviselni. A késelem veszélyel jár, s ugyanazért engedje Főmagasságod, a következő tiszteletteljes kérelemmel járulnunk eléje:

mikép Főmagasságod hatalmas befolyását Porosz- és Németországban az irányban érvényesíteni méltóztassék:

1.) hogy a külföldi zsidók bevándorlása, ha nem is egészen megakadályoztassék, de legalább korlátoztassék;

2.) hogy a zsidók minden, hivatalos tekintélyt képviselő közhatalosi állásból kizárassanak, és hogy alkalmaztatásuk az igazságszolgáltatásnál – nevezetesen mint egyes bírák, – megfelelő korlátozást szenvedjen;

3.) hogy a népiskoláknak keresztényi jellege, még ha zsidó tanúk által látogattnak is, szigorúan megőriztessék, és azokban csak keresztény tanítók alkalmaztassanak; valamennyi többi iskolákban Pedig zsidó tanítók csak különösen indokolt kivételes esetekben nyerhessenek alkalmazást;

4.) a hivatalos statistikának a zsidó lakosság feletti vitele újra elrendeltesék.

Legmélyebb tiszteletünk és rendíthetlen bizalmunk kifejezése. mellett maradtunk

Főmagasságnak

őszinte odaadással:

(Következnek az aláírások.)

Az ugyanezen kérvény aláírására felhívó körözwény szövege.

„T. Cz.

A midőn önnek ezennel egy, a zsidók befolyásának korlátozását célzó kérvényt átszolgáltattunk, azon tiszteletteljes és sürgős kérelmet intézzük önhöz, hogy ezen irat lehető terjesztésére és fogantatására egész erejét és befolyását fordítani sziveskedjék.

Mindenekelőtt azon kell lenni, hogy a kérvényben foglalt ügy iránti érdeklődés a legszélesebb körben felkeltessék, és lehető nagy számú aláírás szereztessék minden tisztességes foglalkozású egyén részéről.

Feliratunknak általános sikere, a mennyiben kérvényi jellegét illeti, már most is teljesen biztosítva van; mivel azonban e felirat alakra és tartalomra nézve, egyszersmind felhívás a német nemzethez is akar lenni: nem valószínű, hogy annak, valamennyi társadalmi osztály és párt közt s Németország minden vidékein való elterjesztése által, az népszavazás (plebiscitum) jellegét is nyeri.

Hogy ezt elérjük, a kérvényt több mint százezer példányban küldjük szét, és pedig valamennyi, ügyünk iránt jó indulattal viseltető hírlapszerkesztőségnek, polgármesteri hivatalnak, mezőgazdasági egyletnek, minden kerületi főnöknek, főerdésznek, minden adó- és gazdasági reformernek, sok bírónak, orvosnak sat.

Ha aztán mindenki, a kinek iratunk kezeibe jut, annak terjesztését, megmagyarázását, védelmezését komoly kötelességének fogja ismerni: úgy hisszük, biztosítva leszünk a fentebbi értelemben vett siker felől s arról, mikép lényegesen hozzájárultunk ahhoz, hogy elhárítsuk népünk elnemzetlenítését.

Ezért léptünk fel a lehető legloyalisabban és a lehető mérséklettel, és ezért szorítottuk követeléseinket a legszerényebb mértékre.

A mit mi kérünk, azt az államkormány a törvényhozási tényezők közreműködése nélkül, pusztán közigazgatási úton is megadhatja. Minden, netán messzebbmenő, bármily jogosultaknak is látszó óhajoknak, legalább egyelőre, elhallgatniuk kell. Ellenben minden okunk van annak feltevésére, hogy az általunk formulázott kérelmek az államkormányánál gondos figyelemben fognak részesülni.

Az ezzel megkezdett küzdelem csak akkor fog véget érni ha célunkat elértük; ez a cél pedig: „visszaszorítani a zsidó befolyást a német culturára és erkölcsökre nézve veszélynélküli mértékre.” Azon reményben élünk hogy az ezzel megindított mozgalom, a német nép minden nemes szenvedélyét, rász hajlamai és gyengéi ellen felkeltve, egyszersmind a német szellemnek minden alakjaiban való újjászületésére is egyengetni fogja az utat, mindenekelőtt pedig a siker hígvelejű imádásának, az arany borjú körül való vad táncznak, a gálád manchesterségnek, a lomha közönyösségnek, a mely tulajdonok sok német polgártársunknál találhatók, véget vetni fog.

Már most is elértünk annyit, hogy szövetségeseink erkölcsi és számszerinti tekintetben, napról-napra erősebben szaporodnak, és hogy a társadalmi és törvényes viszonyaink tökéletessége felől táplált balhit ezekben s ezekben máris megrendítve lőn.

Azon, itt-amott emelt ellenvetés, mintha azon út, melyre léptünk, nem lenne opportunus, a mondottak által már megczáfolva van. Most minden, netán létező aggodalomnak elenyésznie kell, és rövid időre mindnyájunknak egész erővel ezen, szerencsés kimenetelt ígérő vállalathoz csatlakoznunk kell.

Azért támogasson ön bennünket teljes erejével: mert Németország úgye az, a melyet képviselünk!

Dr. Beckh Hermán, földbirtokos Rathsbirgben, Erlangen mellett. – Dr. Birowsky Erlangenben. – Dr. Brecher, hadi-akadémiai tanár Berlinben. – Gróf Bredow-Görne, sz. k. felébb viteli törvényszéki tanácsos és földbirtokos. – Breyther, plébános Kis-Jenában Naumburg mellett. – Báró Dr. Bülow Hans, a meiningeni hercegségi udvari zenekar intendánsa. – Dreyhaupt, evang. lelkész Saaleck-ben. – Dr. Ebrard A. consistoriális tanácsos, Erlangenben. – Erhardt Gotthold, könyvkereskedő Nürnbergben. – Dr. Fechner H, főtanár a János-gymnáziumban Boroszlóban. – Dr. Förster Bernát, Charlottenburgban. – Hapke prédikátor Berlinben. – Huchzermeier, superintendens Schildesche-ben, Bielefeld mellett. – Dr. Jungfer János, gymnáziumi tanár Berlinben. – Kindermann, császári udvari kertész, Babelsberg-vár. – Knauer Albert, kereskedő Berlinben. – Kröcher-Vogtsbrügge. – Dr. Med. Krug, udvari tanácsos, Chemnitzben. – Kühne J. könyvkötőmester Berlinben. – Lampe Ernő, lakatosmester Berlinben. – March Otto, kormányi építőmester Charlottenburgban. – Meyer, tiszttartó Schildesche-ben. – Meyer, plébános Wiedenbrückben. – Milde, törvényszéki tanácsos Lublinitzben. – Müller Richárd, mérnök Berlinben. – Dr. Otto C. V. Eisenbergben. – Dr. Pfaff Ferencz, tanár Erlangenben. – Pfister H. r. a. őrnagy Philipps-Eich-ben Darmstadt mellett. – Poncet Miksa, földbirtokos és üveggyáros Friedrichshain-ban, Alsó-Luzáciában. – Gróf Recke. Volmerstein, r. a. őrnagy. – Dr. Rupprecht, egészségügyi tanácsos, Hettstädtben. – Schauensee-i Meyer Rudolf, Nürnbergben. – Schirmer, jószágbérlő Neuhaus-ban, Delitsch mellett. – Schmeitzner Ernő, könyvkereskedő Chem-

nitzben. – G r ó f S c h u l e n b u r g, r. a. őrnagy, felsőházi tag, Beetzendorfban. – Selchow, földbirtokos Rudnikban, Ratibor mellett. – S e y d e l, földbirtokos és gyártulajdonos Gubenben. – Stromberger, helyettes lelkész Biebesheim ben, Darmstadt mellett. – Báró T h ü n g e n K á r o l y Roszbachban. – Vogelsang, kereskedő Schildeschenben. – Wahl, bíró Alsfeld-en, Hessenben. – Watzdorff- W i e s e n b u r g C. – Web e r H., könyvnyomdász Berlinben. – Dr. Wendeler Kamill, Steglitzben, Berlin mellett. – Widemann H., ügyvéd és közjegyző Chemnitzben. – Widemann, ékszerész Drezdában.–W i l l m a n n s C, törvényszéki tanácsos Berlinben. – Báró Wolzogen Pál János, Bayreuth-ben. – Wulf fen, r. a. altábornok Boroszlóban. – Z ö l l n e r Frigyes, tanár a lipcei egyetemen.

Az aláírt kérvényeket kérjük a kiadóhoz, Dr. Förster B.-hez, (Charlottenburg, Leibnitz-utca, 20. sz.) legkésőbb 1881. január 15-ig beküldeni”.

A zsidókérdés a porosz képviselőházban.

Dr. H ä n e l-nek, a porosz képviselőház folyó évi november 20-án, szombati napon, előterjesztett interpellációja „a zsidó állampolgárok elleni agitáció tárgyában” következőleg hangzik:

„Huzamosb idő óta Poroszország zsidó állampolgárai ellen egy agitáció érvényesíti magát, a mely sajnálatos kihágásokra és messzebb terjedő nyugtalanásra adott okot. – Ezen agitáció következtében egy, a birodalmi kancellár s miniszterelnök úrhoz intézett kérvény terjesztetik szét, mely a következő követeléseket emeli:” (Lásd a kérelmi pontokat a 13-ik lapon.) „Ennek folytán az alulírt bátorkodik a királyi államkormányhoz azon kérdést intézni: minő állást foglal el oly követelményekkel szemben, melyek a zsidó állampolgárok alkotmányszerű teljes egyenjogúsításának mellőzését ezélezzák? Berlin 1880. november 13. Dr.Haael sk.” Támogatva: sat. (Következnek a többi aláírók.)

Az e l n ö k n e k azon házszabályszerű felhívására, hogy a kormány mikor hajlandó az interpellation válaszolni? – az államministerium alelnöke, g r ó f S t o l b e r g - W e r n i g e r o d e kijelenti, hogy az interpellation azonnal megadja a feleletet. Ennélfogva az elnök az interpellálónak, interpellációja indokolása céljából, megadja a szót.

Dr. Hänel: (Zsidópajtás.) előadja, hogy 1878-ban, épen 100 év múlva, a hogy Lessing az ő Náthánját megírta, (Nevetés a jobboldalon.) Itt Berlinben ülésezett az európai congressus, a mely Bulgária, Szerbia, Montenegro és Románia függetlenségét csak azon feltétel alatt ismerte el, ha a vallásfelekezetek egyenjogúsítását kimondják. Ez a záradék – monda, – természetesen legfőbb fontossággal bírt minden felekezetre nézve, (Közbekiáltások a közepén: kivéve a katolikusokat!) minden vallásfelekezetnek (Nyugtalanság jobbról.) volt szánva ez a záradéka az európai szerződésnek.

(Közbekiáltások jobbról és a közepén: csak a zsidóknak!) Helyes, önök azt

mondják: csak a zsidóknak; mert a különböző keresztény felekezetekre nézve ezt az elvet sérthetetlennek tartották. (Aha! a középén.) Ugyanazon idő körül, hogy Európa e kérdésben szavát hallatta, – nem akarom mondani, kezdődött, hanem tűnt fel mindinkább élesebben és szenvedélyesebben azon antisemirikus mozgalom, a melynek visszataszító alakja előtt ma állunk. (Ohó! – Nagyon helyesen!) Eleinte különbség tétetett jó és rossz zsidók között; de ezen már rég túl vagyunk. En és politikai barátaim teljességgel nem tagadjuk, hogy bizonyos bajok és botrányok zsidó körökben is vannak. (Közbekiáltások: Aha! Nagyon jól van!) Uraim, hogy ez így van, arról tanúskodnak zsidó polgártársaink. (Közbekiáltás: Úgy?) Elvitázhatlan dolog az, hogy zsidó körökben még igen gyakran bizonyos gyors gazdagodási vágy, egy bizonyos ideges tolakodás külső kitüntetések után érvényesíti magát, hogy összetorlódnak a nagyvárosokban, hogy összefüggést, kölcsönös elzárkózást tartanak fen, a mi őket előttünk idegenebbekké teszi. E sajátságok a korábban irányukban alkalmazott törvényhozás következményei, s azért helytelen az ellenük folyamatba tett mozgalom, mert ez nem a most érintett bajok és botrányok ellen van intézve, hanem egyszerűen s kereken a zsidóság mint ilyen ellen. (Nyugtalanóság; ellenmondás.) Uraim, akarnak önök bizonyítékokat? Hát nézzék csak meg az Antisemita-liga alapszabályait, mit tartalmaznak ezek? Semmit, mint azon mindenütt foganatosított irányzatot, hogy a zsidók minden különbség nélkül kizárassanak társadalmi és üzleti érintkezéseinkből. Nézzék csak önök a választásokat! A községi választásoknál Berlinben, a politikai választásoknál Boroszlóban és Magdeburgban, kérdezték e azon egyének, a kik a mozgalmat szítják, hogy az illető zsidó jelöltnek van-e érdeme vagy sem? ez vagy ama párthoz tartozik-e? minő szolgálatokat tett eddig vagy nem tett? jóra való ernber-e vagy sem? – Nem, uraim, ama vörös falragaszok, a melyeket mi itt még a városháza előtt is, – pirulással kell mondanom, – láttunk, (Nevetés.) ezen falragaszok egész egyszerűen és kereken úgy szóltak, hogy „Ne válasszatok zsidót!” (Nagyon helyesen!)

Eleinte azt hittük, hogy a mozgalomnak vallási jellege van, s én ezt jobban is szerettem volna, ha így lett volna; azonban kiderült, hogy a mozgalom teljesen és tökéletesen a faj kérdésére ment át, (Nagyon helyesen! balról.) a mi a legfellázítóbb és, nem átalom kimondani, a legerősebb fordulat, a melyet a mozgalom csak vehetett.

Most fejtegetni fogom futólag a mozgalom következményeit: ama zajongó népgyűléseket! (Közbekiáltások.) De, uraim, minek szakítanak önök engem mindig félbe? – Csak röviden akarom érinteni azon brutalitásokat nyilvános helyeken, nyilvános közlekedési eszközökön, (Közbekiáltások jobbról.) a melyek az egész városban és az egész országban közbeszéd tárgyát képezték. Hivatkozhatom még zsidó síroknak tömeges meggyalázásaira is, (Ohó! jobbról) a melyek a vidéken előfordultak. Uraim, itt vannak a bizonyítékaim. (Közbekiáltások jobbról: Bizonyítékokat! Hol?) – Loslauban, Felső-Sziléziában, a rybniki kerületben. (Közbekiáltások jobbról.) Ne higyjék azt, hogy én tán ezen egyes eseteket itt kutatni akarom. (Közbekiáltások jobbról: Hát akkor minek őket felhozni!) Tárjon csak Meyer úr, Mindjárt felelek önnek! –Nem kutatom, melyik részről történtek ez egyes Jetekben a kihívások, melyik részen a bűn vagy az ártatlanság, ki tárna is ki volt védelmi helyzetben, melyik részen volt nagyobb a brutalitás? Uraim, mindezen egyes tünemények a mozgalomnak csak signaturája. (Na-

gyon helyes! balról.) Csak azt mutatják, hova vezetnek egyes szenvedélyes kedélyekben. Uraim, a felelősség az egyes esetért messze esik attól a felelősségtől, a mely mozgalom összeségét illeti. Felelősek azok, a kik a mozgalmat szították, előmozdították, megkezdték. (Nagyon helyesen! balról.) Súlyosabbak a láthatatlan következményei a mozgalomnak:, a melyek a zsidóságtól való elkülönzésből, annak hatratételéből állanak. Ezen láthatatlan következmények egy úrt támasztottak a polgárok között, amely minden tekintetben csak vészesnek mondható. A dolog ily állásában hallgatni annyi mint a mozgalmat támogatni, s ezért nyilatkozott több tiszteletreméltó férfiú múlt vasárnap az antisemitikus mozgalom ellen. Ugyanily helyzetben van a királyi kormány is. (Halljuk! balról. – Oh! oh! jobbról.) A mit mi a kormánytól várunk, az egyenlő nap s egyenlő szél. (Derütség a középén. Közbeciáltások.) A lengyelek és a katolikusok irányában is. Uraim, én nem tudom, hogy valaki az én pártomból találkozott volna, a ki az önök gyülekezési és egyesületi jogai sértését célba vette volna. (Sokoldalú közbeciáltás a közepől, közvetlenül a szószék előtt.) Ugyan uraim, kérem Önöket, ne szakítsanak mindig félbe, hiszen látniok kell, hogy ezáltal nekem interpellációm indokolni mind nehezebb és nehezebb lesz; már physikailag is hangomat jobban meg kell erőltetnem mint szükséges. Mire valók ezen közbeszakítások! Hiszen majd aztán úgylis szabad szólásuk lesz.

Uraim, kétségkívül aggályok vannak épen a dolog által érintett zsidó körökben arra nézve, hogy a királyi államkormány nem mindenütt járt el azon egyenlő joggal, a melyet mi követelünk. (Oh! jobbról.) Uraim, miért: „Ohó?” Várják be amit mondani akarok. Uraim, én azt is tudom, hogy bizonyos zsidó körökben bizonyos érzékenykedések nagyon élénkek, hogy ezek panaszkodnak, mikép kiváló oldalakról intézett, többé-kevésbé általánosságban tartott iratok felsőbb helyen sok ideig felelet nélkül hagyattak, s aztán végre sürgetések folytán, csak felette hideg visszautasításra találtak. És itt ment a mozgalom át a politikai, a törvényhozási térre, a mennyiben, agitáló módon az egész országban azon várakozás terjesztetik, mikép a királyi kormány arra határozhatná el magát, hogy a zsidóknak, alkotmány és birodalmi törvény által biztosított egyenjogúsítását korlátozni, elhatározni tudná magát. S hogy mily szenvedélyesen ápoltnak ezen várakozások: annak bizonyítéka épen az antisemita petíció. Uraim, ha ezen várakozások csakugyan léteznek, sajnálatomra kénytelen vagyok kijelenteni, hogy azok a tények egész sorozata által támogattatnak. Sajnos, de tény az, hogy a birodalmi kancellár, a porosz miniszterelnök, annak idején, ha nem csalódom, az egyesült országgyűlésen, a legélénkebb védelmezői közé számított azon elvnek, hogy a paritás a zsidó polgártársaknak meg nem adandó. Elszigetelt, de azért mégis nagyon szemetszűrő tény továbbá az, hogy a kériéses kérvény terjesztése még egy oly lapban is ajánlatott, a mely lapról fel kell tenni, hogy az egy királyi hivatalnok befolyása sőt bizonyos felelőssége alatt is áll. És épen ma az ülés kezdetén kapok távsürgönyt egy westfáliai helyről, amely így szól: „A kerületi főnöktől a polgármesterhez hivatalból egy felhívás érkezett az antisemita kérvény részére leendő aláírásgyűjtés végett.” (Nyugtalanóság.)

Én tehát azt kívánom, hogy az államkormány, az illetők megnyugtására nyíltan s kereken nyilatkozzék oly értelemben, hogy soha sem fog arra ráállani, hogy az egyenjogúsítás nagy alkotmányos elvét megsérteni fogja; ezzel aztán a csúnya antisemita mozgalomnak élet elveendi. (Nagyon

helyes! balról.) Szilárdul meg vagyok győződve, hogy egy ily válaszszal ben, különösen azon zsidó polgártársaink, a kik most meg vannak ijedve, s a kik most működési kedvükben megzavarva vannak, – (Félbeszakítások a közepén, nevetés a jobboldalon.) igen uraim, ezek tények, a melyeket önök nem tagadhatnak el, bármint sajnállak is azokat saját álláspontjukból. Közbekiáltás a jobbon: Uzsora, uzsora!) Önök azt mondják nekem: uzsora! Hát ilyen antisemitikus szólásmódokat az embernek még ezen a szószéken is odahajtanak? Ily mélyen dúlt a szenvedélyesség egyes főkben, hozzáteszem, egyes szívekben! Meg vagyok végül arról is győződve, hogy, ha a kormány ilyen: „megállj”-t kiált a mozgalomnak, zsidó polgártársaink is megnyugosznak.

De, ha az államkormány ilyen nyilatkozatot nem adna is, mégis örülni fogok, hogy megtettem interpellációm! Mert én azt látom, hogy ezzel a kormány felelőssége világos lesz előttünk és az ország előtt. Úgy vélem, hogy ez esetben a kormány kell hogy óhajtsa, mikép a felelősséget saját, részéről viselni akarja egy oly mozgalom továbbfejlődéséért, a mely mozgalmat én, egyetértve az európai congressus verdictjével, mint az európai civilizáció és nemzeti becsületünk ellenségét tekintem. (Helyesen! balról; nyugtalanság a jobboldalon.)

E l n ö k a szót az államministerium alelnökének, gróf Stolberg-Wernigerode-nek adja át, a kinek válasza szószerint következőleg hangzik:

„Uraim! Hänel képviselő urnák imént felolvasott interpellációja abból indul ki, hogy egy, a birodalmi kancellár s miniszterelnök úrhoz szóló kérvény terjesztetik, a mely a szószerint idézett 4 követelést emeli az államkormány irányában. Ennek okából az interpelláció azon kérdést intézi az államkormányhoz, hogy mily állást foglal el az oly követelményekkel szemben, „a melyek a zsidó állampolgárok alkotmányserü teljes egyenjogúsításának mellőzését célozzák. „

Erre mindenekelőtt constatálnom kell azt, hogy oly kérvény, a milyen itt említetik, mindeddig az államkormányhoz nem érkezett be, s így az nem lehet azon helyzetben, hogy annak tartalmát hivatalos megfontolás alá vegye. Mindamelllett, uraim, az államkormány nem vonakodik, az interpelláció végén hozzá intézett kérdésre oda nyilatkozni, hogy a fenálló törvényhozás a vallásfelekezeteknek állampolgári tekintetben való egyenjogúsítását kimondja, és hogy az államministerium nem szándékozik, ezen jogállapotban változtatást tenni.” (Helyes! a ház minden oldalán.)

Az interpelláció tárgyalása a ház többsége által kívántatván, a szónokok névsora összeállitatik. Szólásra jelentkeztek: az interpelláció e l len: Dr. Eichensperger (Olpe), Dr. Heydebrand, Hobrecht, Bachern, Dr. Windhorst, Kröcher, Stöcker, Strosser, báró Minnigerode, Schmidt (Hohenzollern), Schmidt (Sagan), Dr. Franz, gróf Clairon d'Haussonville, Dr. Lieber, Luck, Dr. Reichensperger (Köln), báró Schorlemer-Alst, Hr. Roeckerath, összesen 18-an; – az interpelláció m e l l e t t a zsidó - Pajtások: Seyffarth, Dr. Virchow, Striive, Träger, Dr. Meyer (Boroszló, zsidó), Kieschke, Neszler, Rickert és Vollerthun, összesen 9-en.

A szónokok sorát megnyitja az interpelláció ellen

Dr. Reichensperger (Olpe): Uraim, az interpellációt illetőleg nem lehet szándékom még kevésbé feladatomban, itt mindazon tényleges viszonyok fejtegetésébe beleerészkednem, a melyeket az interpelláló felho-

zott, és pedig mindig bizonyos erős hangsúlyozással e ház egy tagja ellenében (Stöcker), a ki ezen agitáció élére helyeztetett, s a kire nem épen barátságos oldalpillantások vettek. Úgy hiszem, ezen viszonyok tényleges fejtegetése az illető oldalról kellőleg meg fog történni én részemről már előre is kijelentem, hogy én a megtámadott személyiségben agitátort a szó rősz értelmében nem bírok felismerni, hanem hogy én bámulom azon bátorságot, a melylyel ezen úr bele mert vágni egy oly darázfészekbe, (Bravo! jobbról.) a melynek jelentőségét én önöknek még néhány szóval szemük elé állítandom.

Tehát, uraim, ezen tényleges és személyes kérdésekbe én nem ereszkedem; nézetem szerint egyedüli feladatomban lesz, azon szellemet, mely az interpellációt dictálta, néhány szóval felderíteni, s minden irányban némileg megvilágítani. En azon nézetben vagyok, hogy az interpelláló úr, feladatának már előre rősz szolgálatot tett az által, hogy a berlini congressussal kezdte, a mely itt a románokra, azon kötelezettséget tukmálta, hogy drága zsidó polgártársaikat, a kiket ők nem tudnak oly magasra becsülni mint az interpelláló úr, egyenlő polgári és állampolgári jogosultsággal fogadják be. Ezt, uraim, nézetem szerint az interpelláló úr magának bizvást megtarthatta volna. Mert az én szemem előtt ezen tény egyik bizonyítéka annak, mily mérhetetlen nemzeti hatalmat vívott már ki magának ama parányi minoritás minden országban. (Nagyon helyes! jobbról s a középen.) Ez, uraim, azon talány magyarázata s megmagyarázása annak, hogy még egy oly állam is mint Oroszország, ráállt arra, hogy ez a törvény a románokra oktroyáltassék, – egy oly állam, a melyről a hírlapokban ismételve állítatt, hogy a zsidó börzehatalmasok részéről értékre adatott neki, miként orosz államkölcsonról továbbra nem lesz szó, ha ezen modern államelvek, a melyeket Romániába csakugyan becsempésztek, magában Oroszországban is érvényre nem emeltetnek, – különösen pedig az itt szóban forgó egyenjogúsítás. Point d'argent, point de Suisses! Erre aztán az orosz állam a romániai zsidóérdekeknek paizstartójává adta oda magát.

Á mi már most azon alapeszmét illeti, a mely az interpelláló úr előadását átlengi, bámulatomat kell a fölött kifejeznem, hogy abban a való dolgoknak, a való tényállásnak oly nagy félreismerése tanúsítatik. Az ő felfogása oda megy ki, hogy az egész agitáció a fajgyűlölet és egy újra felszított vallásgyűlölet által van dictálva; – és sajátságos módon, az interpelláló úr ezen felszítottnak vélt vallásgyűlöletet némileg védpaizsa alá is vette, holott én a vallásgyűlöletet még inkább hiszem perhorrescálendőnek mint magát a fajgyűlöletet, mert amaz sokkal inkább valamennyi kedély legbensőbbjét érinti, s mivel százszorta veszélyesebb mint a valóságosan felszított vagy felszítottnak vélt fajgyűlölet. Nem, uraim, ha a haladó párt férfiai azt vélik, a mit itt mondanak, akkor biztosíthatom őket, hogy itt ismét egy új bizonyítékát szolgáltatják annak a ténynek, hogy ők a népet, a melyről mindig beszélnek, sőt a melyet par excellence képviselni állítják, teljességgel nem ismerik! (Nagyon helyes!)

Ezen nagyon elterjedt és mélyreható agitáció nem a fajgyűlölet és a vallási fanatizmus által van dictálva, hanem lényegileg és primo loco dictálva van azon érzelmek által, hogy nemzeti s kiváló mérvben társadalmi érdekek vannak kérdésben és vannak veszélyeztetve. Ez

uraim, azon kiindulási pontba mely ezen mozgalomnak oly széles és mély terjedelmet szerzett. Én, uraim, azon nézetben vagyok, hogy a nép tán azon helyzetben volt, hogy méltán kérddhette, hogy hát minő állast foglalt el a valóságban állampolgárainknak azon emancipált osztálya (emancipálva vannak csak 1848. illetőleg 1850. óta,) ezen legutolsó generáció alatt? – és pedig a nyilvános élet minden terén, a gazdasági, politikai, irodalmi s nevezetesen a journalistikai terén.

A legszélesebb körökben tényleg elterjedve van az a vélemény, hogy polgártársaink amaz osztályának tevékenysége mindezen tereken, egyáltalán és rendszerint kárhozatos és káros, (Nagyon helyes! jobbról.) tehát ez egy olyan állás és egy oly tevékenység, a melyet huzamosan nem lehet elviselni.' Mondom, ez a vélemény táplálatik a nép illető köreiben. És, uraim, ha itt oly gyakran volt szó azon kérdésről, váljon és mennyiben alaposak valóban ama szemrehányások, a melyek oda czéloznak, hogy amaz alsó néposztályok termelő munkája, társadalmunknak egy nem termelőleg dolgozó, hanem speculáló része által kizsákmányoltatik, – ha azon kérdés vettetett fel, váljon és mennyiben használtatott uzsoráskodva rosra névszerint ama tőkeuralom, a mely sokoldalúlag vagy nevezetes részben államközösségünk illető tagjainak kezei között létezik, – akkor én részemről mindig óvakodtam e fölött határozott Ítéletet mondani, mert én mentségeket ezek ellen nem tudok. Mert hát, hiába, létezik az a nagyon elterjedt közérzet, hogy a nép ezen kizsákmányolásának főképviselői épen a most jelzett irányban keresendők. És, uraim, ha itten a népről beszélek, akkor egyáltalán nem értem ez alatt az úgynevezett „köznépet”, a melyre helylyel-közzel bizonyos urak lenézőleg tekinteni jónak látják, noha épen ez képezi népösszeségünknek tulajdonképi magvát és alapját. Értek ezalatt sok művelt, igen sok művelt embert, sőt még sok szabadelvűt és szélső szabadelvűt is. Értem a sajtót, a szabadelvű sajtó nagy részét, a mely s a kik mégsem helyezkednek az interpelláló úr állaspontjára. Plogy egyebet ne említsek, ott van a „Schlesische Zeitung” s ott van a „Grenzboten”, két oly lap, a melynek szabadelvű jellegét, úgy hiszem, eddig még nem vonták kétségbe.

Szemben ezen tényekkel, én valóban azon nézetben vagyok, hogy az itt fitogtatott souverain doctrinarismussal, a dolog csakugyan nem üthető agyon. Azon nézetben vagyok továbbá, hogy államközösségünk azon tagjai, a kik csak 1848 óta nyerték meg az emancipációt, jó lesz, ha azt egy kicsit jobban szemük előtt tartják, hogy mivel tartoznak ezért a keresztény német nép irányában, (Nagyon helyes!) és jó lesz, ha nem lesznek mindig azon a véleményen, mintha nekik csak jogaik lennének a keresztény társadalomban s nem egyszersmind kötelességeik is, sőt, mintha népünknek semmi más rendeltetése nem lenne, mint a zsidók érdekeinek és óhajainak és igényeinek szolgálni. (Nagyon igaz! jobbról.) Ez, uraim, így nem megy. Ezen emancipációt még ezután kell kiérdemelniök. (Nagyon igaz! jobbról.)

Mi, katolikusok 1848-ban és 1850-ben segítettük a zsidókat abban, hogy teljes polgári és állampolgári egyenjogúsításukat keresztülvihessék. S ennek ellenében, a mit mi a zsidók politikai és alkotmányyszerű egyenjogúsításáért, tettünk, azért épen ezen körökből a legszélsőbb és legerőszakosabb ellenségeskedést és üldözést nyertük.

Meg fogom önöknek ezt mutatni. Az egész kultur-harcz alatt, a zsidósajtó az ellenségeskedésben ellenünk az első sorban állott; az időben, a zsidó polgártársaink kezei közt levő vagy befolyásuk alatt álló sajtó, minden módon oda dolgozott és hozzájárult ahhoz, hogy azon alkotmánycikkek a melyek ami vallásszabadságunkat védelmezték, felforgatassanak. (Nagyon igaz! a középén.) Es, uraim, akkor és még máig is, ugyanazon sajtó mindazon szidalmazásokat, melyek legszentebb érzelmeink és érdekeink ellen szórattak, minden téren még tetézte és túllicitálta. (Nagyon igaz! a középén.)

Es most, uraim, kimondhatom önöknek, hogy én már évek óta előreláttam, hogy jönni fog s kell hogy jöjjön a leszámolás órája; mert uraim, ezen actiók teljességgel nem voltak csupán katolikus érdekeink ellen intézve, hanem intézve voltak az egész keresztény elv ellen, valamennyi keresztény ellen, mintha egész Németország a semitaságba már felolvadt volna! (Nagyon igaz!)

Ez ellen, uraim, végre a nép elkeseredettsége utat tört magának, a melyet ön nem helyeslek feltétlenül, a mely, lehet, némely pontokban nagyon messze megy; de mindenki elismerni fogja, hogy végre még a legeslegkeresztényibb türelem is megszakadhat. (Nagyon igaz!) Az a mondás: „Tensus rumpitur arcus,” a melyet néhány hóval ezelőtt a Luzern-i hídon a Tell-émlék alatt láttam, Németországban is áll, és végre még a német Miskának is megszakadhat a türelme.

Biztosítom önöket, uraim, hogy mindazt, a mit itt előadok, nem azért teszem, hogy azokkal sértsek, vagy hogy magamat megboszuljam; hanem mondom ezeket azon reményben, hogy zsidó polgártársaink e részben is magukba térjenek s forduljanak vissza azon útról, a melyre léptek. Mindenesetre, tekintettel mindarra, a mi a múltban történt, azt a tanácsot adnám nekik, hogy ne mutassák magukat túlságos érzékenyeknek vagy érzékenykedőknek, ha végre valahára nekik is egyszer lábukra vagy talán épen csak a tyúkszemükre lépnek, (Derűltség.) s hogy ne szokjanak arra, hogy a lóvonatú vasútikocsi-jelenet mintájára a melyre pedig Hänel úr is jónak látta emlékeztetni, valóságos vagy vélt szóbeli sértéseket tettelegességekkel viszonzozzanak. Nem, uraim, ez sokáig igy nem fog menni, – ilyen dolgokért azon urak valóban nagyon pórul járhatnak! – És most uraim, kik lépnek síkra mint paizstartók, mint a humanitás bajnokai, zsidó polgártársaink szabadságjogainak s alkotmányos jogainak védelmére? Dr. Hänel képviselő úr, élén haladópartí barátainak s megerősítve néhány secessionista által. (Nagy derűltség.) En, uraim, még nagyon jól emlékszem, és bizonyára képviselőtársaim is emlékezni fognak még arra, hogy egyszer Moabitban egy botrányos jelenet adta elő magát. Hol jöttek arra ilyen interpellációk a haladópartí részéről? (Nagyon igaz!) Nem jöttek! Hanem igenis jöttek kérvények ezen kicsiny, úgynevezett zárda megsemmisítéséért, a melyben úgy hiszem, három vagy négy dominikánus lakott; azokat el kellett teljesen törölni és elűzni; ez lett a felelet azokra a botrányos jelenetekre. (Nagyon jól van!) s minő állást foglaltak hát el a szabadság és az alkotmányjog ama bajnokai a kulturharcz hosszú tíz éve alatt?– a melynek ezt a kecses nevet még ok is adták? Semmi mást, mint hogy ők az alkotmány 15. 16. és 18-ik legsarkalatosabb cikkeit először revideálták, s aztán mind a három eltörültek. (Halljuk, halljuk!) Ha már az alkotmánnyal ily rútul

lehet elbánni, akkor ne csudálkozzanak azon, ha más urak ugyanazt akarják tenni a zsidók alkotmányos jogait illetőleg.

És itten egy másik körülményt akarok megérinteni. S ez az, hogy még a kérvényezési jog sincs már biztosságban a szabadelvű és haladóparti támadások ellen a boroszlói városi tanácsban. Ottan, mint hire jár, egy tanár, Dr. F e c h n e r ellen, a fegyelmi eljárás indítatott meg (Halljuk!) azon okból, mert ez elég vakmerő volt, az antisemita petitiót aláírni! A kérvényezési jog, ezen egyik legsarkalatosabb s minden írott betű nélkül is a legelvitázhatlanabb jog, ott már nem ismertetik el! Igen, uraim engedjék meg, miként azon nézetemet fejezzem ki, hogy az egész mai interpellációnak semmi más jelentősége nincs, mint az, hogy a kérvényezési jog gyakorlása, tekintettel az itt szóban levő ügyre, lehetőleg elnyomassák (Nagyon igaz!) Én legalább nem tudok rá más kadenciát, mint azt, hogy már jelenleg, a midőn még az egész nem is aktuális kérdés, az államkormány nyilatkozatát épen azon czélból követelik, hogy lehetőleg sokan, nevezetesen a hivatalnokok, elriasztassanak attól, hogy óhajukat kifejezzék és a petitiót aláírják. Tehát az államkormánynek egy praeventiv actiora czéloztatik, a kérvényezési jog lehető alkalmazása ellenében.

A kérvény első pontját, a melyben a külföldről való bevándorlás megakadályozása vagy korlátozása követeltetik, – fájdalmasnak s talán túrhetetlennek tartják a haladópartiak. De uraim, ne emlékeztessem-e most ismét a haladóparti férfiakat arra, mit tettek ők saját részükről ezen a téren? Ezek az urak egyáltalán nem szorítottak arra, hogy külföldi jezsuiták b e v á n d o r l á s á t megakadályozzák vagy korlátolják; (Nagyon jó! a közepen.) nem, uraim, ők oda működtek, hogy született németek és porosz állampolgárok, akik a korábbi törvények értelmében ezen rendbe beléptek, a n é m e t nemzeti minőségtől megfosztassanak. Önök, uraim, még csak a pusztá számúzással sem elégedtek meg, – a mely szó többé egy civilizált állam törvényhozásában sem hallható, s épen ezért nem is akarták önök se használni, – hanem önök egy más féktelen eszközt választottak. Önök a jezsuitákat és velük együtt a „rokon rendeket” egyszerűen törvényen kívül helyezték, önök ezen benszülett, soha meg nem büntetett, hanem igenis a háborúban kitüntetett poroszoknak és németeknek állami és birodalmi illetékességét tagadásba vették.

A mi a bevándorlás kérdését illeti, ez semmi esetre sem oly kérdés, a melynél, jogi tekintetek az irányadók, hanem ez pusztán érdek-kérdés. Bevándorlásra nincs joga semmi idegennek, tehát valószínűleg zsidónak sem; a bevándorlás és az államkötelékbe való felvétel, illetőleg a honosítás, az illető állam érdekének kérdése. Azért előállhat annak a lehetősége, hogy ezen részről is intézkedések tétetnek, ha valóban igaz az, a mi állítatik, a mit azonban én nem tudok, hogy egy bizonyos söpredék (Nagyon jól van! jobbról) Oroszországból és Lengyelországból túlságos mértékben özönlik be hozzánk. Mert hát az állítatik, hogy ezen bevándorlás túlnyomólag oly elemekből áll, a melyek a produktív, becsületes munka biztosítékait nem nyújtják, hanem hogy azok oly elemek, a melyeket nem akarok közelebbről jellemezni. Nagyon kívánatos tehát, hogy a való tényállás e tekintetben statistikailag megállapíttassék.

Beszédemet azon remény kifejezésével végzem be, hogy úgy az interpellációnak mint az egész agitációnak, a mely miatt panasz emelte-

tik, – legyen meg az a jó következménye, mikép zsidó polgártársainknak megmutassák annak a szükségét, hogy egy kicsit több megfontoltságot és mérsékletet tanúsítsanak, (Nagyon helyes!) s nevezetesen, hogy világossá tecessék előttük, mikép a szabadságjogok tényleges birtokával még nincsen mindennek vége, sőt inkább, hogy azon komoly kérdés még mindig lehetséges marad, váljon t. i. azon várakozások, melyeket a zsidók emancipációjához kötöttünk, teljesedésbe is mentek-e avagy legalább mehetnek-e és kell-e hogy menjenek? Hogy mindez egy generáció alatt nem lehetséges, én is belátom. – de a komoly belátás és önbírálat szükségességét ezen irányban, zsidó polgártársainknak mégis nagyon sürgősen szívökre kötném! (Bravo! jobbról és középén.)

Seyffarth: (Zsidópajtás.) Uraim! Ha az előttem szóló azt mondta, hogy az interpelláció csak azért tétetett, hogy a népre benyomást gyakoroljon, úgy én bizonyos tekintetekben igazat adhatok neki; mert egy oly agitáció hozatott létre, a mely képes országunk békéjét a legérezhetőbben veszélyeztetni, és hogy ezen agitációnak véget vessünk, azért tétetett ezen interpelláció.

Uraim! A dolog nem annyira a körözött kérvényen fordul meg, mint inkább ezen egész agitation, a mely már igen vészesen hat oly helyeken is, a hol eddig béke uralkodott. Mondhatom önöknek, hogy azon városban, a mely engem képviselőnek küldött ide, eddig zavartalan béke uralkodott. De van ott egy kis újság, a mely magát „Hazafi-újság”-nak cizmezi; ez minden lehető módon szítja a gyűlöletet, és ezt írja többek között: „Nekünk keresztyéneknek nincs szükségünk a zsidókra.” „Mi keresztyének csak a mi keresztyén társainknál vásároljunk.” Ez kövér, nagy betűkkel van kinyomtatva. Már most, uraim, ha ezen agitációban veszély rejlik, akkor úgy hiszem, helyes dolog volt ilyen interpellációt tenni. Hogy egy ilyen interpelláció és egy olyan felelet, a melyet a királyi államkormány arra adott, a nyugalmat helyreállítani képes, az Ausztria-Magyarországban bebizonyult; mert a midőn ottan szinte egy ilyen agitáció hozatott színre, egy interpelláció tétetett, és miután az ottani államkormány ezen agitáció ellen fellépett, ezen agitáció véget ért. Remélem, hogy mátol fogva az agitációnak nálunk is elvételük éle.

Uraim, a mi azonban kiválólag indít engem arra, hogy szót emeljek, az azon körülmény, hogy ezen kérdést valláskérdéssé tették, hogy úgy tüntették fel a dolgot, mintha a keresztyénség veszélyben lenne, s mintha épen keresztyéni szempontból és keresztyéni elvből kellene ezen agitációt szítani. (Közbekiáltások.) Azon iratok, melyek e tekintetben megjelennek, – vagy legalább sokan közülök, – a zsidók ellen keresztyén szempontból küzdenek. Itt van például egy ilyen irat, ennek czíme: „Új-Palaestina vagy az elzsidósodott Németország, egy enyhe adalék a zsidókérdés ismeretéhez az úgynevezett német birodalomban”: Ebben ez alj: „Hogy a zsidók ellenségkép állanak a keresztyénekkal szemben, az minden tanult és logice gondolkodó ember előtt ismeretes tény.” Továbbá egy másik helyen: „Az európai országok keresztyén lakosai sok évszázad óta mindenütt és naponként azt kérdezik: váljon nincsen hát semmi isteni és emberi hatalom, a mely bennünket ezen országos csapástól megmentsen? (Derütség.) – Szóló azzal végzi, hogy, ha mi a keresz-

tyéni türelmességet gyakoroljuk, a zsidókérdést is megoldjuk. (Bravo! balról.)

Dr. Heydebrand-Lasa: Uraim! – A ház egyik oldalán sem zárkóztatunk el azon aggodalom elől, a mely abban áll, hogy egy oly ügy czipeltetett az ország képviselőinek és ezzel az egész országnak fóruma elé, a mely a kedélyeket a legelterjedtebb körökben hevesen izgatja, és a nép legbensőbb érzelmeit érinti. Miután a haladóparti urak ezen interpellate a ház elé hozták, noha tudniok kellett volna, hogy ezzel olajat öntenek a tűzre, és a hamu alatt lappangó paráznak új léghuzamot adnak: politikai barátaim és én, ezen interpellációnak egész nyugalommal és tárgyilagossággal, de egyszersmind egész határozottsággal és nyíltsággal ellene szegezzük magunkat.

Én nem akarok senkit megsérteni zsidó polgártársaink közül, de lehetetlen nem utalnom arra, hogy a sajtó, – melynek nagyrésze zsidó polgártársaink befolyása alatt áll, a mely a zsidók jogait és törekvéseit oly erélylyel védelmezi, oly élesen és nem mindig az igazsághoz híven kritizál meg minden mozdulatot, a mely nézeteivel ellenmondásban van, s a mely sajtó mint ezen interpelláció bevezetése is, sajnos kihágásokról beszél: – egyszer már időszerű lenne, ha fejtegetné azon kérdést is, ha váljon magának német zsidóságunknak egy része nem oka-e a jelen pillanat békétlenségének? (Nagyon helyes!) – S ugyanezen sajtó miként bánik el a kérvényezési joggal? Hiszen olvastam, hogy azon embereket, a kik a kérvényt aláírták, a legnagyobb szidalmazásokkal illetik; azt azonban nagy bámulatomra csak Reichensperger úrtól hallottam itt, mikép még annyira is mennek, hogy még fegyelmi eljárást is indítanak meg azok ellen, a kik azon kérvényt aláírták, a mely a zsidóság ellen irányul. Igen, uraim, itt már mégis újra egyszerűen és tárgyilagosan azt kérdezem: nem volte „National-Zeitung”-nak igaza, a midőn egy alkalommal ez a mondás csuszamlott ki tollából: „Valóban úgy látszik, mintha Németországban nemsokára szükség lenne, – ellentétben a korábbi törekvésekkel, – a keresztyének emancipációja mellett agitálni. (Nagyon helyes! jobbról. Derűltség.) Nem, uraim, ne áltassuk magunkat a fölött, hogy népünk legtágabb köreit egy mély elkeseredettség szállta meg zsidó polgártársaink egy része ellenében, és ha valahol, itt van helyén az a kérdés: mik az okai ezen elkeseredettségnek és mik azok az eszközök, a melyek segélyével békés viszonyhoz jutunk, a melyet mindnyájan csak kívánhatunk. Kérem önöket uraim: váljon ezen mozgalom csak Berlinre szorítkozik-e? Nem látják önök ugyanezen mozgalmat mindenütt Poroszországban és Németországban? Es nem csupán Németországban, a külföldön is, a mint Reichensperger képviselő úr már szinte kifejtette; – hallgatni akarok Romániáról, hallgatni akarok Oroszországról, csak utalom önöket Ausztria-Magyarországra, a hol szinte ugyanezen mozgalom jelentkezik; é a ha az előttem szóló úr azt hiszi, hogy a kormány feleletével, a mely hasonló volt ahhoz, mely itt adatott, Ausztria-Magyarországban a mozgalom útja el van vágva: úgy azt hiszem, ő a dolgot még némileg nagyon is subjektív és nem egészen helyes szempontból látja; és ha Franciaországban nem tesszük ugyanazt az észleletet, ennek legközelebbi oka az, hogy egész Franciaországban nincsen annyi zsidó, mint egymagában Berlin városában. (Halljuk,

halljuk!) És, uraim, épen Paris a székhelye azon nemzetközi alliance israélite-nek, a melyről Crémieux maga azt mondja: „Az alliance valószínű hatalom lesz, ez egy nagy számú és hatalmas szövetség, a mely a földkerekségének minden pontjaira kiterjed; – Israel gyermekei, óriási léptekkel haladunk!” (Halljuk! Derűtség.)

Igen, uraim, teljesen igaz az, hogy a zsidóság emancipációja minden művelt államban végbement és végbefejezéséhez jutott. Különösen hazánkban e pillanatban ezen stádiumban vagyunk, – és erre viszem vissza az izgalom főokát, – a mely stádiumban az emancipáció hatása általában a nagy közönség előtt is érezhetővé teszi magát. Es én üdvösnök sőt szükségesnek ítélném, hogy épen ezen átmeneti stádiumban, a melyben vagyunk, zsidó polgártársaink az újonnan kivított jogokat egy kissé több tapintattal és egy kissé nagyobb mérséklettel használnák mint ez gyakran az eset. De uraim, váljon hát zsidó polgártársaink mindig tanúsították-e ezen mérsékletet? Nem kísértik e meg, rohamos betolakodással, az államszervezet minden képzelhető terén több jogot igényelni maguknak, mint a mennyi talán megilleti őket? Uraim, ön azt a kérdést szeretném felvetni, hogy ugyan honnan ered az, hogy zsidó polgártársaink, a kiknek az alkotmány mindazon joga megadva van, a melyeket egy állampolgár csak megszerezhet, ezen jogokkal, úgy látszik, nincsenek megelégedve; honnan ered hát az, hogy képviselőik itt úgy mint a birodalmi gyűlésen, majdnem kizárólag az ellenzék soraiban találhatók, az ellenzék soraiban egy oly kormánynyal szemben, a melynek védelmét és segélyét ők különben mégis oly szívesen veszik? (Nagyon helyes!) Honnan van az, hogy a német zsidóságunk egy részének befolyása alatt álló sajtó és hírlapirodalom nem viselhetik azon tisztelettel keresztyén intézményeink iránt, a melyet mi jogosítva vagyunk követelni tőlük? (Bravo! a jobboldalon.)

Igen, uraim, ilyen dolgok ellen irányul az a mozgalom, a melyet önök most itten a parlament által feltartóztatni akarnak, és, uraim, az én politikai barátaim s én, nem zárkozhatunk el azon meggyőződés elől, hogy tényleg oly okok forognak fen, a melyeknek ezen mozgalomnak táplálékot adniok és ezt előidézniök kell. Mi reméljük és elvárjuk, hogy egy kicsit tapintatosabb magatartással és egy kissé nagyobb mérséklettel jogaik használatában, zsidó polgártársaink belátóbb része józan érzékének sikerülni fog, ezen sérelmeknek élet elvenni. Mi azonban semmiképp sem menekülhetünk azon aggodalomtól, hogy, ha e reményünkben megcsalatkozánk, a mozgalom oly terjedelmet nyerhet, hogy végét teljességgel képtelenek vagyunk ellátni, a miért azonban mi a felelősséget, előre is kijelentem, magunkra nem vehetjük. (Bravo! jobbról.) Uraim, az ellentétek enyhíthetők, ismét békés állapotba juthatunk zsidó polgártársainkkal, a mit mindnyájan kívánunk, akkor, ha a zsidók több pietással viseltetnek hitünk, szokásaink és nemzeti érzelmeink iránt, ha egy kicsit több respectussal lesznek az állam keresztyén intézményei iránt, a mely államnak szelíd törvényei őket is a legkielegítőbb és a legbővebb módon védelmezik. Jogosultak-e ezen követelések? Nem tudjuk-e, hogy ezen positio védelmezésében az egész ország hátunk mögött áll! (Nagyon jól van! jobbról.)

És most, uraim, azzal végzem beszédemet, hogy, ha ezen a legelőzeke nyebb és a legbékeszeretőbb módon e helyről is zsidó polgártársaink-

hoz intézett szózatunk figyelemre méltatás nélkül a levegőben elhangzani fogna: akkor bizonyára semmi hatalma az interpellációnak, semmi hatalma egy ügyesen szerkesztett sajtónak, se semmi más hatalmi eszköz nem leendő képes egy oly mozgalmat megállítani és elnyomni, a mely mozgalom, legmélyebb meggyőződésem szerint azon alapelveit védelmezi és hirdeti fennen, hogy mi kereszttyén nép vagyunk s kereszttyén nép maradjunk. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Dr. Virchow: (Zsidópajtás.) – Uraim! Ha én azon választ, melyet az interpellációra az államkormány adott, correctnek tartom is, mégsem tagadhatom azt, hogy az egészben véve tán mégis egy kissé melegebb hangú lehetett volna. Correct volt ugyan, de hideg egész a szívig! Mindamellett megteendő hatását, de úgy hiszem, a tényállás, amint ez szemeink előtt áll, tán indokolhatta volna azt, hogy még egy pár lépéssel tovább menjünk. Nem volt egészen helyes az, a mit az előttem szóló úr mondott, hogy t. i. ez a válasz ugyanaz volt, a melyet Tisza miniszterelnök adott. Tisza jóval tovább ment, egyenesen kijelentve, hogy azon pillanatban, melyben a sajtó vagy egy személy az ország bármely felekezete s nemzetisége vagy körei ellen lázít, a kormánynak törvényes joga és kötelessége, ilyen agitációkat vagy megakadályozni vagy a törvény szigorával sújtani. Uraim, a mi zsidó polgártársainknak az az érzése van, hogy a miniszter urak nem hajlandók ily messze menni, és e tekintetben itt egy speciális tényt közölhetek, a mely a belügyminiszter úrra vonatkozik.

Az itteni zsidó hitközség elnöksége még 1879. évi október 17 én a belügyminiszter úrhoz a következő irattal fordult:

„Excellentiád! A legmélyebb tisztelettel alulírt elnökség, az általa képviselt község nevében Excellentiádnál legalázatosabban védelemért esd azon megtámadások és meggyaláztatások ellenében^ a melyek a zsidó vallástársulat elleni izgatást foglalnak magukban, s egyenesen aggályt gerjesztő módon harapóznak el.

„Már egy év óta halmozza a legkeserűbb szidalmakat Írásban és szóval a zsidó hitvallóira, a Stöcker udvari prédikátor vezérlete alatt levő kereszttyén-társadalmi munkáspárt név alatt fenálló egyesület. A mi azonban korábban ritkábban és csak egyes esetekben történt, az most tervszertleg ismétlődik számos röpiratban s majdnem hetenkint nyilvános gyülekezetekben. Nem rettennek vissza, a zsidók – tanaik és életük – káromlásaival és gyanúsításaival, a tömegeket ellenük felizgatni, és ily módon a felekezeti békét aláásni, a mely egy és ugyanazon állam polgárai egy és ugyanazon város lakosai közt fenáll. Ha ezen gyanúsítások tovább tartanak, ha, úgy mint eddig történt, a műveletlen tömegek mindig újra meg újra felkontattnak a zsidó vallásközösség ellen: akkor tartani lehet a nyers szenvedélyek kitörésétől, és egy ily kitörésnek hordereje meg nem mérhető.

„Excellentiád! Miként Ő felsége a császár és király minden alattvalója: úgy zsidó hitű alattvalói is örömtelt büszkességgel tekintenek a hazára, a mely Európa művelt államai között az első helyet foglalja el. Egészen úgy érzik magukat mint a hazának fiai, önmagukban hordják lélekemelő öntudatát állampolgári kötelességeik minden irányban való mindenhai áldozatkész teljesítésének, s azért hiszik az állam segélyét is felhívhatni akkor, a midőn lételükben veszélyeztetve vannak.

S ezzel azon biztos reménynek adjuk át magunkat, hogy Excellentiád tőlünk a kért védelmet megtagadni nem fogja, és hogy kegyesen oda hatni méltóztatik, mikép azon gyűlöletes agitációknak, a melyek a közbékét és a néposztályok egyetértését veszélyeztetik, jó idején eleje vétetni fog.”

Ezen iratra nem jött válasz, és a zsidó község elnöksége indítatva érezte magát, f. é. ápril 20-án – miután már október 17-től fogva ápril 20-ig, tehát félévig várt a válaszra, – ő Excellentiájához egy újabb beadványt intézni, a melyben emlékeztetett arra, hogy nem kapott semmi közleményt, és sürgetőleg kérte, hogy a mindinkább veszélylyel-fenyegetőbb túlkapasok ellenében védelem nyújtsassák. Erre ez iratra sem jött válasz, úgy, hogy az elnökség harmadízben, május 31-én egy újabb és sürgetőbb iratban fordult a miniszterhez. Mivel meg nem foghatták, miért nem jön absolute semmi válasz, még elutasító sem, az elnökség főnöke személyesen elment a miniszteriumba. Sajnos, nem találta a miniszter urat, hanem csak egy magas állású helyettesét, a ki értésére adta neki, hogy a miniszter nem felelhet mindenkinek, hogy azonban jó lesz megpróbálnia újra bemutatnia neki magát. Ezt az elnökség főnöke egy személyes iratban meg is tette. Erre végre jött egy felelet ő Excellentiájától június 19-én, a mely mindenekelőtt kifogásolja az elnökség legitimitációját, megjegygezván, mikép az elnökséget nem tartja jogosítottnak arra, hogy az összes zsidó hitsorsosok nevében és képviselőiben panaszokat emelhessen. A felsorolt sérelmek tárgyát illetőleg ezt mondja:

„A fenálló vallástársulatok elveinek és intézményeinek valamint a tagok magatartásának fejtegetése és kritikája ellen, még akkor is, ha emellett a kívánatos határok nem tartatnak is meg, az állami hatóságok részéről csak annyiban lehet beleszólás, a mennyiben a törvények megsértései állanak be; ilyen hibák azonban az itteni keresztyén-sociális munkaspárt tárgyalásainál, a melyekre az elnökség előterjesztései kivárlag vonatkoznak, mindeddig nem voltak megállapíthatók.”

Talán lehető lett volna azokat mégis megállapítani. (Közbekiáltás jobbról: Nem!) Ha a miniszter úr a felelettel 3/4 évig nem késik, tán lehető lett volna, ellene idejekorán remonstrálni s az adatokat összeszerezni.

És nem mondhatom, hogy a magukat nyomva és üldözve hívókra nézve valami nagyon lelkesítőleg hatott az, amidőn 3/4 évig kellett várniók a nélkül, hogy az illető helyről csak egy nyilatkozatot is hallottak volna, és a midőn végre magán utón megtudták, hogy a miniszter urnák nincsen „mindenki” részére válasza. Mintha bizony a berlini zsidóközség elnöke „mindenki” volna! (Oh, oh! jobbról.)

A mi a mozgalmat illeti, ha az ember közelről tekinti, úgy látja, hogy annál csak a legalacsonyabb szenvedélyek döntők. Első sorban az irigység. Uraim, miért támadják meg a zsidókat? Azért, mert birtokot szereznek, mert mitőlünk elveszik a tőkét. (Közbekiáltás: De minő utakon!)

Legjobb lenne az antisemita lapokat elnyomni, (Nagyon helyes! balról; közbekiáltás: Elnyomni?!) úgy értem az elnyomást, hogy nem kell őket támogatni, s nem úgy, hogy az államügyész nyomja el őket. (Bravó! balról.)

Hobrecht: (Jobban mint nem, zsidópajtás,) csak formai tekintetből van az interpellate ellen, és egy rövid beszédben elmondja, hogy mind a két oldalon van baj és kifogásolni való. (Bravo!)

Traeger: (Zsidópajtás.) Uraim, valóban nevezetes dolog az, hogy nekünk mainap, a nagy és hatalmas Poroszországban, a melynek királya a német birodalom élén áll, a zsidókérdés fölött kell vitatkoznunk, és pedig olyan módon, mint az itten történik. – Tisztelt barátom Virchow már figyelmeztetett arra, hogy eltekintve minden felekezeti különbségtől, itt legfőképp az irigység motívuma működik, s e tekintetben az antisemita mozgalom sokkal terjedelmesebb mint a socialdemokratikus mozgalom. A socialdemokratikus mozgalom a valóban az örökségből kitagadottak, a szegények és nyomorultak szenvedélyeihez és ínségéhez fordul, de, uraim, a másik mozgalom épen a jobban, de nézetük szerint, s tán a valósgban is, nem elég jól situáltak rétegeiben talál otthonra.

Uraim, a kevesebbel birok irigysége szitatik fel a többel birok ellen, csatára hívatik fel az ügyefogyottnak irigysége az ügyesebb ellen. Ez ugyanazon motívum, a mely Magyarországon és Csehországban a némethajsza alapjául szolgál. Ezen urak a csehekkel és a magyarokkal akarják tán magukat egy és ugyanazon színvonalra helyezni! – Mi önöknek mindnyájan megengedjük, hogy vannak a zsidók közt olyan emberek, a kikkel az ember semmi közösséget nem szeretne, és a kik talán a minden állampolgárnak megadott jogokra nem méltók. De minékünk semmit sem kell félni a zsidóktól, és ha bennünket valóban fenyegetne ez oldalról valami, akkor mi egészen más fegyverekhez nyúlánk, hogy az irányunkban ellenséges elemeket leküzdjük, mint a mily fegyver az állampolgári jogok megszorítása. Hallottak-e önök valami sokat a zsidók engedetlenségéről a törvények irányában? Én meg vagyok győződve, hogy a statistika e tekintetben nem a zsidók hátrányára fog kiütni; a zsidóknál sohasem hiányzott a jó érzelem polgártársaik irányában. (Derűltség.)

Még nincsen 25 éve annak, hogy alkotmányos életünk megálapított. Rendkívüli szomorú dolognak tartom azt, mikép 23. év múlva már abban a helyzetben vagyunk, hogy egy oly vitát, a mely akkor tökéletesen elintéztetett, ismételjünk, (Bravo! balról.)

Dr. Windhorst: Uraim! – Azon ügynek sajátszerűsége, a mely bennünket itten foglalkoztat, olyannyira alkalmas, a nézetek különbözőségét megalapítani, hogy, úgy hiszem, mindenkinek nehezen esnék, szavait úgy irányozni, hogy általános helyeslésre találjanak. Ez indít engem annak a kijelentésére, hogy az, a mit mondok, csak az én szemlélyes nézetemet fejezi ki.

Uraim, a mi az interpellációt illeti, azon nézetben vagyok, hogy az egyáltalán nem volt indokolt, s hogy az épen az ellenkezőjét fogja előidézni annak, a mit az urak szándékoztak, (Nagyon igaz! jobbról.) és ezt a legnagyobb mértékben sajnálom. Azt a szemrehányást az urak sohasem fogják magukról elháríthatni, hogy ők egy interpellációt nyújtottak be oly dolgok fölött, a melyek még egyáltalán nem is léteznek, és hogy a pillanat heve által elragadtatni engedték magukat. Az interpellációra a kormány megadta a feleletet, nézetem szerint helyesen, kimerítőleg és mindenkire nézve megnyugtatólag. (Dr. Hänel köz-

bekiált: Nohát!) Nem tudom mit akar jelenteni ez a „hát!” de hát erre is lehetne találó feleletet adni.

Virchow képviselő úr hidegnek találja a feleletet. Én a tisztelt urnák csak azt felelhetem, hogy, ha nekünk hasonló esetben ilyen feleletet adtak volna, mi azt épen nem hidegnek, hanem köszönettel melegnek tartottuk volna. (Nagyon jól van! a középén.) Az én eszmém egész tartalma azon rövid szavakban fekszik: Nem kell zsidóhajsza, de nem kell keresztényhajsza sem, (nagyon jól van! a középén.) mindenekelőtt pedig nem kell katolikus-hajsza. (Aha! balról.)

Nem tagadható, – és ezt a nyugodtan gondolkodó zsidó polgártársaink sem fogják tagadni, – hogy a zsidók egy része csakugyan olyan magatartást követ, a mely a keresztényekre nemcsak, de az emberi társadalomra nézve is a legnagyobb mértékben aggályt gerjesztő. A szerencsétlen nagy egyházpolitikai harczban a zsidó irodalmárok túlnyomó többsége a katolikus és a positiv hitű evangélikus lakosság irányában nagyon is ellenséges állást foglalt el, (Nagyon igaz! a középén) és én némileg csodálkozom, hogy oly lapok, a melyek a zsidók megsértése fölött panaszkodnak, egyúttal s ugyanazon lapban, a mely ily panaszt tartalmaz, a keresztény viszonyokat megtámadják. En úgy gondolom, a zsidó polgártársaknak elég dolguk lehetne önmaguknál is, és mireánk, keresztényekre hagyhatnák a magunk ügyeinek elintézését.

A bajnak egyik főoka az, hogy a közgazdasági törvényhozás nem a helyes alapon épített fel, hogy abban a különböző erők részére nem lett a helyes mérték és a helyes arány kiszabva; és nekünk kétségkívül szükséges lesz a társadalmi törvényhozás alapos reformját keresztülvinni. Alaposan hozzá kell fognunk a szabad költözködés, a letelepülés és az iparrend kérdéseire, és vizsgálunk, mi van ezekben ferde. Revidálnunk kell a részvénytörvényt, s azon férfiakat, a kik azon üzleteket, a melyekre ezen törvény vonatkozik, gyakorolják, a személyes felelősség elé kell állítanunk. (Bravo!) Akkor a panaszok kevesbedni és elnémulni fognak, a melyek most nézetem szerint egyoldalúlag és igaztalanul általában és egyedül a zsidóknak rovatnak fel.

Részemről azt óhajtom, hogy a vita, ha már egyszer megtörténnie kellett, a szenvedélyeket továbbra ne izgassa fel. Sürgősen óhajtom, hogy mindnyájan, senkit sem kivéve, példát vegyünk erről, hogy mennyire szükséges minden irányban igazságosnak és méltányosnak lenni polgártársaink irányában, bármely felekezethez tartozzanak is; hogy áthatva legyünk annak a szükségességétől, miként a kivételes törvények, nevezetesen pedig azon súlyos kivételes törvények eltöröltessenek, melyek a katolikusokat s egyházukat és a hívő protestánsokat sújtják és nyomják, hogy ekkép az erők egyensúlya helyreállítható. Ennyiben ezen vita haszonnal fog járni, ha azt helyesen felfogjuk s tovább kifejtjük. Ha pedig ez nem történhetik meg azonnal, akkor mindenkit arra kérek, hogy a fejtegetés tárgyilagos, szenvedélytelen alakban folytassák, egyesek vagy személyek megsértése nélkül, hogy békében és békés fegyverekkel küzdjünk, és mindig eszünkben tartsuk azt a szép mondat: „Amit nem akarsz magadnak, ne tedd másnak!”, (Bravó!)

A vita folytatása november 22-re, hétfőre halasztatván, ezen ülésben az első szónok volt:

Dr. Meyer: (Boroszló képviselője, különben zsidó.) Uraim! miit Boroszló városának képviselője, mindenekelőtt kötelességem, ezen város tanácsát, a tegnapelőtt ellene emelt vád ellen védelem alá venni.

Dr. Fechner ellen nem azért rendelték el a fegyelmi vizsgálatot, mert a kérvényt aláírta, hanem azért, mert aláírta azon agitationális iratot, a melyben felhívás foglaltatik a kérvény aláírására. (Derűtség a jobboldalon.) Uraim, remélem, önök a különbséget belátják. (Közbekiáltás: Nem!) Dr. Fechner esete sok tekintetben sajtószzerű. Dr. Fechner Boroszlóban a János-gymnáziumnál van alkalmazva, a mely egy oly intézet, a melyet Boroszló városa mint a kebelében uralkodó türelmesség emlékoszlopát állította fel. (Derűtség a középén.)

A mi már magát a kérvényt illeti, nem lenne kifogás ellene, ha az csupán csak megengedett eszközökkel terjesztetnék az országban, s ez esetben nem is interpelláltuk volna miatta a kormányt. De azt a benyomást nyertük, mintha ezen kérvény nem csupán egyes magán emberek köréből indult volna ki. A kérvény példányai terjesztés végett megküldve lettek minden kerületi főnöknek, superintendenturának és egy sereg más hivatalbeli egyénnek. Már pedig senkinek sem lenne meg az a bátorsága, a kerületi főnöki hivatalokat s más hatóságokat a kérvény támogatására igénybe venni, ha nem lenne oka annak a föltevésére, hogy ezen törekvések a királyi államkormány óhajaival találkoznak.

Azt mondják, a zsidókérdés magva abban rejlik, hogy legyenek a zsidók németek. Hogyan legyenek a zsidók már jobban németek, mikor meg vannak győződve, hogy elejétől fogva jó németek voltak, s hogy ilyeneknek bizonyították magukat.

Hogy ha a zsidók nagyobb része, azon rész, mely a parlamenti pályát választotta, a baloldalra ül, én ebben épen a megelégedettség jelét látom, (Nevetés a jobboldalon.) az elismerés jelét azon törvényhozás iránt, a mely nagyrészt a mi segélyünkkel jött létre.

Heydebrand úr továbbá, a zsidók nemzetellenes czélzatainak bebizonyítására, utalt az „Alliance Israélite” törekvéseire, és fölolvastott néhány sort annak egy iratából, a melyben diadalmas hangon utalás van arra, hogy a zsidóság hatalom kezd lenni. De, én nem tudom, váljon Heydebrand úr valóban azt hitte-e, hogy az Alliance Israélite egy politikai szervezet? Uraim, az Alliance Israelite semmi más mint egy nagy jótékonyági egyesület. (Ellenmondás.) Ha az Alliance Israelite elnöke, Crémieux ügyvéd azt mondta, hogy a zsidóság hatalom kezd lenni, akkor világos, hogy a fenforgó viszonyok közt ez nem más mint egy hangzatos frázis. (Öhó! Derűtség.)

Uraim, én azt hiszem, hogy a pártok közös érdekében áll oda működni, hogy egy ilyen jogosulatlan mozgalom elfojtassék. (Bravo! a baloldalon.)

Bach fi m: Uraim! Az előttem szóló úr nyilván szükségét érezte csitítólag nyúlni a vitába, a mi az ő és közelebbi barátainak szempontjából teljesen jogosultnak látszik az ügy jelenlegi stádiumában. Mint eddigi tárgyalásainknak eredményét, – a nélkül, hogy ellenmondásra találják, – úgy hiszem, oda összegezhetem, hogy ezen magas háznak túlnyomó többsége, tán az interpelláló urak és közelebbi barátaik kivé-

telével, Hänel úr interpellációját inopportunosnak és lényegileg jogosulatlanak tekinti. (Nagyon helyes! jobbról s a középén; ohó! balról.)

Úgy hiszem, hogy ez a nézet mélyen behatol még a nemzeti szabadelvű párttöredékbe is. Sem a kormány, sem ezen ház pártjai nem gondolnak arra, hogy az izraelita polgártársak alkotmányos egyenjogúsítását kérdésbe helyezték, és az interpellate mégis főleg egy, ezen alkotmányos egyenjogúsítás ellen intézett állítólagos támadást akar visszautasítani. De, uraim, e ház nagy többsége, úgy hiszem, másrésztől arra sem hajlandó, hogy „kerekén és teljesen,” – hogy Hänel úr szavaival éljek, – elítélje az úgynevezett antisemitikus mozgalmat. Ez egy további eredménye az eddigi tárgyalásoknak. Már most azt a kérdést teszem föl, miként történhetett az a dolgok jelenlegi állásában, – a mely pedig tulajdonkép már előre adva volt, mert ugyan senki sem várhatott a királyi államkormánytól és e háztól más magatartást; (Közbekialtás balról.) Nem-e, uraim? – ismétlem, miként történhetett az, hogy a haladópart e házban egy ily interpellatiót terjesztett elő, a melyre indok fenn nem forgott? A haladópart, kimondhatom, lényegileg berlini pártnak érezte magát. (Nagyon helyes! a jobboldalon s a középén.) A haladópart, vezérférfiaiban a berlini légkörben él és uralodik, vagy pedig, hogy a többi együtt aláíró urakat is összefoglaljam, oly egyes városok légkörében, a melyeknek viszonyai Berlin viszonyaihoz hasonlítanak. (Nagyon helyes!) Úgy hiszem tehát, a haladóparti urakat nem fogom megsérteni, ha azt mondom, miként az interpelláció onnan eredt, hogy összetévesztették a porosz képviselőházat a berlini városi képviselőtestülettel. (Bravo! a jobbon és a középén.) Azon csalódás, hogy ők képesek lesznek, berlini értelemben vagy az ehhez hasonló városok értelmében, a maguk részére közvéleményt csinálni, a tárgyalások eddigi folyama által reájuk nézve megszűnt; és ezen csalódásnak mindenesetre megszűnnie kellett, (Nagyon jól van!) bármennyire törekedjék is, még a haladóparti sajtó ezen csalódást fenntartani és terjeszteni. Uraim, a haladópart által s különösen annak első szónoka által mintegy felhíva lettünk egy veszélyeztetett és elnyomott kisebbség védelmére. (Közbekialtások balról.) A dolog azonban épen nem így áll, különösen pedig nem azon városokban, a melyekben az úgynevezett antisemitikus mozgalom – használom e szót, mert hát már szokásba jött, – kiváló élénkséggel jelentkezik. Ezén városokban inkább egy haladóparti zsidó terrorismus vehető észre mint ennek aa ellenkezője. (Nagyon helyes! a jobbon és a középén.) Hogy ezt Berlinre vonatkozólag bebizonyítsam, csak Limprecht városi képviselőnek azon alázatos és siránkozó hangú, de oly jellemző nyilatkozatára kell emlékeztetnem, (Nagyon helyes!) a kinek bűnül rovatott fel, hogy a korábbi városi képviselőtestületi elnök, Dr. Strassmann (zsidó) választása ellen agitált, a mire egyébként joga is lett volna. Ezen állítólagos agitációja miatt fenyegetésekkel úgyannyira zaklatták, – a városi képviselőtestületben való egész állását aláásni akarták s hasonlókat, – hogy késztetve látta magát ama nyilatkozatot kiadni, a melyet önök mindnyájan olvastak, és a mely legjobban bizonyítja azt, mily erős a haladóparti-zsidó banda (Ring) az ország ezen fővárosában. (Nagyon helyes! a középén s a jobboldalon.) Egészen hasonló vagy tán még élesebb módon tűnik elő ugyanezen körülmény az ország második fő-

és székvárosában, Boroszlóban. E tekintetben csak egy különösen jellemző eseményre akarok utalni; ezt egy boroszlói hírlapíró társam levélből merítem, a ki erre felhatalmazott, sőt egyenesen felhívott arra, hogy közlését felhasználjam.

Önök uraim tudják azt, hogy a korábbi boroszlói városi parancsnok, Wulffen altábornok, egy nagyon jóakarátúnak rajzolt úr, az úgynevezett antisemita-kérvényt aláírta. A kísérőlevelet, a melyben az aláírásra való felhívás foglaltatik, – mellesleg megjegyzem, hogy én nem látom be, mi-
ben áll az a nagy különbség a kérvény és a kísérőlevél között, a melyet Meyer képviselő úr épen most kiemelt, – a kísérőlevelet nem írta alá, nevét azonban alája tették, és Wulffen úr azokat, akik ezt tették, desavouálni nem akarván, nevét az irat alatt hagyta. Ezen alkalmából aztán Wulffen altábornok egy igen tekintélyes boroszlói zsidó bankártól levelet kapott, a melyben ez Wulffen urat felszólítja, hogy a z o n n a l v o n j a v i s s z a aláírását, (Halljuk! halljuk! és nevetés a középben s a jobboldalon.) „ellenkező esetre – szó szerint idézek–(ő, a bankár) ő excellentiája ellen tovább eljárni fog, tekintettel a neki (a levélírónak) tudomására jutott tényekre.” (Halljuk! a középben s a jobboldalon.) Wulffen altábornok először is levélváltásba ereszkedett; a hang a másik részről azonban olynemű lett, hogy ő a levelezést nem folytathatta tovább. Mi történt erre? Ezen magánlevelezésről egy nagyon elterjedt boroszlói újság, a „Morgenzeitung” (tulajdonosa izraelita) tudomást vett, közölte egy részét, kétséget ki nem záró módon megjelölte az altábornokot, s elmondta továbbá, hogy a sémita ennek folytán az antisemitának a kölcsönt felmondotta, a melyet ez annakelőtte nem átalított a sémitától felvenni; most azonban az antisemita nagy zavarban van, és egy más kölcsönadót keres.

Uraim, ezen egész kölcsönhistória teljesen úgy volt hazudva. (Halljuk! halljuk! a jobboldalon s a középben.)

Hogy az altábornok továbbra is compromittáltassék a közvélemény előtt, egy második nagyon elterjedt boroszlói lap, a „Schlesische Presse” (tulajdonosa szinte izraelita) az ismeretes „Beküldetett”-et tette közzé, a melyben az altábornokkal, hamisítvány útján, a leggyalázatosabb szidalmakat szórtak a zsidóságra. Az aláírás, mint önök tudják, hamisított volt; az újság szerkesztője kijelentette, hogy őt felültették, és díjat tűzött ki a beküldő kinyomozója részére. (Közbekiáltás balról: Mit bizonyít ez?) Azt majd mindjárt meghallják; mindjárt levonom belőle a következtetést. – A sajtóban egyidejűleg a legkomiszabb pletykák terjesztettek Wulffen altábornok ellen, mint például, hogy a leánya menyegzőjén elfogyasztott bor árát még most se fizette ki, – mindezt azért, hogy azon férfiú tekintélyét, a ki azt a nagy büntettet követte el, hogy az antisemita kérvényt aláírta, tönkre tegyék. S már most, hogy jelentkezik ezen esetben a boroszlói zsidó haladópartí terro-
rizmus? Az altábornok a dolgot annyira megsokallta, mikép ügyvédet keresett, hogy az alaptalan megtámadásokat a törvény fóruma előtt megtorolja, és Boroszlóban se szabadelvű se conservatív ügyvéd nem volt található, a kinek bátorsága lett volna, ezen banda ellen fellépni. (Halljuk! halljuk!) Végre azon pártból, a melyhez tartozni szerencsém van, akadt egy fiatal ügyvéd, a ki a küszöbön levő városi képviselőválasztásnál jelöltül is van felállítva, – az egyetlen, a ki az annyira össze vissza hajszolt magas állású férfiú védelmére kelt. (Halljuk! Halljuk.) Uraim, nem bizonyítja-e ez azt,

hogy itt tényleg nem az antisemita mozgalom terrorismusáról, hanem épen ennek ellenkezőjéről van szó! (Nagyon igaz! a középén és a jobboldalon.)

Ugyanezen jelenség mutatkozik más idetartozó helyeken, például Frankfurtban.

Tehát uraim azon városokban, a melyekből az interpelláció aláírói tapasztalásaikat közvetlenül merítik, sokkal inkább egy jogosult önvédelem mint egy kárhoztatandó agresszió áll előttünk. Mindennek daczára, mint már mondtam, nincs senki e házban, a ki ennek ellenében kivételes rendszabályok mellett szót emelne, és ha a királyi állanakormány valaha, a a mit nem hiszek, és a mi minden antecedentiái után nem tehető fel róla, mindennek daczára kivételes rendszabályokat akarna behozni, a haladó párti urak az én politikai barátaimat oldalukon találják.

Én tehát abban a nézetben vagyok, hogy, mint a dolgok ma állanak, ama hangzatos frázisok az alkotmányos jogokról, az emberi jogokról, a szabadságjogokról, mindenki egyenjogúsításáról, és a keresztényi szeretetről, egyáltalán nincsenek helyén.

Hänel képviselő úr interpellációjában, uraim, a zsidókérdés, hogy úgy mondjam, általában lett felvetve, s miután már felvetett, én azon nézetben vagyok, mikép szükséges, hogy az komolysággal, meggondoltsággal és alaposzággal tárgyalassék. Én a kérdés fölött azon nyíltsággal fogok beszélni, a mely minden időben a legjobb politika volt. (Derűtség.)

Én zsidókérdést létezőnek ismerem el kétféle tekintetben, társadalompolitikai, gazdasági és-erkölcs-vallási tekintetben. A zsidókérdés jelenleg mint társadalom politikai, mint gazdasági kérdés áll előtérben, Ezen értelemben legégetőbb a zsidókérdés a Kelet gazdaságilag gyengébb országaiban, a dunai országokban, Oroszországban és, hogy hazánkra menjek át, az ország gazdaságilag gyengébb részeiben: Posen tartományban és Felső-Sziléziának lengyelül beszélő részeiben. Ez, úgy hiszem, oly tény, a melyet nem fognak önök tagadni. Ha e házban az enyémmel lényegileg egyenlő álláspontból valamely ettől eltérő felfogás tűnt elő, úgy ez főkép onnan magyarázható meg, hogy ezen feltogas az ország különböző viszonyai szerint némileg különbözz. Legkedvezőbb a helyzet e tekintetben Hannover tartományban (Windhorst hazája), a hol igen egészséges gazdasági viszonyok vannak, s a hol enélfogva a bajok e tekintetben legkevésbbé érezhetők. Továbbá szintoly elvitázhatlan tény az, hogy néhány évtized óta, különösen pedig a legutolsó évtizedben, az ingó s ingatlan vagyonnak a zsidók javára való roppant átcúsztatása (Verschiebung) ment végbe. (Nagyon helyes! Hänel közbekiált: Ezek frázisok!) Ezek nem frázisok, Hänel úr, hanem az igenis trázis, ha önök azt gondolják, hogy a társadalompolitikai zsidókérdés az i r i g y s é g r e való utalással elüthető. (Nagyon helyes!)

Már most hogy magyarázható meg a vagyonnak ezen átcúsztatása a zsidók javára? Válgjon az egyszerűen és kizárólag a zsidó elemek nagyobb értelmiségéből és szorgalmából magyarázható-e ki? Hát én uraim elismerem azt, hogy a zsidóknak különösen az ő józanságuk gazdasági tekintetben nagyon javukra szolgál, és hogy nekik az üzleti forgalomban való nagy ügyesség sajátjuk, de egyedül ebből az említett tény nem magyarázható ki; ez jórészben onnét magyarázható ki, – egész nyugalommal mondom ki ezt, – hogy a zsidó lakosság egy része, s hozzáteszem, a zsidó lakosság egy aránylag nagy része kifogás alá eső, kárhoztatos eszközöket használ, hogy nagyobb vagyonhoz jusson. (Nagyon igaz! jobbról.) Uraim, ezen

tétel a különböző élettereken egész biztossággal vihető keresztül. Zsidók a börzeüzlet főképviselei, a mely börzeüzlet igen veszélyes kinövései kereskedelmi ministerünk szájába a „méregfáról” szóló röpszót adták.

Itt néhány nappal ezelőtt, minden helyes indok nélkül, a zsidók hazafisága a legtúláradozóbb kifejezésekkel magasztaltatott. Hát ezen magasztalás ellenében én emlékeztetbe hozom azon tényt, hogy az északnémet szövetségi kölcsönre a berlini tőzsdén csak 3 millió jegyeztetett. (Halljuk! halljuk! – Közbekiáltás.) Igen, a berlini börze lényegileg zsidó kezekben van. A midőn a wörthi csata kivívatott, akkor persze tolongtak ezen körök Oamphausen minister körül, a ki természetesen kijelentette nekik, hogy már most nincs rájuk szüksége. Ennek ellenében, a francia hadikölcsön német bankárok által többszörösen túljegyeztetett; (Bichter képviselő közbekiált: Német bankárok által!) igen, és pedig túlnyomó részben zsidó bankárok által. (Közbekiáltás: neveket!) Richter képviselő úr olyannyira ismeri az itteni börzeviszonyokat, hogy ő legelső sorban fog nekem igazat adni, ha azt mondom, hogy a börze lényegileg zsidó kezekben van. (Nem II)

Ugyanezen tekintet alá esik a gabonakereskedés, a mely szinte lényegileg zsidó kezekben van, és a melyeknek oly sokszor, és ezen pillanatban ismét oly nagy mértékben tapasztalt kárhozatos manipulációi, a szegény ember kenyerét mesterséges úton megdrágítják. (Nagyon helyes! jobbról.)

Általában nem tagadható, uraim, – és e tekintetben hivatkozom az ország különböző részeiből, különösen pedig a keleti tartományokból való egyes képviselő urak tapasztalataira, – hogy^a zsidó lakosság aránylag nagy része az insolid üzleteknek képviselője, képviselője a becsutelen, a solid mesterséget megkárosító versenynek, a melynek legszokásosabb eszközei közé a fizetésbeszűntetés tartozik. A mi különösen a falusi lakosságot illeti, nekem különösen a keleti tartományokból való képviselő urak bizonyítani fogják azt, hogy a zsidó lakosságnak egy aránylag nagy része ottan a legszívtelenebb uzsoráskodásnak adta át magát. A pénzügyminister úr a felső sziléziai ínségi törvényjavaslat betért jesztése alkalmával saját részéről már utalt erre. (Halljuk! a jobboldalon.)

E szerint tehát, uraim, nem az irigységnek érzelve, egy jogosulatlan és elvetendő érzelem, hanem egy jórészben megmagyarázható és jogosult boszankodás az, a mely eltölti a keresztény lakosságot akkor, a midőn látja, miként emelkedik a kizsákmányolás útján, a mások nyomorának, tapasztalatlanságának és könnyelműségének rovására, a zsidóságnak egy aránylag nagy százaléka jobb társadalmi helyzetre, a melyben a zsidó lakosság egy nagy részére nézve lehetséges lesz, gyermekeiknek jobb nevelést adni, mint azt a keresztény lakosság teheti.

Uraim, lehet kemény dolog az, amit most kimondottam, de felelősségem teljes tudatában nyugalommal mondom ki azt, hogy mindez igaz, és önök uraim, úgy hiszem, saját tapasztalásuk köréből bizonyítani fogják azt, hogy nem festettem a dolgokat feketén.

Ezen bajok orvoslása csak a társadalmi törvényhozás reformja által eszközölhető, a mely törvényhozás a tőkét egyoldalúlag kedvezményezi, és a mely nagyon is figyelmen kívül hagyta azt, hogy a törvényhozás feladata, va l a m e n n y i néposztály jólétéről egyformán gondoskodni. E tekintetben Windhorst képviselő úr már utak a szükséges teendőkre. Azért még

csak arra akarnék utalni, hogy a törvényhozás maga itten nem elégséges, hanem a valódi önszegélyt is meg kell ragadnunk. Különösen elejét kell venni a vészteljes uzsorának, a nagyobb helyeken felállítandó s helyesen vezetett népbankok által, nevezetesen pedig helyes szellemben vezetett jelzálog bankok, vidéki hitelintézetek által, a milyenek szerencsénkre a nyugati tartományokban az utóbbi években nagy számmal állítottak fel.

A zsidókérdésnek azonban, uraim, egy igen komoly erkölcs-vallási oldala is van. Azon mozgalom jellegét, a mely mozgalomnak berlini vezére itt e házban van, (Stocker) a keresztény-társadalmi szóval nagyon találóan látom kifejezve. A kérdés társadalmi oldalát épen most érintettem. Most arra a kérdésre térek át, mennyiben ethikai, erkölcs-vallási kérdés a zsidókérdés? A hitetlen reformzsidó sajtó valóban megmérgező hatásáról a mely sajtó különösen itt Berlinben oly hatalmas befolyást gyakorol a közvéleményre, már mondatott itt egy, más. Hogy már Berlinnél maradjunk, kérdem önöket: van-e valami pajkosabb, frivolabb és cynikusabb valami mint ez a sajtó? (Bravo! nagyon helyes! a jobboldalon és a középén.) Van-e valami semmirekellőbb mint a berlini élczlapok? (Nagyon helyes! közbekiáltás balról: a „Wahrheit!”) – ezen lapok, amelyeknek maró élce úgy viszonylik az egészséges üdítő humorhoz mint a kénsav a nemes borhoz. (Derültség; nagyon jól van! a jobboldalon és a középén.) S mindenképpenn mennyire közreműködött ez a sajtó a szomorú kulturharcban az ellentétek élessé tételében! mennyire feladatául tekintette, hogy a keresztény felekezetek egymás ellen lehetőleg felhecczeltessenek! (Nagyon helyes! a jobboldalon és a középén.) – és mily gunynyal és csúfolódással bánt el különösen a katolikusokkal a kulturharc szomorú éveiben! (Nagyon igaz! a középén.)

A midőn a nyugati szomszédállamban, a mely emberi előrelátás-szerint egy új commune-nek néz elébe, a communard-okat visszahívták és a szerzeteseket elűzték, – az ember bármily szempontból nézhetne is a dolgot, és még akkor is, ha a szerzetesek elűzését állami tekintetek által parancsolt rendszabálynak tekinthette is, – azt hihette volna az ember, hogy a tisztán emberiségi érzélem mégis megilleti azokat, a kik önhibájuk nélkül működési körükből kiragadtattak s a kiknek saját házájukban nem volt maradásuk; és mily bárdolatlan gúnynyal lettek ezen szerzetesek az itteni reformzsidó sajtó által elárasztva.

Berlin liberális és zsidó köreiből senki sem akadt, a ki azon kihágások ellen, a melyeket a zsidó sajtó 10 év óta folytat, nyilatkozott volna. (Nagyon helyes! a jobboldalon és a középén.) Képekben, költeményekben és prózában vígan üzetett a katolikus-heccz, és én sohasem hallottam az önök köréből ez ellen tiltakozást. így lett és lesz az „értelem és türelmesség” városában, Berlinben, – amint ezt a haladó-parti urak szeretik elnevezni, – megdolgozva a közvélemény, és ezen légkörből származnak az olyanféle interpellációk, mint a jelenlegi. (Nagyon jól van! Nyugtalanság.) Uraim, Berlinre nézve sajnos, nagy mértékben igaznak bizonyult az, a mit egy mainzi reformzsidó lap a napokban irt: „A modern journalistika a szabadszelleme zsidó és keresztény világot tökéletesen meghódította. A német zsidóság most oly erőteljesen, óriásilag és változatlanul dolgozik az új culturán és tudományon, hogy a kereszténység legnagyobb része öntudatosan vagy öntudatlanul

a modern zsidóság szelleme által vezéreltetik.” Ez uraim, bizony sajnos, nagy mértékben igaz.

A mennyiben tehát, uraim, a keresztény társadalmi agitáció azon feladatot tűzte maga elé, hogy a keresztény népet azon veszélyek fölött a melyek őt ez oldalról fenyegetik, felvilágosítsa, különösen pedig ezen általam épen most jellemzett zsidó sajtó megmérgező hatására figyelmessé tegye: annyiban legteljesebb s egész rokonszenvedet nyilvánítom ezen mozgalom törekvései iránt. (Helyeslés a jobboldalon.) S én csak azon további óhajomat fejezhetem ki, hogy ezen mozgalom vezetőjének, a kinek bátorságát a legteljesebb mértékben elismerem és bámulom, (Bravo í a jobboldalon.) sikerüljön ezen, alapeszméjében s lényegében teljesen jogosult mozgalomtól mindazt távortartani, a mibe ellenségei belekapaszkodhatnának, hogy az ügy jogosult alap gondolatát és lényegét kárhöz-tathassák, s ekkép a mozgalmat lehetőleg visszafojthassák. Ez az az óhaj, a mit én ezen mozgalom irányában kifejezek. (Elénk, tartós, ismételt bravo-kiáltások a jobboldalon és a középben. Pisszegés a baloldalon.) (A tárgyalás további folyamáról a 4-ik füzetben.)

Hangok a vidékről, – Levelek a szerkesztőhöz. –

Szabolcsmegye.

(Valami az újságokról. – Zsidóvilág Szabolcsmegyében.) T. szerkesztő úr! Van szerencsém önhöz e nyílt levelet intézni az általa képviselt anti-semita-ügyben. Teszem ezt először azért, mert oly vidékeken laktam és lakom, hol a zsidóság szerfelett nagy percenttel szerepel, s így volt alkalmam több használható tapasztalatot szerezni; – s épen ezért, másodszor, bár helyes, hogy, mint napból a sugarak, valamely eszme a központból terjessze felvilágosító sugarait a vidékre, – az sem árt, ha a központra is gyűjtetik a sugár, mert így ott hamarabb gyűjt.

Azt ki kell nyilatkoztatnom előre is, hogy én önnek politikai ellenfele vagyok, s Kossuthot tartom a legnagyobb magyarnak, a par excellence magyar eszmény megtestesülésének; de azért pártkötelék nincs a derekamon. Ezt hangsúlyozom, s levelem tartalmának központja körülbelül ez lesz. Ellenfelemben is elismerem a jót. Ez az oka ön iránti becslésemnek.

Régóta figyelemmel kísérem az ön működését s a sajtónak az ön működése iránt tanúsított magatartását. Nem lesz érdektelen, ha elbeszélem, hogy megfigyelés, elvonás, az okok és okozatok logikai egybevetése folytán, micsoda eredményre jutottam.

A mit a „12 röpirat” előszavában önmaga bevall, én is tapasztaltam, hogy t. i. a sajtó legnagyobb része, vagy agyonhallgatta, vagy kinevette, kigúnyolta.

Tehát nincs tűz?... nincs baj? ... nincs semita-kérdés? ... a zsidóság részéről semmi baj sem fenyegeti Magyarországot?...

Ezekre a kérdésekre megfelel a sajtó és a tapasztalat.

A zsidó-emancipáció egyik oka a humanitás, másik oka azon feltevés volt hogy e nemes ténynyel mintegy lekötelezzük magunknak a zsidóságot s ezzel kapzsiságunknak és elzárkozottságunknak irányunkban, elejét vesszük.

És erre a sajtó tudósításaiból azon tanúságot merítettük, hogy új polgártársaink a polgári jogot napról-napra jobban ellenünk fordítják. Nagyön gyakran olvastunk és hallottunk példákat lehetlen zsidó uzsorászkodásról kijátszásokról, hamis bukásokról s több ilyfélét. Addig-addig, hogy a kormány sem térhetett ki a baj elől, s nagy küzdelemmel létrejött az uzsoratorvény.

A baj megmaradt, úgy a hogy volt.

Azóta megint közölnek a lapok, szintúgy mint előbb, lelketlen uzsorászkodásról; polgári és katonai téren áldozatokat konstatálnak, néplázadásról olvasunk az uzsorások ellen s több eféle.

A pénzügyi bajok elhárítására szolgáló különféle pénzüintézetek, bankok, takarékpénztárak létesítéséhez rohamosan hozzáláttak 8 mi ma az eredmény? ... Az, hogy a legtöbb, zsidó kézben, zsidó befolyás alatt, zsidó igazgatás alatt áll. Hallunk több példákat, hogy mily nehéz az ily zsidóbefolyás alatt lévő pénzüintézetből pénzt kapni, sokszor teljes biztosítékkal bíró magyar embernek is.

Olvastunk gyakran sikkasztásokról, váltóhamisításokról zsidók által, s azt is olvashatjuk, hogy a közpénzeket elsikkasztott hivatalnokok leginkább zsidó uzsorások által tönkretett emberek, kik kétségbeesésükben a legutolsó bűnös merénylethez is kapkodnak.

Olvastunk nagynevű családok tönkrejutásáról, kiknek birtokait a legtöbbször soha nem látott, soha nem hallott, minden műveltséget nélkülöző zsidó veszi át, s teszi tönkre lassanként az egész vidéket.

Olvastuk és olvassuk, hogy még ma is különféle zsidó rajok vándorolnak be az országba, azután az egyes vidékeken szét mint a sáskák, terjesztve germanizációt, pusztulást, csalást, gázságokat.

Továbbá, hogy az ország fővárosában is a magyarosodás egyik legnagyobb akadály a zsidóság. Zsidó írók vádolják az u. n. „Alliance Israélite”-et, hogy magyarellenes, magyarfaló. Zsidó írók vádolják a zsidó tanítókat, hogy a zugiskolákban a talmud erkölcstelen tanait verik a zsidógyerekek fejébe s mérgezik meg szívüket jó előre.

Olvastuk Miklós Gyula jelentéséből, hogy a hegyaljai borászatnak óriási kárára van a különféle zsidómachináció.”

Olvastuk egy prot. egyh. lapból, hogy a szabolcsmegyei tractus több egyházát végpusztulással fenyegeti a zsidóság. S ez így van másutt is.

Ismeretes a zsidó agitáció a zsidó papnövelde felállítása miatt.

Olvassuk, hogy a zugiskolák mindenütt virágoznak, s a zsidóság most szegénység, majd százféle ok miatt nem állit rendszeres iskolát, s hogy az Orczy-házban még mindig megtartatnak a zsidó tanítóra az árverezések.

Olvassuk és tapasztaljuk, hogy a zsidó impostura miként keríti körmei közé többször a törvénykezés factorait, hogy a leghunczutabb ügyet is biztosítsa; és hogy a zsidóhaszonbérlet közgazdaságilag iszonyú romlással jár; szóval: polgári kötelességeiknek nem tesznek eleget...

Ilyeneket és ezekhez hasonlókat, mennyit olvashatunk a lapokból, melyekhez tapasztalatainkat hozzá véve, minden kétséget kizár a leghigadtanabban gondolkodó előtt is, hogy a baj csakugyan megvan, még pedig ijesztő mérvben.

És mégis, mikor előáll Istóczy Győző, és nyíltan elmondja azt, a mit az egész ország érez s bizalmas körben el is mond: hát uram fia! azok a lapok, melyek naponként hoztak és hoznak ilyen bajokat, részint összedugott fejjel hallgatnak, részint nevetnek, részint gúnyolódnak!...

Valóban, igen tisztelt szerkesztője a „12 röpirat”-nak, mikor én az, elmondott dolgok felett elgondolkodom, akkor egykönnyen nem tudok mit ítélni a sajtó magatartásáról.

Különösen rejtély előttem az általam is vallott elv képviselőinek két közlönye, az „E g y e t é r t é s” és „F ü g g e t l e n s é g”. – Hát ezek szeretik Magyarország „népét”? ... És mégsem látják a jámbor nyáj közt grassáló farkasokat? Nincs egy szavok mellette? De ellene igen! Milyen gúnyosan bírálja a „F ü g g e l l e n s é g” a „12 röpirat” első számát!... Milyen bölcsen hallgat az „E g y e t é r t é s”!... Gyanús előttem, hogy, ha valamely antisemita cikket kapna közlés végett, azt valószínűleg „tisztelettel félre ne tenné.”

Ezek olyan rejtélyek előttem. De még sem!... Olvastam a jeles Révész Imrének egy cikket, melyben panaszkodik, hogy a prot. egyházban is divatba kezdik hozni a párt-tömörüléseket, és ez által a szabad véleményt elnyomják mint a politikai pártoknál. Tehát a függetlenségi párt nyakát is a zsidó szatyng szorongatja! A „pártérdek” követeli az ily hálátlan magatartást! A „pártérdek” tolja Miklós Istvánt az interpellatio pocsolyájába!... A pártérdek miatt szenved sokszor a haza érdeke! ...

Ezek miatt én szomorkodom...

Ne vélje szerkesztő úr, hogy talán azért, mert zsidófaló vagyok. A ki azt gondolná, az nagyon téved. A dolgot veszem tárgyilagosan, s megítélem függetlenül, a mennyi képességem van rá. S midőn naponként-több-több szomorú tapasztalatokat gyűjtök a zsidó nép nagy többségének (mert én még kivételt is teszek,) prédaszomjas kapzsiságáról, erkölcstelen üzelmeiről s a magyar faj megsemmisítésére irányzott törekvéséről; s midőn e lelketlen üzelmek szomorú eredményeit a számtalan tönkretutott családok, anyagi és erkölcsi sülyedés, egész megyék nyomora, oly kiáltóan bizonyítja: hogy ily körülmények között, a sajtó, különösen a független sajtó, nem tartja érdemesnek a bajokat, azok okait, gyógy módjait vizsgálni, s még jó, ha csak szent hallgatásban van: – ez különös színben tünteti fel az úgynevezett „függetlenséget” ...

Ennyit e tárgyról. –

Kevés megye van Magyarországon, mely a zsidóemancipációért olyan sokat fizetett volna mint Szabolcs. Sőt ha oly rohamosan megy a hódítás mint megkezdődött és folyamatban van, Pesty Frigyes ezt is az „eltűnt magyar vármegyék” közé sorozhatja munkájának eshetőleges. második kiadásában.

A ki a magyar történelemben csak némileg is jártas, az tudni fogja hogy Szabolcs-megyének minden idegen elemektől tiszta magyar nemes-sége, kiváló szerepet játszott a nemzetiségi küzdelmekben, s őseitől öröklött magyar jellemét a dicső emlékü függetlenségi harcban is kitüntette és bebizonyította. Különösen a nagyszámú középnemesség vagyonszáma,

értelmisége, egyszerű tiszta magyar erkölce, vendégszeretete, összetartása: mint firól-fira maradt csonkítatlan örökségek, mentek át nemzedékeken; mit nagyban elősegített azon körülmény is, hogy a különböző családok köpött történt összeházasodások mint egy nagy családdá tömörítették e megye nemes lakosainak legnagyobb részét. Mindezeknek vége! – –

„És most az erdő egyre ritkul,
Szil s tölgy megválnak lombjaiktul;
A büszke csert, bár élte hosszú,
Bár fen áll még, – már őrlí a szű,
S mitől a vándor meg-megrebben:
Egy-egy omlás a rengetegben . . .

S míg látni a fát bus, epezsztó:
Kétségbeejt a sarj, a vessző! . . .
Koszul fakadt, növése görbe,
Nem fel siet, de a töbörbe.
Ha dús sarjban nincs ifjulás,
Elvész az erdő, bárki lássa!” (Tompa: „Pusztuló erdő.”)

S mindezen hanyatlás pár rövid évtized alatt! Megáll az ember esze, ha gondolkodik a fájdalmas körülmény felett s kutatja az okokat.

Végig megyünk a falvain. Tágas udvarokon csinos úrilakok, sok mindenféle gazdasági épületekkel berakva; itt-ott nagyobb szerű kastélyok, bástyaszegletes kőkerítésekkel: a jólétnek, kényelemnek, dicsőségnek bizonyosságai.

Csak voltak!... Most legnagyobb részök csupa rom, vagy zsidó tulajdona. Pusztulás és nyomor fájdalmas felkiáltójelei. Az udvarokat áthatlan gaz veri fel, vagy hajdani csinos rondellájukban zsidó árendás dohánymelegágyakat rakat. Az épület tetejét bontogatja a szél, falait mállasztja az eső, gazdasági épületei szerteszórva hevernek, nincs rajok gondja senkinek. Az eladósodott birtokos nem képes rendben tartani, zsindeles házán is szalmacsutakkal dugdossa be a lyukakat. Maga a híres kallói megyeháza is üres, elhagyatott. Tágas folyosóin a múltak árnyai veszekednek a birtokba venni akaró kósza széllel; udvarán egy-két pandúr ácsorog – az elrongyolott czifra kalap megmaradt bokrétája, – s egy börtönfelügyelő álmodozik hajdani hírneves vendégeiről.

Ha a régi megyének vége, minek a ház?! Jobb volt odavinni, a hol van, modern szellemben, modern alakokkal; a sanhédrin tagjait háborgatta volna a múltak szelleme! Legújabbán a kállóiak úgy akarták értékesíteni a gazdátlanul maradt megyeházat, hogy katonai laktanyának szándékoztak átalakítani. De nagy fájdalmukra nem kaphatták meg a kért ezredet s így nem részesülhetnek a hősök által nyújtandó előnyökben: á la Győr, Eger, Kolozsvár!...

Ó ha a múltak alkotásai idejutottak, alkotóik méginkább.

Az elszegényedés nyomában értelmi satnyulás, ezután erkölcsi sülyedés, ezután nagymérvű halandóság: mind logikai következmények.

Nem új dolgot mondok, régóta hangoztatják az illetékesek, hogy Szabolcsmegye magyar lakossága évről-évre csökken. Azelőtt bővagyonú, bönéességű falvai, nemcsak vagyoniilag, hanem személyileg is pusztulnak. Erről egy átutazás azonnal meggyőz. Az idő által szétmállasztott épületek közül igen sokat nem építenek fel, a mi azt mutatja, hogy lakói elzüllöt-

tek. Két nagyobb városa: Nyíregyháza és K. Várda emelkedést mutat, Úgy vagyoniilag, mint népességben. De ez korántsem a magyarság javára történik. Nyíregyháza megyei főváros, a hivatali apparatus központja természetesen emelkedést adott, hozzávéve, hogy háromfelől jó össze itt a vasút. De a zsidóság vagyoni és számarányi emelkedése mindeneket felülmúl. Pár évtizeddel ezelőtt még zárva volt a zsidóság előtt, s e rövid idő alatt hihetetlen túlsúlyra tettek szert. Emeletes házaik folyvást épülnek a központon, csak most fejezték be pompás templomjukat, két pénzintézetük van, a kereskedés csaknem kizárólagos üzerei, ezután következik az ipar s általában joggal el lehet mondani, hogy már hatalmasan imponálnak számban, vagyonban, értelmiségben, nemzeti összetartás- és nemzeti (!) nyelvben. K.-Várdáról ugyanezt, talán még nagyobb mértékben lehet elmondani.

S a mi e két városról áll, az áll az egész megyéről.

Nem gyűlölségből beszélek, csak tényeket hozok fel.

Az országos hírű Kállay, Patay, Bónis stb. stb. helyett Siye, Burger, Mandl und dergleichen mehr!... quantum satis!...

A vezérek után a sereg is szétzüllyed nyomorultul! Egyesek elvértve akadnak még, kik – sokan inkább látszólag, mint valóságban, – küzdenek a szennyes habok ellen, a jólét hajójának tört darabjain; de a vész-sirályok vijjogása felett hallatszik, s most egyik majd másik alábukását szomorúan jelzi egy-egy körbenterjedő habgyűrű.

Mennénk csak végig e megyén szombati és vasárnapi napon! Mily éles ellentét!... Szombaton? – Falun úgy, mint városon csoportosan alá s fel sétáló jól öltözött, nemzeti (!) nyelven vidáman csevegő férfi és női nép; meg-megáll, tanácskozik, nevetgél, mulat; semmi aggasztó, semmi komoly vonás nem látszik elégült orczáikon. – Vasárnap? Jól öltözött nép alig; egy-egy úriának látszó alak, kopott ruhában, lecsüggesztett fővel, komor gondolatokkal bandukol át az üres úton. A megtestesült lemondó közöny. S a nép?! Nagy unalomból annyi-mennyi templomba megy, kijő, meg-megáll egy kapu előtt, egy-két szomorú szót vált rász terméstről, nagy adóról, sok adósságról, éhségről stb., azután egyik haza, másik „búfelejtés okaért” Iczighez tér be, hogy beigma holnapi keresményét.

És a megyei közigazgatás? ... Mizéria! Elnevezték ezt keserű gúnyolódásból: tápintézetnek. Kipusztított, kiszivattyúzott emberek, protekció útján, leginkább e hivatalokban keresnek, a régi rakott asztal helyett, morzsalékokat. Örökös a panasz működésök ellen. De ki fog segíteni rajta! Ki tépi ki szívét, hogy közöny nyel nézze, mint jutnának ez ér vágott egyének, e csekély morzsalékok nélkül, a legvégső nyomorba! Azután a bizottsági tagok is azt teszik fel magukban: „hodie tibi, eras mihi” ... ergo protegáljuk egymást.

Nem nyájas kép, az igaz!... De ki tehet róla?... Hol van az oka?

Az oka?

Ki tudná azt egy rövid tudósításban előszámlálni.

De úgy hiszem, nem tévedek, ha végokul kettőt veszek fel, melyekhez természetesen, számtalan sorakozik.

Egyik ok a magyarságban rejlik. Erénye is vált pusztulásának okává.

Mondottam hogy Szabolcs nagyrésze közép és alsó nemességből áll. Minden joga volt és csaknem semmi kötelessége. És beleélte magát századokon át. Különösen vendégszerető volt, tiszta magyar jószívéből és hiú nemzeti dicsvágyból. A százados megszokottságból aztán egyszerre kellett átlépnie az új aerába. Minden előjogaitól elesett; a kamara kiürült de a vendégszeretettel nem tudott felhagyni. Százféle adó zúdult a nyakába, az is ellene szegült. A mily arányban fogyott bevétele, oly arányban nőtt kiadása. A k o r i g é n y e – veszett volna, a ki először kitalálta – százféle követeléssel lépett fel ellene. A jövedelem elmaradt, az ősi egyszerűség is elmaradt. Fellépett a különféle nemű fényezés s ebben mint dögleletes, piszkos mocsárban az undok férgek milliói, felburjánzott az ősi tiszta, becsületes jellemet előlő erkölcstelenség. E bennrejlő okokhoz légió külső ok is járult.

De mind e bajokból kigyógyult volna, ha ideje van a változott körülmények és követelmények felismerésére. Százados szokások megsemmisítésére egy régi kiváltságos törvény eltörlése nem elég. Az új időkbe bele kell élnie az embernek magát.

De idő nem volt. Gondoskodtak róla az „új polgártársak” közül sokan, hogy mire felébred, a párnát már kivegyék feje alól. Mint Aesopus kígyója, úgy bánt a zsidóság nagy része a gyanútlan, nagylelkű s különösen az új viszonyokban járatlan, türelmes magyar birtokos osztályljal.

A házi zsidóból lett házi barát, ebből árendás, ebből földesúr, a magyar faj roppant anyagi és erkölcsi kárára. És ezekre mondja a „12 ellenröpirat”, hogy „nemzetgazdászati szempontból nem kár, ha helyükbe olyan (t. i. zsidó) lép, ki jobban tudja értékesíteni „a tőkét”.

Oh nagy Széchenyi, nem fordulsz meg sírodban?! (Szegény Széchenyi! Hát ha még azt is tudnád, hogy még az Akadémia-palota előtti szobrodat is z s i d ó v a l csináltatták! Szerk.) Te azt mondtad egykor lángoló honszerelmedben, hogy nálunk még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni, oly kevesen vagyunk! És íme ezek az „új földesurak” mint vágnak arczul nemzetgazdasági elveikkel! Hadd pusztuljon a magyar faj, nem kár érte „nemzetgazdasági szempontból!...” Milyen szempontok is irányadók mainapság nemzetünk létkérdésében! „Tausendmal Hoch!” nektek „Izrael őriző pásztora” ... kik piszkafa, lapát, seprű vagytok ezen nemzetgazdaboszorkányok alatt, hogy rajtatok nyargaljanak a dicsőség Gellérthegyére!

Hogy mily úton jutott megyénkben tönkre a magyar birtokosság nagyrésze, s mily úton emelkedtek fel a Deutsch-ok, Kain-ok, Fischer-ek, Gron-ok, Klein-ek stb. stb. – a jó isten győzné elszámolni azon sok ékes hangzású „magyar” nevet; azt tudjuk és fájdalmasan érezzük mindannyian, de bizonyosságot tehet róla a telekkönyv és a járásbíróságig. A mi kedves Janthó bátyánk sokszor elmondja ma is, mint égette szívét a fájdalom, midőn iszonyú uzsorákat kellett törvényesen megítélnie, s nem tehetett semmit annyi becsületes magyar család megmentésére!

S ne gondolja senki, hogy most már másként van.

A heti, havi kamat, a kisboltos és csapláros élelmességnek ezerféle faja csak úgy dívik, mint a szabadalom idejében. Ki tudja meg a váltó, a kötvény számáról, hogy egyenértékű „baares Gredlet” képvisel-e? vagy tized-huszadrésznyit?... Így megy a piócázás napról-napra, s a magyar faj pusztul, csupa „nemzetgazdasági szempontból.”

De legyen elég ez alkalommal a szabolcsi állapotokról, általános jellemzésül. Lehet még alkalmam később az eklatánsabb „nemzetgazdasági” operációk közül néhányat bemutatni. (Tarjuk őket. Szerk.) Hadd lássa a zsidóság jobb része is, – mert én illet, bár csekély számban, felteszek, – de különösen a „Makkabaeus-huszárság”, hogy e szipolyok dédelgetése egy-egy fejszecsapás a nemzettörzs életgyökerére ...

Megyém iránti tiszta szeretetből, sine ira et studio írtam mindezeket s óhajtom, hogy úgy vegyék, a kik olvassák.

– y K–.

Csanádmegye.

(Alakítsunk antisemita-szövetkezeteket.) T. szerkesztő úr! – Mindenekelőtt fogadja szíves és rokonszenves üdvözlétemet, az antisemita mozgalom megindításáért. Kétségtelen, hogy önnel egyetért és érez a magyarság zöme, s elég fájdalom, hogy az érdek sokakat meggyőződésök ellenére visszatart attól a keresztyén és hazafias mozgalomtól, melynek létrehozása az ön elvitázhatatlan érdeme. Eljön–teljesen hiszem, – ideje annak is, hogy a sajtó is másként fog e kérdéstről beszélni. A journalistika érezni fogja a közvélemény nyomását, s nem fumigálja oly könnyedén a zsidókérdést mint eddig tette. Mert ez a kérdés nem parforce lesz előállítva; ez k ö r t ü n e t, a melyre nemcsak rá kell mutatni, de a melynek egyszersmind orvoslásáról is komolyan és higgadtan kell gondolkozni és gondoskodni.

Nevezetes, hogy a „milliárdok hazájában”, a nagy s a miénknél hasonlíthatatlanul gazdagabb és míveltebb Németországban, óvszerekről gondoskodnak a hazafiak a zsidóság suprematiája ellen, s ugyanekkora zsidószellemű sajtó azt kívánja tőlünk, szegény s főleg a zsidók által elszegényített magyaroktól, hogy e kérdés felett „hangos derűltésgben” térjünk napirendre! Nem oda Buda! Tessék csak valakinek a nép közt megjelenni, vizsgálni, és tanulmányozni a zsidók üzelmeit: majd más világitásban fogja látni azt a kérdést, mit most talán agyonhallgatni szeretne.

Én nem gyűlölöm a zsidóságot s nem is akarom, hogy a mi jó, becsületes magyar népünk, holmi középkori zsidó-hajsza vetemedjék; attól se sokat várok, hogy a törvényhozás útján oldassék meg a zsidókérdés; mert jól tudom, hogy az emancipáció visszavonása vagy csak megszorítása is retrograd lépés gyanánt lenne feltüntetve, a mitől pedig a mai szabadelvű, liberális, sőt ultraliberális elemek visszarettennek.

Mi lenne hát kivihető az eléggé ösmert zsidó visszaélések ellen? Szerintem egyedül társadalmi úton lehetne a zsidó szervezett akciót paralysálni. Az állam úgyis mindég liberálisabb a társadalomnál; ez utóbbi a conservatív tényező, melyre bizton számíthatni.

Egyébkint maga az állam is Európában, az egy Törökországot kivéve, – ma még keresztyén jellegű; a társadalom is, kell, hogy ker. társadalom legyen. S ime mily képtelenség, hogy e két organismusban egy oly tényező működik leghatályosabban, mely azokat keresztyén jellegűtől igyekszik megfosztani! Egy rendkívül parányi „törpe minoritás” akar uralkodni, s részben uralkodik is a keresztyén népek felett. A kisebbség

ily zsarnoksága kiállhatatlan. Vajjon a ker. népek alkalmazkodjanak-e a zsidókhoz, s nem-e ezek amazokhoz?

De hát azt mondják: minden eredményt, a mit a zsidóság elért, törvényes formák közt érte el. Lehet, igaz. Valóban, törvényszékeink kiválszólag nekik szolgálnak, bíráinknak legtöbb dolgot ők adnak, ügyvédeink talán meg se élének zsidók nélkül. A törvény nevében licitálnak, exequálnak s teszik koldussá a felső, közép és alsó osztályt. Ez mind igaz, sőt ez ellen kifogást tenni se lehet. Csak ott a bökkenő, hogy ők mindezt tervszerűen, egymással szövetkezve, mintegy a közjólét ellen összebeszélve hajtják végre. Államot alkotnak az államban, közös célra működnek, s náluk: a cél megszenteli az eszközöket. Az egész zsidóság egy nagy érdekközösség, egy társasága a polypoknak, kiknek céljuk: kiszivattyúzni azon népeket, a melyek nekik menhelyet adtak, azon népeket, a melyeket gyűlölni tanítja őket a talmud, tönkrajuttatni ösztönzi saját telhetetlenségök.

S ha már ők e célra egyesülve vannak: vajjon oly nagy botorság és elmaradottság lenne-e téled szegény magyar nép, e látható romlás ellen magadat védened, oly valami inhumánus mozgalom-e egy antisemita liga létrehozása, melynek végcélja: közös oltalom a rajtat élőd s téged eszközül felhasználó s megsemmisíteni törekvő faj ellenében?!

Ha végig nézünk azon a szomorú jeleneten, mint mennek legszebb ősi birtokaink zsidó kézbe, mint pusztul évről évre a magyar gentry, mint szedi össze az uradalmakat a sok „új földesúr”, eszünkbe jut az a Meliboeusi vers:

Haec tam culta novalia Moses habebit!
Has segetes, en quo penuria cives
Perdixit miseros, en quis consevimus agros!

Pedig földművelő ország a mienk; iparunk alig jöhet számításba, kereskedésünk meg pláne a zsidók kezében van.

Fel kellene már ébredni nemzetünknek halálos apathiájából, s meg kellene mentenünk a mi még megmenthető!

Én tehát a zsidóellenes szövetkezést, az antisemita ligát kívánatosnak tartom, s behozatalát; elterjedését óhajtom, még pedig ép úgy nemzeti, mint speciális keresztyén szempontból.

A zsidó sohasem fog beleolvadni a magyar nemzetbe, erről bizonyosak lehetünk. Ő mindég világpolgár, parvenu marad. Ha jól megszedi magát, felmegy Bécsbe vagy tovább, Parisba. Egyes kivételek ez általános tételt le nem rontják.

Folytonos oppositio az ő eljárások a keresztyénséggel szemben is. A vasárnap ő miattok nem lehet ünneppé. Mi kényszerítve vagyunk szombatjukra tekintettel lenni; de ők, ha üzletök van, a mi szent napunkkal mit se törődnek; ha földesurak vagy bérlők, – van rá elég példa, – vasárnap is szántatnak, dolgoztatnak keresztyén cselédjeikkel. Igaz: ez ellen volna törvény, csak az a baj, hogy nincs a ki végrehajtsa azt a zsidó uraságok ellenében.

Részemről az egész antisemita ligának csak egy §-t adnék, mely szerint mindaz, ki e szövetkezetnek tagja, kötelezze magát arra, hogy zsidóval üzleti viszonyba, – hacsak elkerülhető, – nem bocsátkozik. Tehát: zsidó boltban nem vásárol, zsidó kereskedőnek nem adja el termékét, jószágát, stb. Ez az egy pont, mely a liga célját involválná, rend-

kívüli fordulatot adna hazánkban a kereskedelmi, az üzleti életnek. Szó sincs róla, hogy ezt keresztülvinni évtizedek munkája lenne; de elkezdeni lehetne, sőt kell is minél előbb.

Ily szövetséget létrehozása nem járna oly nehézséggel, mint némely alapszabályos egyleteké. Az egész, társadalmi mozgalom jellegét öltene magára, s nem kívánna semmit a ministeriumtól vagy törvényhozástól. Indokolná pedig az önvédelem és önfentartás természetzerű köteleisége.

Ilyen ligát szeretnék én elterjedve látni szegényedő hazám minden megyéjében. Ez mentené meg a földnépét a lelketlen zsidó korcsmárostól, a vérszopó uzorásoktól, ez által adatnék a kereskedés eddig elhanyagolt sokféle ágazata, a magyar ember kezébe. S kik lennének az ily szövetséget terjesztői a falusi nép közt? Felelet: a lelkészek, kik leginkább látják és siratják a magyar nép hanyatlását, anyagi és erkölcsi tekintetben való sülyedését. S én hiszem, minden faluban van egy oly lelkész, kinek van szíve a nép iránt, van könnye annak szánandó sorsa felett.

Ennek a nagybecsű folyóiratnak pedig, bár eléggé kimért teréből, méltóztassék helyet adni oly közlemények számára, (A legnagyobb készséggel. Szerk.) melyek egyes specificus esetekben ösmertessék a zsidók visszaéléseit, a magyar nép ellen elkövetett tényeit. Hadd lássa és ösmerje meg a világ biztos adatokból az ő üzelmeiket!

És azt is kérem az igen tisztelt szerkesztő úrtól, hogy a zsidóellenes Szövetséget eszméjét terjeszteni, s ezt tisztán társadalmi utón megvalósítani méltóztassék.

Ha ez valósul: dicső jutalma lesz egy önzetlenül működő hazafi pályájának, s a latin költővel szólva:

Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt!

Egy reform.lelkész.

Trencsénmegye.

(Trencsénmegyei állapotok.) Az, ki Trencsénmegye földművelő népének anyagi viszonyait 1848 év előtt is ismerte, kénytelen bevallani, miszerint ezen időben az, állásához arányban álló vagyoni jólétnek örvendett; de nem különben azt is kénytelen beismerni, hogy a nép elszegényedésének egyik legfőbb faktora, annak hajlandósága az iszákosságra; s miután a feudális viszonyok megszűnte folytán, a falusi korcsmárosnak hitele ezentúl nem lett csak 2 írtig korlátozva, ezt a falusi korcsmárosok – magától értetődően jelenleg mind zsidók, – felhasználván s mint valóságos aranybányát zsákmányolván ki, gazdagodtak, s a hol még yan valami, gazdagodnak, a nép pedig tönkrejutott s jut. E sorok írója tudna oly családokat előszámlálni, a melyeknek korcsmai adóssága egy két hó alatt százakra ment. A telegkönyvek megnyitása által, eme minden, csak kissé is tisztességes s lelkiismeretes ember által perhorrescált üzlet ismét új lendületet kapott: a mennyiben minden korcsmai adósság kötelezvényekké convertáltatván, bekebeleztetett.

Ha a telekkönyveket lapozzuk, úgy találjuk, hogy majdnem kizárólag csupa Gewissenfeld-, Ehrenfeld-féle bekebelezésekkel van a földművelő nép ingatlan birtoka terhelve. Addig, míg a nép tökéletesen nem volt depauperizálva, a hitelezők elárveztették a telkeket; de mainap, különösen a hegyes vidéken, nem kell senkinek a föld, úgy, hogy a Gewissen felel urak a philanthropismust szükségből simulálják; a mennyiben nem exeqáltatják annyira a falusiakat; miután nagyon jól tudják, hogy se szűr se posztó nem kerül meg ez után, de még az eljárási költségeket is meg kell fizetni hanem a falusi ember lesz jobbágyukká, sőt rabszolgájukká.

Hogy mely a minden ország fenállhatásának egyik nélkülözhetetlen sőt egyedüli alapja tönkre s kezd elszéledni a világ minden részei felé; a zsidóság pedig mely ezen felette aggasztó állapotnak előidézője vala, innen már szinte Amerikába kezd kivándorolni; a mi eclatans bizonyíték amellett, hogy a pauperizmus Trencsén-megyében már valóságos bevégzett tény.

Miután Trencsén-megye népessége hajlammal birt s bir az iszákosságra, szellemileg el van hanyagolva: a zsidók nemcsak nagyon elszaporodtak, hanem sokan közölők nagyobb vagyonra tettek szert.

Az összes trencsén-megyei zsidók nábobja, kohinorja: – melynek tüzénél nem-zsidók is sütkéreznek, – a lovaggá ütött podhrágyi Popper Lipót, a deszka-milliomos. Miután ezen „lovag” a választásokra nagy befolyással bir, ha ezen modern oligarcha Bécsből rövid időre ide rándul, akkor van csak en vogue a „Popper-cultus” s lever-jei látogatottak, mint állítják; – teljes figyelemben is részesítik, nehogy a megyei ostracizmus haragját magukra zúdítsák.

Angol János Bristolban egy zsidónak naponkint egy fogát húzatta ki, hogy tőle 10.000 márka aranyat csikarhasson ki. A zsidó a nyolczadik napon előteremté a pénzt.

Ha így fejlődnek a viszonyok, nincs azon idő oly messze a távolban, hogy nem lesz mit s mivel harapnunk; hogy pedig ennek kik voltak s lesznek az okozói, nem oly rébus, a melynek megfejtése valami nagy fejtörésbe kerülne.

Mit várhatunk a zsidóktól nemzetiség, emberiség s hazafiság tekintetében?

Várhatjuk-e, hogy valami fog történni arra nézve, hogy a nép a zsidóságnak reá nézve káros befolyásától megóvassék s a végtönkrejutástól megmentessék?

Ezek oly égető kérdések, a melyekre kívánatos, hogy mielőbb feleletet kapjunk.

A meddő, a népre úgy anyagi mint szellemi tekintetben semmi üdvös következmények nélküli nemzetiségi izgágák provocalói sokkal helyesebben cselekednének, ha a sémiták üzelmekre fordítanak figyelmüket. Ez a mi közös ellenségünk.

Felvidéki.

Gömörmege. (Putnok.)

(Zsidóvásár, trafika s „trafikák.” – A zsidók Putnokot is bedrótozni akarták.) T. szerkesztő úr! Nem tudom, méltónak fogja-e találni, (Nagyon is! – Szerk.) a minden érdeket mellőző, egyedül

az igazság szempontjából kiindult röpiratainak „Hangok a vidékről” című rovatában helyt adni levelemnek, melynek célja nyilvánosságra hozni az itteni, napról-napra ijesztebb mérvben szaporodó zsidóság csalásait s minden térre befurakodásait. – Nem légből kapott dolgokat írok, hanem hivatalos kutatás után kiderült csalást, mely úgy helyben mint a vidéken, a már különben is hirtelen meggazdagodott zsidóság ellen a legnagyobb ellenszenvet idézte elő. – A család minden kigondolható nemét fölhasználják; először az uzsoráskodást kezdték, – melylyel ugyan jelenben sem hagytak fel, – nagyban 120-130%-ra; s miután helyben s a vidéken négy úri családot teljesen tönkretettek, fölhagytak egy kis időre ilyféle gschefttel, mert állításuk szerint: „sokat vesztek.” – Igen – de a kamatokban a váltóösszeg rég kifizettetett. Volt is lótás-futás e négy bukás idejében, melyek közvetlen válták fel egymást; volt jajveszéklés Izraelben!

Most tehát a köznépre fordíták karmaikat. A termények hetivásárok alkalmával csak métermázsaszámra adatván-vétetvén, a népet, a mely nem érti a tizedes-mérlegelést, úgy s annyira csalhatták, a hogy s a mennyire nekik tetszett. Amit meg is tettek. Ha előpénzelték tehát az embereket, addig halasztották a mérést, míg nem a vásár eloszlott; s így, miután az eladók leelőpénzelve voltak, de megvevő hiányában már elsem adhatták terményöket, kénytelenek voltak belenyugodni a zsidók által tett mérlegelésbe, habár tudták, hogy meg vannak csalva. Mert haza vigye a szegény ember behozott terményét? Ez nagy kellemetlenséggel, fáradtsággal jár, s útja, mi több, igen rossz; – de a mi a legfőbb, az adóvégrehajtó a nyakán van; hogy tehát adóját kifizethesse, s egyéb szükségleteit fedezhesse, zúgolódva, szidva a zsidót, zsebre teszi a pénzt, melyet, habár megcsalva, tőle terményeért kapott. – „Voltak képesek, a kik arató-részőket már kigépelve s pontosan megmérve kapták ki az uraságtól, s mégsem ütötte meg eladáskor a zsidó mérlegén a kívánt súlyt. Természetesen egyik panasz a másikat érte a városi előljáráságnál, mire az erélyes városi kapitány szigorú vizsgálatot tett s oly rendkívüli csalást fedezett föl, mely közmegebotránkozást idézett elő. E fő primipilusok, kiknek mérlegei a városi kapitány által lefoglaltattak: M. A. különben helybeli bukott zsidó kereskedő s a K. testvérek, gabonakereskedő zsidók. Sőt M. A. zsidó oly szemtelen volt, hogy hozatott egy új decimált, a melyet az elsőhöz hasonló módon megcsonkított, t. i. a mérő rúd végén levő nyergeket kiszedte, de a melyet; bejelentett panasz után, ismételve lefoglalt az erélyes kapitány; s így kitűnt, hogy mind a két zsidó, minden egyes zsáknál 8 kilót, – feltettek egy mérésnél 6 zsákot, – tehát összesen 48 kilót csalt. Mennyit csalhattak ezen zsidók hetivásárok alkalmával?! miután megjegyzendő, hogy Putnokon népes hetivásárok tartanak, s épen akkor történtek ezen csalások, midőn a nép az adófizetésre erősen szorítatott, a]gy aratás után mindenki igyekezett pénzt csinálni, hogy honpolgári kötelességének mielőbb eleget tegyen; mit e vipera-faj fölhasznált, s a négy úri család tönkretétele által állítólag elvesztett rebachot szászorosan kinyerhetni vélte. – Az ügy át van adva a bíróságnak s epedve várjuk, követeljük a legszigorúbb igazságszolgáltatást! Mert, ha kellőleg megbüntetve nem lesz e tény, a már városunkban mindent monopolizáló zsidóság üzelmei a végtelenségig mennek. – Sőt engem is meg akartak csalni eladás alkalmával, nem ugyan ezek, de a szappanos zsidó szenálja,

kivel megalkudtam hogy minden mérés nélkül zsákról-zsákra átvész egy szekér búzát 9 ftr 80 kron; kiszóratja a búzát a hambárjába, melylyel csak javitá és saját rosz búzájának értékét emelé; s midőn fizetésre került a sor: rám akarta disputálni, s égre földre esküdött, hogy 9 ftr. 5 kron vette meg. Tessék most ezen körülményt tekintetbe venni, ha egyszerű falusi emberrel van dolga, okvetlen ráerőszakolja, s minden zsákon 30 kr. csalást követett volna el.

Hát a trafikról mit szóljak? – Ismét csalás s mindig csak csalás! – Gr. J-nél volt éveken keresztül a nagy tőzsde, de oly kis percenten vette ki az államtól, hogy a rebachot keveselte s így ő, rendes szokásuk s mondhatni elvök szerint, csaláshoz folyamodott. Kötelezve van ugyanis a helybeli nagy tőzsdés, a dohányt és szivarokat a kassai raktárból hozatni. Így azonban csekély lett volna a rebach; összebeszélte a rozsnói nagy tőzsdéssel M.-al, a ki sokkal nagyobb percenttel vette ki az államtól, s bizonyos percent leengedéssel tőle hozatta a trafikot, az állam lévén ezzel megcsalva. A hivatalos nyomozás földérite a csalást; Gr. J 560 ft. pénzbírságra büntettetett, s a pénzügyi igazgatóságtól kiküldött titkár, utasítás folytán, a trafikot tőle elvette 8 egy teljesen kifogástalan keresztény kereskedőnek adta át ideiglenesen. Összerőffent a – mint már imént említettem, mindent monopolizáló, – zsidóság, s Besztercebányára az árlejtésre személyesen nagyobbbrészt megjelentek, s ugyancsak egy közülök, F. 99/100 %-ra vette ki: s a trafik ismételve zsidó kézben van, oly percent mellett, melynél nem hogy nyereség nincs, de kár van,, miután a szállítási díj szintén a fő-trafikánst terheli. Mindez pedig csak azért történt, hogy mindenüvé befurakodhassanak; szóval minden tekintetben odahatnak, hogy népünket csalják, becsületes keresztény kereskedőinket buktassák, hogy így ők annál szabadabban vihessék üzelveiket. – S mi egyéb ez tehát, mint kézzelfogható nyilvánulása a választott nép azon világszerte észlelhető törekvésének, melyet röviden ezen szavakkal lehet kifejezni: befészkelni magát mindenüvé, tért foglalni minden áron, minden eszközökkel és lassanként minden befolyást magához ragadni. S hogy ez nálunk így megy: arról eléggé tanúskodnak az imént említett esetek s még inkább megerősítenek azon rendellenes, suttymban való megtelepedési kísérletek, melyek itt napirenden vannak; de tanúskodik erről a csak nem oly rég megejtett városi jegyzőválasztás is, a midőn e díszes és fontos állomásra bizonyos dobszóra került szatócsot akartak volna magok közül fölerős/akolni, a ki átesett ugyan a jegyzői vizsgán, de amint a boltján volt czég-felirat mutatta, saját neve alatt még létezni sem mert. Már hetek előtt használatba vétetett a kapacitációnak minden kigondolható neme, úgymint: rábeszélés, ijesztgetés, névtelen levelekben való fenyegetődzés, pénzkinálás, hol kisebb hol nagyobb összegekben, pl. 25-50 ftjával, még „sárga-csikók” is ki voltak állítva a vásárra, de sehogy sem akadt vevőjök, sőt mint afféle „körülmetélt” jószág, csúfosan visszautasítottak.

Ugyancsak a nyáron történt az is, mely előbbi állításomat szinte megerősíti, hogy a helybeli zsidóság azon írásbeli ajánlatot tette a városi képviselő-testületnek: miszerint a „népnevelés előmozdításának tekintetéből” kész a helybeli kath. és reform, iskolák javára egyenként 50-50 o. é. ft. összesen 100 frot letenni azon egyetlen „szerényke” föltételt kötven „nagyilekű” ajánlatához, hogy a város törülje el azonnal eddigi goj vagyis keresztény jellegét, s magát talmud szerűen dróttal körül-

vétetvén, legyen zsidó várossá. Természetes, hogy a képviselőtestület tisztelettel visszautasította az „ajánlatot.”

S ez, sajnos, az ország különböző részén is így áll, miként becses röpiratainak: „Hangok a vidékről” című rovatában olvashatni. Hangoztassuk tehát szavunkat mindenütt, s tömörüljünk, hogy e veszélyes emancipált faj üzelmeit, megakadályozzuk, s népünket s a természetlen évek és a nagy adó által különben is megingatott anyagi állását, a végbukástól megmentsük!

Gömöri.

Biharmegye.

(A z s i d ó k a n a g y v á r a d i p i a c z o n.) A mi ezen röpiratok 2-ik füzetében, az ország különböző vidékeiről érkezett s a zsidók gonosz, alávaló üzelmeit vázoló tudósításokban elmondott: – az mind egyenként mind összeségében, az utolsó betűig, ezen megyére is alkalmazható.

Jelen soraimmal ezúttal csak egy, de igen fontos működési terülről, t. i. a nagyváradi heti és országos gabonavásárokról óhajtok egyet – mást elmondani.

A vidéki szegény földműves alig nyomtatta el, vagy sokszor csak egy részében is, gabonáját, – adó s egyéb tartozások, vagy más szorongató szükségéi által kényszerítve: bemegegy a nagyváradi piacra. Mielőtt azonban a helyszínére érkeznek, a kövezet-vámost, továbbá a hidvámot és a piaczi árulást helypénzt, (persze mindenütt zsidóknak,) ezeknek elmaradhatatlan czudar és durva bánásmódjuk kíséretében, nagy alázatosan kifizeti. – Terményét árulván, jönnek a vevők, – illetőleg csak a legkritkább esetben maguk a zsidó vevők, de zsidó megbízottjaik (alkuszok.) A gabna árát természetesen mindenkor magasnak találván, a már kótábul betanult és begyakorolt, az árut és árulóját egyaránt ócsárló, impertinens, pimasz szavakkal illetve, – végre mégis létesítetik az alku. A vevő alkusz ád az eladónak nem ritka esetben 50 – 60 fit, vagy még többet is érő terményére, felpénzül 10 vagy 20 krajczárt. Hiába kér az eladó nagyobb felpénzt, már ez ott bevett szokás lévén, egyik zsidó vevő sem ád többet, az alábbiakból ki fog tűnni, hogy miért?

Felpénzelve lévén a gabona, a vevő alkusz az eladónak feléje sem megyén délig, az az a vásár eloszlása idejéig 5 – ezen idő eltelte alatt, ha netalán Budapesten a gabna ára le találna szállni, – a zsidó gabonavagy liszt-kereskedő majdnem óránként tudósítatván magát táviratilag a pesti gabonaárak hullámzásairól, – az esetben az adott csekély felpénzt az eladónál hagyja; az ily módon megcsalt eladó a vásárból kimarad, s a felpénz-adó alkuszt csak vajmi ritka esetben találhatja fel; – de ha reá talál, sem nyer vele semmit, mert az rendszerint valami rongyszedő forma vagy más, ezen kategóriába tartozó zsidó, a kin bepanaszolás esetében sincs semmi regressusa; – az alkusz pedig megbízója nevét meg nem mondja, – azt állítván, hogy a maga számára vette nyereségére. Ellenkezőleg, ha a gabona ára ezen idő alatt bármennyivel fejebb rúgna is, a 10 vagy 20 krajczáros felpénzzel a szegény eladó egészen le van kötve. – Isten mentsen, hogy megpróbálná az egyezséget megmásítani. – A rászedett eladó természetesen nem azért ment be

Nagyváradra, hogy a drága nyári időből egy pár napot elveszítsen s gabonáját több mértföld távolságnyira ismét hazaszállítsa, hanem azért, mert neki múlthatatlan szükségei fedezésére pénz kell; s most már a vásárból kimaradván az összebeszelt zsidók, tetemesen leszállított áron veszik meg terményét ennek átadásakor azután, az új mérték-rendszerhez semmit sem értő eladónak vevő annyit mond és fizet, a mennyit jónak lát; – s ez azután a második, az elsőnél rendszerint nagyobb mérvű károsodása az eladónak.

Újabb időben azonban, a sok panaszok következtében, miután előbb az új mértékrendszer behozatalától számítva, több évekig hagyták a szegény népet fáradtságos keresetéből kifosztogatanni, s annak milliókra menő kárt okozni, elhatározta a városi hatóság egy hivatalos mázsáló helyiség felállítását a piacon. Itt az eladó gabonáját, meglehetősen taxa fizetése mellett, megmérheti, miről egy hivatalos jegyzéket kap. De a fosztogatáshoz szokott zsidóság, prédáját, – a mint a tapasztalás megmutatta – nem hajlandó csak úgy könnyű szerrel kibocsájtani. A hivatalos mázsálással, ha előtte történik, kénytelen ugyan megelégedni; de ha nem előtte történik, a maga mázsáján újra megméri, okul adván, hogy az eladó a hivatalos mérés óta, zsákjából ki is szedhetett gabonát. De akár vett ki, akár nem. a zsidó mázsáján az eladó gabonája mindég kevesebbet nyom mint a hivataloson; az eladó azonban egynéhány kilo gabona kevesbítettel, a netaláni szóváltás elkerülése kedvéért – nem gondolván, a mérés eredményébe beleegyeznek. – De most jön a java!

Midőn az eladó a gabonáját zsákjaiból mind kitöltögette a vevő többi gabonája tetejébe, – akkor ez oda megy, megnézi s úgy találja, (t. i. a zsidó vevő,) illetőleg gazul reá fogja, hogy nem olyan, hanem alább való minőségű, mint a kezdetben kiürített zsákokban volt; s ezen szemtelen ráfogás következtében 10 vagy 15 frtot, vagy annyit a mennyit neki tetszik, levon a kialakított gabona árából. Ha azután az eladó szegény földműves, ártatlansága érzetében, ezen gazul való megkárosítatásába beleegyezni nem akar, vagy pláne erélyesen merne fellépni: akkor az ilyen esetőségekre készen lesben álló lézengő zsidóság előrohan, a szegény földműves embert kegyetlenül leverik, rugdossák, pofozzák, a miben lehetőleg a véresre való verést kerülni igyekeznek; e helyett azonban, miután vannak hozzá elegen, s a megverés nemében válogathatnak, – bár ha nemesebb szerveit tennék is ez által tönkre, – öklözéssel és tompa rúgásokkal tractálják, gabonája ára fejében pedig a vevő zsidó oda lök neki a mennyit akar.

Az ily módon galádul bántalmazott és vagyonában erőszakos módon megrabolt szegény földműves, ha a czédula-házhoz panaszra megyén, ott azon választ kapja, hogy ezen ügy ide nem tartozván, menjen a járásbírósághoz, fogadjon fel ügyvédet, és perelje be.

Ezen dolgok most is így mennek, s ne tessék hinni, hogy csak szórványosan; nem: ez szabály; ha nem végződik is mindenkor az eladó szegény ember bántalmazásával, de többnyire tetemes megkárosításával.

A zsidóság, büntetlenségének és a mai világban valóságos kiváltságos állásának tudatában, nincs olyan dolog, a mit ne merjen, ha piszkos önérdéke és kapzsisága forog szóban. A kivétel nagyon ritka.

Továbbá, modoruk illusztrálására a nem-zsidó közönség irányában, szolgáljon például a következő eset. – E folyó év tavaszán, a nagyváb-

radi hetivásárban szétnézvén, egy tisztességes kinézésű fiatal, mintegy 27 vagy 28 éves forma gazdatisztet láttam, a ki búzáját eladván, a hivatalos mázsálási bódéhoz, szekerebe fogott lovait, cselédje távollétében, maga hajtotta, a búza megmázsálatása czéljából. Elindulása után, némely lézengő zsidók utána kiáltván, kérdezték: mi van a szekéren? Felelet: búza, de már eladva. A csoportban álló zsidók egyike erre azt kiáltja utána: „No ha eladtad, hát” A szemérem tiltja a mocskos utánnakiáltás miségét még csak jelezni is.

Elképzelhető most már hogy, ha tisztességes, művelt ember irányában ilyen szemtelen, kihívó és aljasán sértő modorban lépnek fel minden igaz ok nélkül: milyen lehet ez a szegény földműves irányában, a ki őket viszont bántalmazni nem meri, mert tudja tapasztalásból, hogy a törvény előtt a vesztes fél ő leend. – De másrésről a zsidóság, mihelyest valamelyiknek közülük bárkivel a piacon baja van: azonnal összeröffen egymás védelmére, vagy erőszakoskodó önbíráskodási közös actióra tömegesen lép fel. Az ügyefogyott keresztény pedig, egymással mit sem törődve, magára hagyatva, az ily egyenetlen harcza keveredni nem mer, s így sok szemtelenségüket és hántásukat eltűrni kénytelen.

Miután a vásár képét s lefolyását volt czéлом vázolni, tehát megemlítem a szarvasmarha- és ló vásárokat is. Itt más lévén a körülmények, a népnek oly nagymérvű megkárosítása ritkábban eszközölhető, mint a gabnapiacson; – de feltűnő itt is, az eladó lábas jószág kevés számához, úgyszólván, a piacz csekélységéhez képest, az azt ellepő, többnyire csak lézengő zsidóság nagy száma, a kik se nem adnak, se nem vesznek, hanem csak mint mondani szokás „az árát törik”, s a szegény népet maltraitírozzák, iszonyú pimasz szemtelen, otromba, henczegő modorokkal. Sokszor láttam, mily tolakodó módon veszik körül a lábas jószágát áruló magyar vagy román földművest, alkudozás közben lökdösik, rángatják, orra alatt piszkálnak stb. s mindezt holmi ringy-rongy zsidók, sokszor fiatal zsidó suhanczok – nem ritka esetben öreg idős falusi emberekkel.

Habár ezen közléseim hosszúra nyúllak is, de koránt sincs még ezzel a tárgy kimerítve. Majd máskor többet. (Kérjük. Szerk.) Semmi reflexiót ezekhez írni nem kívánván, beszéljenek a tények.

Bihari.

Pozsony.

A 12 röpirat” II. füzetének „Válaszul a zsidó reactionak” czimű czikéből értesültem, mikép egy „magyar (?) honatyá” szerkesztése alatt megjelenő „Istóczy-ellenes” folyóirat, három csoportba osztályozza az antisruhákat.

Én mint magyar hazánknak fia, általában csak két csoportot ismerlek. Egyiket a zsidók s ezeknek alázatos uszályhordozói, szóval a z s i d ó - Párt, a másikat minden igaz hazafi, aki nem akarja, hogy Magyarországból Z s i d ó r s z á g legyen, szóval az a n t i s e m i t á k p á r t j a képezi.

A zsidónak megvan az a jó tulajdonsága, hogy összetart, ha fáját vagy sémita érdekét védenie kell. Ott állanak, mindnyájan egyéért, egy mindnyájukért, meg van náluk a legnagyobb tőkélyre kifejtett esprít de corps.

Néhány keresztény fajbelieink ellenben, tulajdon övéik, tulajdon véreik, tulajdon utódaik legszentebb, mert önfentartási, érdeke ellen a zsidósághoz szedődnek, reánk csapdosnak a zsidóság által markukba szorítón, fegyverekkel, tulajdon magukat lealjasítják, hogy ez által annál jobban dicsőíthessék a zsidót, mint az egyedül okost, szorgalmast, életrevalót.

Tisztelt elvtársak! Ismernek-e önök egy oly állatot, a mely tulajdon magzatját feláldozza, hogy a ragadozó fenevad vele jóllakhassék? Úgy-e nem?! De talán ismernek észszel megáldott lényeket, a kik eléggé felvilágosodottak” kijelenteni: „fajom, mely engem nemzett, s melyet én nemzek: egy elkorcsosult, haszonvehetetlen, ostoba valami, a melynek pusztulnia kell, túlélte magát, s jogában sem áll, magát azon „tökéletes” lény ellen védeni, melynek neve zsidó.” Igen, ilyeneket én is ismerek; csak azt nem értem, miért nem csapnak fel ezek az urak kóser zsidóknak? Avagy tán félnek az „operációtól”? így pedig sem zsidók sem keresztények, hanem – hermaphroditák – ad majorem Judaeae gloriam.

Jó ha az ily egyéniségek tőlünk elválnak; nekünk egész férfiakra van szükségünk s van elég, pedig a java, a kevés zsidótányérnyalóra nem szorultunk.

Hiába küzd ellenünk a tornado, mely egész Európát körébe vonta; talmuddal többé fen nem tartható.

Hiába kürtölik „add meg magad magyar”, nézd, mi vagyunk a nép választottjai, a hon „atyái” s ennél okosabbat nem tudunk tenni.

Hiába tartanak héber szónoklatokat, a nép szíve, a magyarság zöme azokat nem érti. S hogy mikép nyilatkozik a közönség? Esedezem, méltóztassék ajtó mögött hallgatódzni, (igaz ez egy illetlen dolog, de a talmud nem szégyenlős, s mint sok másra, a t. ez. zsidóbarátokat erre is feljogosítaná), akkor, bizony isten! nem várt eredménnyről fognak meggyőződni.

Különben csak rajta uraim! Minden héber szónoklat, Istóczynak nemcsak Rum, de – Magyarország képviselőjének, minden szava, ezereket csatol pártunkhoz.

„Noscitur ex sociis qui non eognoscitur ex se.” Ideje, váljék el már határozottan a z s i d ó párt a m a g y a r párt béliektől; minden párt-nak van annyi bátorsága, hogy nyíltan színt vall, csak a zsidópárt-nak nem.

Azért, ne merészeljétek magatokat magyaroknak hirdetni! Ne gyalázzátok meg a nemzeti színt, ne káromoljátok a magyar nevet! Neked Mauscbel, jelvényed a drótkötélből csinált zsidókapu: ez a zsidópárti jelvény, nem pedig a magyar név, a magyar szín, a melyet elgseftelni nem engedünk nektek.

A. s. e. t.

Arad.

(Az aradi sajtó.) Aradon két napilap jelen meg, ugyanis az „Alföld” magyar nyelven és a „Neue Arader Zeitung” német nyelven.

Az „Alföld” egy consortium tulajdona, melynek tagjai csaknem mindnyájan zsidók, ezek közt van városunk országgyűlési képviselője? Chorin Ferencz is.

A ki az „Alföld”-nek „érdekes” viszonyait némileg ismeri, az meg tudja fejteni, magának ama sajtószertű magatartást, melyet e lap a zsidó-ügyvel szemben tanúsít, és főleg érteni fogja azon buzgó támogatást mely abban Chorin mellett kifejtetik.

Ezen nagyravágyó zsidó ember, ki választóit lépcsőkül használja fel-emelkedéséhez, s bízva azoknak együgyűségében, magát itt újólag is követül megválasztatni akarja, az „Alföld”-ben sütögeti el petárdáit azok ellen, kik elég okosak öt annak tartani, ami valóban, t. i. politikai szédelőgőnek.

De legminősíthetlenebb volt minden ilyenmű fellépései közt az, midőn az „Alföld” egyik vezércikkében az ellenjelöltet: Náray Imre ügyvéd urat megtámadta. A szóhalmaz, melyet e cikkben Chorin Náray úr ellen összehordott, és melyben az ellenjelöltet köpönyegforgatással vádolni merészelte, méltóan jellemezte öt és ama lapot, mely a közvélemény bőrére „közkereseti társaság” substrátumát képezi.

És további jellemzésére szolgál az „Alföld”-nek az, hogy, midőn az eképen megtámadott ós mélyen sértett függetlenségi párt, jelölje ügyében ellennyilatkozatot közölt, ezt az „Alföld” hozta ugyan, de oly bántó commentar kíséretében, mely a türelemnek eddig is feszült húrjait végre elpattanásig feszítette.

De ki győzné összegyűjteni és leírni azon bűnöket, melyeket az „Alföld”, szakítva múltjával, – a zsidóság és Chorin javára a legtisztább és legnemzetiebb érdekek ellen elkövet. Elég annyit mondanom, hogy Arad torkig megalégtelte e lap sáfárkodásait, és csömört kapván Chorin örökös magasztalásától, kit megutált: a független elemek mozgalmat indítottak meg egy új napilap alapítására.

Előfizetési felhívások bocsáttattak ki, melyekben a közönség felszóllítatik, hogy az újévre megindulandó „Arad és vidéke” című politikai napilapra aláíratkozzék. És néhány nap alatt száz meg száz aláírás folyt be, mint kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a felháborodott közvélemény független helyi lapot kivan, mely nem egy faj és nem egyes egyének szolgálatában áll, hanem tiszta és igazságos küzdelmet támogat. És számosan, kik az új lapra előjegyezték magukat, bár annak politikai irányában nem osztoznak, örömmel üdvözlik azt, mint oly tényezőt, melytől a tévútra vezetett társadalmi élet regenerációját reményük.

A „Neue Arader Zeitung”-ot nem consortium bírja, hanem egyedüli tulajdonosképen egy mákszemnyi zsidócska, ki azonban tekintve sémita qualificatióját, egymaga kitesz egy consortiumot. E lap az „Alföld”-nek német kiadása; ugyanazon érdekeket s ugyanazon zsidó hatalmi tendenciákat szolgálja. Ez is, mint Jehovában testvére, az „Alföld”, díszkaftánt ölt, ha Wahrmann, Falk vagy Chorin egy-egy kóser beszédet risquiroznak meg valahol, és gyászba borul, ha Federvich Kóbit vagy más faj bélijét valahol megfricskázzák.

Mennyi fenség szól e zuglából! Mily méltóság nyilatkozik „világrendítő” hasábjain, midőn egy-egy poloskairtó szert tárgyazó hirdetmény szomszédságában, reflexiókba bocsátkozik a XIX. század uralkodó eszméiről, vagy „dörgedelmes” szózatot hallat Istóczy és hívei ellen, kikre nézve megbolondult felenyájaival együtt azon nézetben van, hogy ők örültek,” és ilyenformán örülnek declarálja egész Magyarországot,

melynek minden igaz fia, - habár talán megvallani sok nem akarja is, -- az antisemiták táborába tartozik.

Íme! Ily factorok dominálják Arad város sajtóügyi helyzetét. Ezek a mi „jólétünk” szellemi harsonái, ezek ma a sajtó nagy hatalmasságának városunkban képviselői. És ezek írnak az antisemita mozgalom ellen, mely csakis őket fenyegeti, ezek dobálják sárral Istóczyt, ezek, kiket a felzúdult népharag, mint hullott leveleket a gyors folyam, el fog sepreni. Ezek akarják nekünk kijelölni politikai és társadalmi életünk irányait, kik egyedül előfizetési pénzeinkről és a rebach édes eszméjéről ábrándoznak ezek hazudoznak hazafiságról, nemzeti törekvésekről; holott lelkeik a zsidó világalalom urán epedeznek; – ezek beszélnek összeoldásról, kik bennünket mint „tisztátalanokat” utálnak; ezek jajveszékelnek intolerantia miatt, kikben a legféltelenebb faji gyűlölet fészkel.

De közeleg az idő, midőn alantas üzelmeikről a lepel mindinkább lehull, s a sokáig elrejtett igazság ki fog derülni. Az erkölcsi világban épen úgy, mint az anyagiban, szigorú következetesség uralkodik, és nem-sokára okvetlenül fel fog virradni ama nap, melyen megszegyenülve keli fegyvereiket letenniök mindazoknak, kik az ellen viadalra szállottak.

⊖

Arad.

(Más levelezőnktől.)

(Törvényhatósági bizottsági tag-választás.) Múlt levelemben tett ígéretemhez képest, most városunk zsidóügyi viszonyairól, nevezetesen a legújabb eseményről írok.

Ez a törvény értelmében időszakonként kilépő városi törvényhatósági tagoknak minap megejtett választása.

Az antisemita mozgalom, melyet városunkban, túrhetetlen magaviseletük által, első sorban maguk a zsidók élesztettek, annyit máris-eredményezett, hogy ők a minapi választásnál kénytelenek voltak meghunyászkodni. De daczára a most rájuk bekövetkezett „rész napok”-nak, még mindig elég „vállalkozók” voltak arra, hogy embereiket lehetőleg nyakunkba varrják.

Ez azonban csak egyetlen és pedig az első kerületben sikerült, hol néhány zsidó, és pedig a „javából,” becsempésztetett. Hogy épen az első kerületnek kellett ezen kellemetlenséget megélnie, annak oka az, hogy ezen első kerület, tekintve lakóinak nagy zsidó contingensét, újkori ghettohoz hasonlít; itt tehát a zsidóság szabadabban mozoghatott, mint a többi három kerületben, a hol Schöpkes, Chorin és Jeiteles urak első-kerületbeli dicsőségében a „választott nép” egy fia sem osztozhatott.

A legközelebbi választáskor azonban, erősen hisszük, e három „hazafi” is már csak az emlékek közé fog tartozni; mert végre kezdenek látni akik eddig vakok voltak, és a sokszor „derültség”-et okozott eszme ma már elpusztíthatatlanul életre kelt, és minden igaz honfi öröme naponként erősödik.

F

Veszprém.

(N o c h m u t h (sic!) Ábrahám, a „tudós” rabinus és Goldschmid Mór a tudatlan „rabi”-átus.) A „Veszprém” című hetilap okt. havi számaiban a zsidókérdésről vezércikkezett, kifejtven első közleményében a zsidók dicsérendő tulajdonait s erényeit; a másodikban pedig ugyanazok árnyoldalait s bűneit.

E két ellentétes cikk közlése volt a riadó, mely a társadalom égető szüksége által korkérdéssé emelt „semita-affairet” megyénkben is napirendre hozta. Pro ós Contra történtek a felszólalások, azonban fenti lapnak szűkebb köre gátló akadályul szolgált a beérkezett közlemény-halmaznak nyilvánossá tételében.

E tárgyban nevezett lap – az említett cikkekken kívül – csupán egy apológiáját közölte még a veszprémi izraelita hitközség rabbinusának, névleg Hochmuth Ábrahámnak, s ezután az ügyet – hírlapi szokás szerint – befejezettnek nyilvánította. Miért tette ezt a tisztelt szerkesztő? azt fel nem foghatom, mert nem tartom helyesnek, egy oly közérdekűvé vált nyilvános ügyet, – mint a milyen napjainkban már a zsidókérdés, – a magán sérelmek orvoslása végett alkalmazni szokott egyéni felszólalások sorába devalválni; s így a zsidóellenes nyilatkozatok elől lapjának hasábjait elzárni.

De térjünk a dolog lényegére!

Hochmuth Ábrahám, cikkében a megsértettet játszja. Fáj neki, hogy nemzetségének a dicső zsidó népnek bűnei közszemlére vannak kitéve, s tán még jobban fáj az, hogy e bűnöket megczáfolni csupán az igazság rovására tudná.

Nem is iparkodik mélyebb czáfolatokba bocsátkozni. Elismeri a támadás jogosultságát akkor, midőn védiratát csak híveire s nem egyúttal hitsorsosainak összes tagjaira terjeszti ki.

Azt hiszem, megértettem önt rabbi úr! Nem rovom fel hibájául, hogy síkra száll hívei mellett kardoskodni. Nagyon jól tudom, hogy ez hivatalbeli kötelessége. Nem mulaszthatom el azonban kifejezni hálás köszönetemet őszinte vallomásáért, melylyel e röpiratok adatainak objectivitását tekintélyével támogatni szíveskedik.

Mindenesetre szép jellemvonás egy zsidópaptól, hogy félretevén minden önérdéket, az igaz ügy bajnokává szegődik.

Veszett ügyet védeni nehéz. Érezte ezt a rabbi úr is, mert apológiájában nem merte a zsidóság közös érdekében felemelni tollát, csupán egy kisebb körre, t. i. a veszprém megyei zsidók védelmére szorítkozott. így nyilatkozott ugyanis:

„A veszprém megyei zsidók legnagyobb részének nincsenek azon súlyos vétkei és árnyoldalai, a melyeket szemökre vetnek. Ha pedig a mármaros- vagy ungmegyeieknek meg lehetnek említett vétkeik, akkor csak szélmalom-harczot visel ellenök a „Veszprém.”

A rabbi úr állítása, habár nem minden pontban igaz is, de részben megközelíti a valót. Ott tévedett, midőn állítá, hogy a veszprém megyei zsidóknak nincsenek meg ezen bűneik. Megvannak, igenis, épen úgy megvannak, mint a mármarosiaknak, vagy akár az ungiaknak. Csak kiindulópontja volt önnek helytelen, többi szavait én is változtatlanul aláírom, mert hiszen az önvallomás ezer tanúval felér.

Adatot szolgáltatott a rabbi úr kezembe, midőn beismeri mármaros- és ungmegyei rokonainak becstelenségeit. Azonban ugyanekkor figyelmen kívül hagyja méltóztatott, hogy ungmegyei „becses” rokonai teljes joggal ugyanazt fogják a veszprémmegyei zsidók szemére vetni, a mit ő – saját vétkeiket más köpenyével palástolván, – az ő szemeikre vetett. S csak akkor, ha ők is így fognak tenni, szolgáltatnak mindnyájan a tiszta igazságról közvetlen bizonyítékot.

Hochmuth cikkeit egy brochure követte, melynek szerzője Goldschmid Mór várpalotai lakos. Nevezett zsidó nem elégedett meg tudós rabbinusának védekezésével; ő egy kissé nagyobb adagiát bírja fajrokonai typicus „szerénységének” (!) és szavait azok védelmére is felemeli, kiket a rabbi elítélt. Pártfogásába veszi az ungmegyeieket.

Figyelmen kívül hagyám különben is figyelemre nem méltó röpiratát említett Gnldschmid úrnak, ha fajrokonait védve, megalégnék a látszólagosan mellettük szóló érvek felsorolásával, s nem avatkoznék oly dologba, a melyben becsületes és igazságszerető ember semmi tolerantiát nem ismerhet.

De miután épen ő, ki hangzatos szavakkal ugyancsak emlegeti a személynek a tárgytól való megkülönböztetését, vétett legjobban ez axióma ellen, megérdemli, hogy üres henczégeit s éretlen kifakadásait egy kissé a nyilvánosság terére hurczoljuk. Hogy itt jobban szeme közé nézhessünk azon állításainak, melyeket nyegle hányavetiséggel „Egy korszerű szó” című füzetecskében kinyomatni nem szégyenlett.

Maga a brochure címe tanúbizonyságot szolgáltat jelen folyóirat fő alaptételének jogosultságáról Szerző a címben elismeri, hogy a zsidókérdés korszerű szó. Igaza van! Ebben egyetértünk. Véleményeink s nézeteink csak abban térnek el, hogy én azt találok korszerűnek, ha a társadalom gondoskodik erélyes óvszerekről, melyek segítségével az öt minden tekintetben corrupálni akaró zsidó-elem veszélyes törekvéseit meggátolhatja; ő pedig azt, ha ezen elharapódzott s későn észrevett bajok gyökeres orvoslátára nemcsak hogy intézkedések nem tételnek, hanem az ezen ügy által felzavart kedélyek hullámai mielőbb lecsillapulnak s a tett intézkedések is idejekorán Visszavonatnak. Kába vágyak, tört remények! Egy közmondása vau a magyarnak, mely nem pusztá „façon de parler,” hanem veleszületett természeti érzelmének explicitát, nemzetiségének énjéből fakadó elvi nyilatkozata, és így hangzik: „Maga kárán tanul a magyar.”

Tanultunk is! Ők tették zsebre azt a drága tandíjat, mely a nemzet elszegényedése miatt égbekiáltó váddal sújthatná őket, ha a becsületérvés velük született faji tulajdonság volna. Megtanultuk, hogy a pusztá szavak nem nyújtanak elég biztositékot a nemzet tönkretétele ellen, s hogy e kárhuzatos áramlat ellenében szilárd állást kell elfoglalnunk, hogy harcolhassunk mindaddig, míg a zsidófaj egyetlen egy creaturája erre okot szolgáltat.

Térjünk azonban át Goldschmid úr epéskedésére, hogy az olvasó közönséggel megismertethessük azt a vakmerőséget, melyre a fanaticus zsidószelem – sajátos túlkapásai folytán, – az emberi értelem egy monstrumában, t. i. „Egy korszerű szó” cím alatt kibocsájtott röpiratában vetemedni képes.

Lehetőleg idézni fogom szerző saját szavait, mert ezzel kedves szolgálatot vélek tenni az olvasó közönség azon részének, a mely néha-néha szereti a komoly tárgyban is fel-felcsillámlani látni a csöndes butaság jámbor comicumát.

Goldschmídné szörnyen sopánkodik a „Veszprém”-ben megjelent „zsidókérdés” cikk felett. Szerinte ez lesújtólag hat a „jobbérzésű zsidóhitű magyarra.” „Jobbérzés,” „zsidóhit” s „magyar!” Egy mondatban mennyi ellentmondás.

„Sajnálkozok, hogy ezt nem holmi „Istóczy”-féle zuglapban, hanem egy társadalmi hetilap homlokzatán látja” Tisztelt zsidó! legyen róla meggyőződve, nem kell még soká várnia, hogy e kérdést nemcsak heti lapok, hanem napi lapok hasábjain is láthassa. Eljön, közel van már a kiábrándulás órája. A vampyr csak akkor ölheti meg áldozatát, ha az fel nem ébred. A vészharang megkondult, az önök uralma letűnni kezd, s a mi ébredésünk perezek kérdése már!

Kérdi ön, mi az a zsidókérdés? Vagy oly nagy horderót tulajdonítunk-e a rumi kerület képviselője által megindított zsidó-ellenes mozgalomnak? Jól mondja ön! Csakugyan nagy horderót tulajdonítunk, melyet az ön beszámíthatlan észtehetsége sem fog semminemű eszközökkel többé megakadályozni.

Nem tudná ön, mi az a zsidókérdés? Nem tudja ön felfogni, mit tesz az, hogy egy nemzet létérdeke maroknyi túrt skláv-lélek aljas czéljainak s haszonlesésének lesz zsákmány-tárgyává? Nézzen szét az életben, s ha egy családot a nyomorban küzdeni, – ha egy községet tönkremenni lát: jusson eszébe, hogy ez az ön fajrokonainak a műve. Az ön fajrokonaié, kik talpig rongyosan mint csirkefogók telepednek le valamedy községben, s pár év múlva rongyba öltöztetik az őket közöttük megtűró lakosokat, s koldussá teszik magát a községet. Tervszerű gonoszsággal fosztogatják egymásután ki a szükség által hozzájuk folyamodni kényszerített együgyű embereket, irgalom nélkül veszik el az éhező árvák reszkető kezeiből az utolsó falat kenyeret, hogy ezzel is szaporodjék a „Nagyságos földes óraság” címhez szükségelt tartalék-alap.

De nem az az egyedüli bűnük, hogy a nemzet többségének elszegényítésén oly buzgó következetességgel fáradoznak, hanem az is, hogy ezáltal ők gazdagodnak meg.

A pauperizmus napjainkban ijesztő mérvben kezdi fenyegetni népünk minden osztályát. Sajnos kivételt csak a zsidók képeznek, a mely faj rohamos emelkedéssel alapítá meg társadalmi genericumaink között az úgynevezett pénzaristocrátiát. Míg nemzetünket fosztogató működésükből csupán ezen előnyt zsákmányolták a maguk részére ki, addig nem jajdult fel oly élesen a sokat túrni tudó magyar. De miután újabb időben pénzértékeiket inkább birtokba fektetik, s ezáltal hazánknak békés utón való elhódítását helyezik kilátásba, nem tűrhetjük továbbá is szóltanul nemzeti létünket fenyegető aljas üzelmeiket. A kié a terület, azé a haza Nem akarjuk megérni, hogy végkép idegenné legyen földjén a magyar, kiszorítva oly elem pressiója által, a melynek másfél évtized óta bírt emancipációja több kárt okozott nekünk, mint a tatárhordák vad dühe vagy a legnagyobb mérvű középkori pestisek pusztítása. Nagyobb kárt, mert míg ők áldozataikat megszabadították az élet nyomorától, addig a zsidók áldozataikat megajándékozzák a nyomor életével.

Ezek azok a kényszerítő okok, melyek komoly vizsgálódásra utalnak bennünket, s meggyőzik az önérdék által el nem vakított kutatókat, hogy a zsidókérdés mégsem olyan chimaera ám, mint azt néhányan hirdetni szeretnék.

A „Veszprém” azon vádja alól, hogy a legtöbb zsidónak német a neve, német a nyelve, így iparkodik Goldschmid kibújni. „A nyelv egysége mindenestre fő de nem egyedüli jellemvonása a nemzetiségnek. Nagy súlyt kell fektetni a nemzeti szellem és érzésre.”

Vádolni ember önmagát már világosabban nem tudja mint ő. Beismeri hogy a nyelvegység fő jellemvonása a nemzetiségnek, – mivel nem akar a megismert igazság ellen vakmerően tusakodni, – hogy azonban faját védeni mégis képes legyen, vallomásához azt is odabiggyeszti „de mégsem egyedüli jellemvonása”! Nagyon téved! Nagyobb emberek mondták – önnél – azt már régóta ki, hogy: „A nemzet egységesítése” képzelhetlen a nyelv egysége nélkül.”

Mi tömöríti a népeket nemzetté, a nemzeteket faj-tömbbé, hacsak nem a nyelv? S mi az állameszme heterodox ideája, hacsak nem a lakosság többnyelvűsége? Egy nemzet, – melynek tényezőit különböző nyelvű csoportok képezik, – csak akkor számíthat tartós életre, ha sikerül e szétszaggatott csoportokat az államttestbe olvasztani. Ha ezt nem teszi, olyan jogitársulattá lesz, melynek tényezői nem egy közös érdek színvonalán állanak, s a melyeket csupán öncél vagy erőszak köt össze. Egy dissonans elemet pedig az államtérbe olvasztani, kérdem, minő eszközökkel lehet, hacsak nem a nyelv egységesítése alapján?

Példákra utalok. Vizsgáljuk Európa bármelyik államát, s megfogunk győződni, hogy az államiság kérdését most már a nyelv-azonosság kérdése dominálja. De ha nem így lenne is, teljes joggal megvárhatjuk hogy egy maroknyi túrt nép szokásainkat, uralkodó nyelvünket respectálja. Ha a zsidók e nemzetet alkalmasnak találják arra, hogy éltük fentartását általa-eszközölthetjük, találják érdemesnek arra is, hogy nyelvét elfogadják. Megkövetelhetjük, hogy társadalmi életünk nyilatkozatait, szokásait ne saját egyéni, családi és faji szokásaiktól tegyék függővé; – ne legyenek egyéni céljaik a közös célok ellenében, – ne iparkodjanak concurrens hatalmat alapítani az államhatalommal szemben; – vagy ha ezt tenni valósi s természeti viszonyaiknál fogva nem képesek, szabadítsák meg „becses” maguktól ezt a tiszta magyar véren szerzett földet.

Hivatkozni a zsidók nemzeti érzelmére nem annyira boszantónak mint nevetségesnek tartom. Sokkal gyávább s haszonlesőbb nép a zsidó, hogysen a nemzetért áldozatokat hozni, vagy pláne vérét ontani valaha képes lehetne. Megengedem, hogy akad fehér holló közöttük, de a kivétel csak szabályt erosit.

Sohase hallottam még egyetlen egy zsidóról sem említeni, hogy a haza szent érdekéért vagy emberi közcélékért hozott volna nagyobb áldozatot. Ha alapítványokat tesznek is, vagy az „Izraelita Alliance” vagy holmi más ilyenmü kiválóan zsidócélok érdekében teszik. Ez pedig nem érdem, s szerintem nem lehet dicsekvésnek tárgya.

vérükkel áldoztak tán a hazáért? Vérükkel, ha ezt tenni kényszerítve voltak 1848 előtt zsidót a hadseregben látni valódi csoda volt. Hogy 48-ban találkoztak egynehányan, azzal sincs mit kérkedniük. Gyávaságuk akkor is inkább demoralizáló mint lelkesítő hatást gyakorolt a hadseregbe,

de ha voltak is egy páran, kik megfeleltek feladatuknak, bőven ellensúlyoztattak azok által, kik hazánknak kémei s árulói voltak. A statistica bizony-sága szerint az osztrák hadsereg kémeinek $\frac{5}{9}$ része zsidó volt.

A zsidónak nem a hazaszeretet, hanem a kérkedő szemtelenség, s a minden dolog elé helyezett faji- vagy öncél az erénye.

Jogot tart mindahhoz a mi állami intézmény, de kizárja az államot mindabból a mit maga alapított. Kórházakat, keresztény alapokon nyugvó beteg ápoldákat velünk közöseknek tart; ellenben nem tűri meg betegeinket saját ispotáljaiban. Iskoláinkat már csaknem a magáéinak vallja. Katholikus pénzen alapított egyetemünkben pedig a keresztény ifjúsággal nemcsak hogy koordinált szerepet visz, de évről évre mind rohamosabban előtérbe nyomul, s már a hegemoniát vindicálja.

Szomorú jövőnek nézünk elébe! Az egyetem hallgatói között aránytalanul sok a zsidó. Legkevesebbé sem csodálom! Az a becsületes, középosztályi keresztény családapa nem képes fiát egyetemre küldeni, mert tisztességesen szerzett vagyona vagy évi szerény fizetése nem elég reá! Hisz ő nem támaszkodhatik arra, hogy rövid idő múlva bezsarolja vagy becsalja a fiára költött összeget. S mi lesz ennek a következménye? Hivatalaink s a tudományos pályák állásai, *conditio*, zsidók által lesznek elfoglalva, s leszorítatik a szellemi működés teréről egészen a magyar. És ha akad is olyan szülő, ki feláldozza fia jövőjéért saját kényelmét, reája költvén mindenét, nem fogja élvezni önfeláldozásának gyümölcsét se ő, se fia, mivel a hivatalok kezelői zsidók levén, csak zsidó *protectio*-val juthat bárki is álláshoz. A protegáltak pedig kik lehetnének mások mint zsidók?

De térjünk vissza tárgyunkra!

Én nyugodt és tiszta öntudattal merem kimondani, hogy a zsidót képtelennek tartom arra, hogy bárminemű szent célt elébe tudjon tenni, természetébe oltott önzésének.

A mi a zsidók német neveit illeti, ez ellen nincs kifogásom. Az már tökéletesen mindegy, ha valaki szokásos bűneit Pinkesz Zabulon vagy Zajonghy Etele név alatt követi el.

Teljesen igazat adok azonban a „Veszprém” következő szavainak: „A zsidók moráljának sajátossága mélyebbre hat a társadalomban, mint azt az ember egyelőre hinné.”

Mivel iparkodik Goldschmid ezen állítást megczáfolni? Semmivel! Egy sületlen élczcel akarja elütni e találó megjegyzést. Azt mondja ugyanis: „a keresztény morál a zsidóságot nem hódította meg, mivel nem is volt szüksége a zsidóknak e végett előbb iskolába járni.” Oh pedig beh reájuk fért volna!

A keresztény vallás legmagasztosabb elvét, a felebaráti szeretet erényét *katexochen* zsidó alapelvnek állítja. Bizonylatul idézi a mózesi törvényt. Szegény tatár, hiába iparkodik port hinteni szemünkbe, nem éri el célját!

Jól tudjuk mi is, hogy Mózes a felebaráti szeretet erényét kötelességgé tette, de azt is nagyon jól tudjuk, hogy e parancs önök előtt holt betű a törvényben, miután e szavakat a talmud mischnái lényegüktől egészen elürolég értelmezik. A mózesi törvény a zsidók előtt legfeljebb: irányadó, melyet a rnsoreták gemahrái egészen leszorítottak a versenytérről, s tették – nem a kinyilatkoztatást, hanem a talmudot – hitszabálylá. Itt a dolog pointe-je. A talmud az a könyv, mely morálok sajátosságáról a legcsatta-

nósbab bizonyítékot nyújtja. 8 e talmud kárhozas tanait sem ön sem más tagadni nem képes.

Ajánlom e könyvet mindazoknak megszívlelésül, kik semitaphil elvekkkel bírnak.

Vagy nem a talmud tana ez: „A hányszor naponta a gojmnak (keresztényeknek) kárt okozasz, s ez által erejüket gyengited, annyszor követsz el érényt Isten előtt?”

E röpiratok múlt számában is fejtegetett pár tétele a talmudnak, melynek megismertetéséért Dr. Rohling örök hálára kötelezte az emberiséget.

Kérem most, hol nyilatkozik az ily- és hasonlónemű tanokban a felebaráti szeretet magasztos elve? S hogy Rohling sem magát sem mászt nem akar elámítani, kitűnik abból, hogy azt a díjat, melyet annak ígért adni, ki a fordításból csak egy helytelen tételt tud is idézni, még eddig egy rabbinus sem nyerte el, pedig tudtommal csak is nagyon hajlandók a tiszta rebach felvételére.

Dereskei.

(Vége a jövő füzetben.)

Kassa.

A „12 röpirat” megjelenése városunk polgárainak is legnagyobb részét örömmel tölte el, s nem csekély élvezettel lapozgatjuk e munka lapjait azon reményben, hogy annak nemcsak erkölcsi következményei, de gyakorlati haszna is lesz.

Ez ügygyel különben igen sokan úgy vannak, hogy érzelmeiket csak tartózkodva nyilvánítják, mások pedig magukba fojtják. S ennek is meg van a maga magyarázata. E zsidós világban ugyanis annyira fejünk vagy is inkább zsebünk fölé engedjük kerekedni e tolakodó nációt, hogy nemcsak a politikai élet terén mozgó férfaink nagy része, de a földművelő s birtokos osztály legnagyobb része is a zsidók keze között lévén, nem mernek még most nyíltan fellépni ellenük, tartva a vagyonbeli tönkrejuttatástól; de, hogy az ily irányú működéssel, melyet e röpiratok is kitűztek, mennyire együttéreznek, fényes bizonyítéka a számos előfizető s a még számosabb olvasó.

Városunk, mint Felső-Magyarország fővárosa s a kereskedelem egyik csomópontja, szintén igen sokat bajlódott már e faj arczátlanságával, s hogy ezt csak hozzávetőleg Mustráljam, szolgáljanak erre a következők:

A lakók egy nyolczadát e „kedves”, hozzánk tapadt kullancsok képezik, kik, mint a böregér, belénk csipeszkedtek, s mint ezt, ha egyszer valaki hajába kapaszkodott, nem lehet onnan könnyen eltávolítani, csak ha a haj egy részét levágjuk: – úgy „a zsidó kullancsot és böregeret” is gyökeresen kell ártalmatlanná tenni.

Kassa a legdrágább városok egyike. Miért? Mert élelmi szereinket a zsidók összevásárolják, s akkor hozzák a piacra, mikor már nagy a hiány s másnak nincs mit eladni; sőt, hogy többet ne mondjak, rászedési képességük már annyira fejlődött, hogy – tudva azt, miszerint nálunk nem mindenki szeret zsidótól vásárolni, – a felhalmozott krumplis, almás stb zsákok mellé együgyű magyar vagy tót falusi embert állítanak, s a zsidó csak távolról nézi, hogy a kereszténynek mint mennek a lépre. ÉN is jártam így.

Egy-egy zsidó még nem csinálna „tavaszt,” nem volna veszedelmes, de abban rejlik a veszedelem, hogy összetartanak. Ha valamely, Amerikából el-

szalajtott zsidó hölgyecske lep föl a világot jelentő deszkákon, fokhagymaszagtól büzlök a színház, s tapsolnak érdemetlenül és nehogy megbukjék „vérük” művésznője

Az összetartást bizonyítja az is, mi a napokban az itteni posta-hivatalban történt. Mandelzucker lengyel zsidó nevére táviratilag 2000ftt érkezett. A tógás zsidó megjelen, de m után a személyazonosságot nem tudja igazolni sem hatóságilag sem ismert egyenlegek által, a pénzt nem kapja ki. Fő a feje, neki Tarnowra kell menni lóvásárra, mit csináljon? – Nem kellett sokáig búsulnia, akadt 3 zsidó is, kik elmentek vele a postára, kijelentendők, hogy ők ismerik Mandelzuckert, – pedig soha nem is látták, s miután így sem kapta ki a pénzt, a kamarádok adtak neki 2000 fto, s Mandelzucker nagy büszkén szólt a pénztárnoknak: „Khöldje vissza a pénz!”

A zsidó turpisságot igazolja a következő szintén Kassán történt eset. A zsidó fizetetlenül tette fel a levelet a postára A címzett, mikor kézbesítik neki s kéri a 10 krt., forgatja a levelet s morog: „Thjach zehn Kreuzer?” s mérgesen visszalöki, nem fogadja el. Miért? Mert a boríték hátlapján zsidó betűkkel ott állt a tudósítás, t. i. hogy vegyen ennyi meg annyi mérő búzát. A postán felbontják a levelet, hogy a küldő nevét megtudják. Igen ám! de belül csak egy darabka üres papyr van. Így játszta ki a zsidó a törvényt, míg nem a ministerium azt a rendeletet hozta, hogy a hátirattal ellátott leveleket nem szabad elfogadni.

A két krajczáros levelezési lapokat a zsidók tudták legjobban felhasználni. Itt is nyilvánult csalási előszeretetük Ugyanis a kassai postahivatal rájött, hogy a bécsi zsidók minő hunczutságot műveltek. A levelezőlap be volt írva, s ha megnevedesítek, még egy lapot lehetett szépen levonni, s ott volt a folytatás. Így két krért a zsidó annyit írt, mennyit más becsületes ember két levélben sem.

S mennyi más esetet tudnék még felhozni. Most – egyelőre – azonban ennyi is eléggé jellemzi a mi zsidóinkat.

A viszontlátásig. (Mielőbb! –Kérjük az ígért dolgozatot Szerk.)

– a.

Nagy-Kanizsa.

(Hoffman Móríc z ú r és a z ő „Z a l a” n e v ű s o r n á l j a.)
T. szerkesztő ú r! – Nagy-Kanizsán alias „Kis-Jeruzsálem”-ben, november elején valami „Zala” nevű lapban, melyet Hoffman Móríc z ú r szerkeszt, ez oly aplomb-mal olda meg egy már gordiusi csomócskát, hogy szerkesztői megjegyzéseivel többé semmit meg nem enged lapjában, se pro se contra, sem valami „keresztény” sem valami „magyar-keresztény” nevek alatt írdogáló, s a zsidókérdés terén viaskodó két gladiátor-nak. A két gladiátor alig tudta azt, hogy zsidókérdésről, zsidó lapban valamit fejtegetni, egy a zsidóság dicsőítésével; mert jót szabad, rosztat vagy igazat pedig – mivel ily cikk el nem fogadtatik, – írni úgy sincs megengedve; a gladiátorok így aztán Hoffman „redaktór” komikus elugrására, de leginkább a szerkesztői megjegyzések polémiát elzáró szavaira, két szék között „csendre is verődtek,” mert Hoffman Móríc z ú r nem hiába lapszerkesztő, nagy zsidó műfordítgató, „történelemjárás” journalista, a ki bír is annyi belátással zsidó létére, hogy átérti Schmidt Julián azon mondását, hogy: „Merészjelje csak valaki a zsidók saját-sá-

gait, különlegességeiket kritika tárgyává tenni, mindjárt felemelkedik a borzasztó láрма az összes sajtóban, hogy hova veszett a „felvilágosodottság” hol a „humanitás!” – Így tesz a „Zala” zsidó szerkesztője, Hoffman úr is, midőn a fenti gladiátorok cikkeit „végletekben mozgónak” declarálja, s felkiált ősi patkóssal mint a druidák: „De melyik megbocsáthatóbb? A „viszhang” írójának cikke-e, aki keresztényi és emberbaráti érzelmektől hevülve, a valódi Krisztusi szeretet alapján elsimitja (ja! hát e z tetszik!?) a hibákat s a jó tulajdonságokat is észreveszi, vagy az aki megfélelkezve a szeretet vallásának parancsáról, egyesek hibáját egy egész népfaj véréből és természetéből eredetnek mondja; ami jó van e népfajban, azt is önzés, csalárdság, világhódítás! vágy tisztátalan forrásból származottnak mondja. Minő rideg szűkkeblűség! Minő keresztényellenes gondolkodás!”

Így jajgat Hoffman úr az egész cikk végig, a legfinomabb hangoktól a legvastagabbikig le, s azt gondolja, hogy találkozik ember, a ki vele fog sírva vigadni. Hiszen ezt akarja ő csak. A zsidó, – mert itt már a z s i d ó s nem a l a p s z e r k e s z t ő jajgat, – mindig egyesekre akarja tolni az összeség hibáját, a zsidó mindig azon van, hogy eltagadja rász szokásait, erkölcstelenségeit, hazafiatlanságát, gonosz akaratnak, rász szívnek, elvadult kedélynek tulajdonítva ezek fosztogatásait; a zsidó mindig „becsületes, szerény, adakozó, nemeskeblű, könyörülő, törvény-tisztelő,” míg érdeke ezt parancsolja; de csak mutatkozzék rebach, érezze magát melegnek, akkor már csak z s i d ó, aki vizet prédikál és bort iszik; aki hirdeti, hogy „nincs talmud, nem kell talmud, csak felebaráti szeretet, erkölcs és erény”: de azért követi a talmud élelteveit.

De mily jó tulajdonságokat is hozott fel azon tisztességes barátunk, aki ex offiö vagy talán Judáspénzért annyi jó tulajdonságot fedezett fel a zsidókban? „Tisztelik a törvényt,” „nem gyűlölik a keresztényt” (persze szájjal nem), nem szemtelenek, egyházügyek be nem avatkoznak, munkások, életrevalók, erényesek, hazaszeretők.” – No lássuk! Addig, míg egy zsidó csak köztük gazember, hamis kártyás, – más nem is gyaníthatja, – ök fel se veszik, okos, értelmes embernek tartják, még nem is komisznak; de ha azért aztán megüti keresztények közt a körmét, akkor mindjárt ki van találva a mentő körülmény: „szegénynek mániája volt.” Ha véletlenül nem mehet tovább a csalásban és lopásban, – mert rajt érték, – védeni tehát nem lehet, akkor ott van ismét a zsidó tudomány. Kisütik, hogy „bolond,” s orvosaik örülnek, hogy mily kedves kötelességet teljesítettek; ez náluk a „humanitás ós a felvilágosodottság!” Ha kisebb rászédéseken, csalafinton kapják, a műkifejezés: „gschäftel!” Ez náluk a kereskedési, ipari becsület és illemérzék! Beigazolva van, hogy törvénytelen úton egész jól szervezett zsványbandák játszanak össze, hogy markos zsidólegényeket, nyomorult, testileg hitvány fráterekkel kicseréljenek, s így a faj „javát” a védtörvény alól elvonják. Elvitázhatlanul begyözetik, hogy gazdag háziurak a házbérbevallásokat 200-800 frttal kevesebbre töltik ki, – ez szabad, mert „polgári becsületére” fogadni, nem annyi mint „z s i d ó becsületére.” – Ha azt mondják, hogy u z s o r á s o k, ez „bolond beszéd, hisz a törvény csak 8%-ot enged kikötni,” de azt elhallgatják, hogy ezt egész községek tönkremenetelükkel igazolták s igazolják Kanizsától 2 ½ órányira, elhallgatják, hogy A. vagv B. uzsorán hízott zsidók 60 frt-ot adnak, maguknak pedig 110 frtról adatnak közjegyzői okiratot,

hiszen „nincs uszora!” A váltónál meg nem is jár kamat, mert ott meg ki se lehet kötni; de kérdezzétek meg azokat a falusi embereket, akik „schwartz”-ok meg „blau”-k lettek, miért adtak ilyen nyilatkozatos váltót, hisz a pap eleget beszélt nekik az uszoráról, a takarékoságról, majd elmondja, hogy hogyan írta alá először a 110 frt-os váltót. Ha a falukon árverések vannak, 10-15 frtot ki ígér az első keresztény árverelőnek, hogy csak ne árvereljen. A zsidó, (zsidónak nem kell: azok úgysis értik egymást), s ha 1000 frt helyett 100 frtért veszi meg a zsidó a birtokot, s a szegény földműves s a hitelezők vagy az állam elvesztenek 900 frtot, ki keres ki erre §-t a büntető codexből? Ott erre nincs! – És ezek nem „végletek, de való tények, a melyekről nem czikkeek győzik meg az embert, de a mindennapi élet; és ha a magyar lovagias, vendégszerető nép, a francia dicsőség után rajongó, az olasz fősvény és daloló: úgy a zsidó pénzvágó, szemtelen, lelkiismeretlen és csalárd, egész összességében úgy amint van, a kis füttyülő Kóbitól fel egészen az öreg Maimonidesig, Bechaiig sat. a kik ismét Mózes erkölcsanát hamisítják meg! – De van-e az országban oly kaszt mely az államot magát megadóztatná más, mint a zsidó? Nincs. Először, mert annak váltóit, pénzét, szóval vagyont senki se tudja; ha letesz 5000 frt bánatpénzt egy árverésnél s elvisz onnét 5000-et sápot, ki tudja ezt? Ki írja be adókönyvébe? A zsidónak pedig van esze, hogy ezt polgári becsületbe vágó dolognak ne vegye. Ítéljük meg tehát, egyesek hibája-e léhát csakis, amit Hoffman oly nagy kegyesen távolít el az összességről? Kell-e oda szükkeblőség, ha Blau Jakabtól Boskovitz Salamonig, ha Kohn Gáspártól Blau Pálig mind egyforma? Előítélet-e tehát az, ha a tönkretevő humanismust elismerjük, sőt a zsidótól magunk is, lia nem mindig, de néha-néha sz uszorát, a csalást eltanuljuk?

„Néhány meggazdagodott zsidó mellett hogy dolgozik a leány, fiú, apa,” mondja Hoffman úr. „Hát régente hogy dolgoztak Egyiptomban, Palaestiában!” Hol olvasta Hoffman úr, hogy oly előszeretettől fordultak a zsidók a Cicero szerint oly emberhez méltó földműveléshez, s mily haszonnal üzték azt? Mai nap így dolgoznak-e? Tudja-e, mit tesznek a felső vidéken, mit a Dunán túl? Jobb gsekaftnek látszik mai nap, bukó félben levő grófok után futkozni, s azok birtokait fundus-instructusait olcsó pénzen, jó rebacbért zsidó manichaeusok kezére játszani, s így a magyar középosztály s aristocratia pusztításával, a zsidóság terét tágíthatni. így ítéljünk kedves Hoffman úr; így ítéljünk, ne egyesről, hanem az összes Magyar-, Német-, Oroszországban egyaránt, egész teljességében egyforma zsidóról.

Helyes-e tehát igazságkeresésem módja, midőn rámutatok a zsidók minden rétegének tényeire s azokból vonok következtetést; midőn felütöm azt a történelmet, melyben még teljes járatlan vagyok, (sic?!) s abból azt vonom ki, hogy a zsidó, mióta ől, mindig és minden rétedében egyenlő, hogy az mindig lelkiismeretlen, uszorás, s összehasonlítom, mai nap ilyen e? Ha azt olvasom, hogy régente ahol megtelepedett is, máilyan vol.: s másnap azt látom, hogy a hol csak lakik, mindenütt ugyanaz: akkor már következtetésem és állításom, nem csal. Ha azt látom, hogy azt gazdagjai, szegényei, rabbinusa, talmudja s az egész faj eddigi eljárása igazolja: – bátran állíthatom, hogy ez nem egyesek erkölcstelensége, neveltlensége (hisz a zsidó „művelt!”), de az egész faj vére és természete. Hisz a zsidónak nem összességében sajátja-e pl.: hogy soha se részeg,

soha se danol (Tartanak S c h i l l e r r e l, hogy „Wo man singt da lass dich ruhig nieder, – Böse Menseben haben keine Lieder.”) Ha zsidó-csak kettő is találkozik, akik máskor a legmagyarabb Miskák, már egymás szemébe nevetnek s mausleroznak. Es ha ezek után azt mondom, hogy „Eppur si muove: a zsidó mégis és mindenütt csak zsidó; ha nem lett más 2000 év óta, nem lesz más még 2000 évig se,” kell-e ide hát Hoffman úr „szükkeblűség, vakság, rosszakarát, elvadult kedély?” Mert ha ezeket „fehérnek” mondja valaki, mikor csak feketék, – ez több mint vakság.

Avagy nem befolyásolják-e a zsidók a sajtót? Úgy hiszem ez oly köztudomású tény, hogy már bizonyításra sem szorul.

Elvitázhatlan igazság az is, hogy a zsidó mindig, de minden hatalommal tart; legyen az abszolutizmus vagy respublica, socialismus vagy nihilizmus vagy bármi titkos vagy nem titkos hatalom, amely vagy ő neki vagy az összes zsidó világnak hasznot hajt. Oly örök igazságokat: hogy a zsidó örökre s mindenütt zsidó, s nem lesz magyar soha, hogy örökre lelkiismeretlen uzsorás marad, hogy asszonyai fényűzők és dologtalanok, hogy ez az összeség sajátja, és hogy élődi, pénz- és birvágygyal telt szokásaiban megrögzött, mindenben telhetetlen: nem dönti meg sem a pokol kapuja sem Hoffman úr.

„A kereszténység folytatása a mosaismusnak,” – mondja Hoffman úr; – de ezt jobb helyesebben kifejezni, mert az győzelem az utóbbi fölött, mert a kereszténység az isten egysége mellett még szeretetet s igazi emberséges szellemet is adott.

A zsidók pénzügyileg meghódítottak bennünket, mert oly hatalmi állást foglalnak el tőkékkel, a mely bennünket tönkremenéssel fenyeget. Ők rendelkeznek mai nap a kereskedelem, az ipar, a tőke, s így a nemzetek élete fölött, a legóriásibb vállalatok, az osztr. déli vaspályatársulattól Brazília kincses bányáiig a Rothschild dynastia alatt – kezükben!

A társadalmat is meghódították, s rövid idő alatt egyeduralják majdnem egészen a magasabb hivatásnemeket mint ministerek, képviselők, orvosok, ügyvédek, journalisták, sat. amely összeköttetések mily erőfe foglalnak magukban: nem kell ecsetelnem!

A politikai téren pedig képzelhető-e, hogy ily társadalmilag, pénzügyileg nagy hatalomnál ne tenne semmit az, a mi ural most mindent? Gáspár apó szerint: „Pénze ha van, mindene van!”

Elmondhatjuk mi is, ezeket megfontolva, Kossuthal: „A haza vesztésében van!”
Egy „goj.”

